

Dr. BOŽIDAR FINKA

NAPUTAK ZA ISPITIVANJE I OBRAĐIVANJE ČAKAVSKIH GOVORA

PREDGOVOR

Sve veći interes za hrvatske i srpske dijalekte ponukao je Odbor za dijalektologiju pri Odjelu za filologiju JAZU da u svoj plan rada unese izradbu naputaka za ispitivanje i obrađivanje naših dijalekata, sa svrhom da se olakša i ubrza i ispitivanje i obrađivanje i da rezultati budu što potpuniji i sustavno sređeni.

Preuzevši obvezu da izradim prvi naputak, za ispitivanje i obrađivanje čakavskih govora, bio sam svjestan sve težine zadatka, ali me je na rad poticala spoznaja o prijekoj potrebi za takvim pomoćnim dijalektološkim priručnikom i značenje sustavnoga proučavanja čakavskog narječja ne samo za naš jezik nego i za opću slavistiku. Sačuvavši u mnogim svojim govorima veoma duboku jezičnu starinu, čakavsko narječje dopušta, često znatno više od ostalih naših narječja, mnoge zaključke o praslavenskom jezičnom stanju i omogućava razumijevanje brojnih pojava u evoluciji posebnih slavenskih jezika. Osobito je za slavistički studij važna čakavska akcentuacija jer se u velikom broju čakavskih govora očuvalo i staro mjesto i stara kvaliteta akcenata, s tzv. mladim praslavenskim akutom, koji se zbog toga što se najdosljednije zadržao upravo u čakavskim govorima često naziva i »čakavski akut«.

U vrijeme preuzimanja izradbe ovoga naputka (1954) imali smo od dijalektoloških kvestionara samo *Nacrt za istraživanje hrvatskih i srpskih narječja* Stjepana Ivšića (Kovčević za hrvatska i srpska narječja, izdanje JAZU, Zagreb, 1914) u kojem je problematici čakavskog narječja posvećeno samo nekoliko strana: dovoljno tek za prvu informaciju. Trebalo je, dakle, početi »ab ovo«.

Jezičnu problematiku za Naputak crpao sam iz literature o čakavskom narječju, a o mnogim sam se pojavama obavijestio i vlastitim istraživanjem na terenu, ponekad specijalno poduzimanima u tu svrhu. Naputak je u prvoj verziji završen 1957. godine; kasnije sam ga samo dopunjavao i dotjerivao. Završna je obradba iz god. 1960. Nakon obradbe i potrebnog recenzentskoga postupka Naputak je god. 1966. prihvaćen za tiskanje u ovoj ediciji.

Svrha pri sastavljanju Naputka nije bila da se ulazi u metodologiju dijalektološkog ispitivanja i obrađivanja, nego da se prezentira problematika, da se prikaže u postupnom slijedu i da se upozori na dijakrone i sinkrone odnose dijalekatske građe. Iako se težilo da se prikupi što potpunija građa, ne treba očekivati da je obuhvaćena svaka moguća dijalekatska pojava, ali način kako je građa izložena i raspoređena dopušta da se obuhvaćenim pojavama pridruži i svaka nova.

Naputak prvenstveno služi kao pomagalo za ispitivanje i za monografski opis pojedinačnih čakavskih govora, ali se može korisno upotrijebiti i pri poredbenom ispitivanju, pri čemu tako sabrana građa može dobro poslužiti i za svrhe lingvističke (dijalektološke) geografije. S obzirom na to da su u Naputku sintetizirane sve važnije osobine i pojave u čakavskim govorima i da su razrađeni i njihovi međusobni odnosi, dijakroni i sinkroni, Naputak može poslužiti i kao svojevrstan repetitorij čakavskoga narječja, pa će osobito biti od koristi studentima jer im omogućava cjelokupan pregled osobina čakavskog narječja.

Građa je u Naputku raspoređena na način uobičajen u našoj dijalektologiji. Zbog orijentacije o prostiranju čakavskog narječja dodana je i karta čakavskog narječja.

U Zagrebu, 5. 4. 1971.

Dr. Božidar Finka

VAŽNIJA LITERATURA

1. *Belić*, Aleksandar. Zаметки по čakavskim govoram, Izv. RIAN XIV — 2, 181 — 266, 1909.
2. *Belić*, Aleksandar. O čakavskoj osnovnoj akcentuaciji, Glas SANU 168, 1 — 39, 1935.
3. *Belić*, Aleksandar. O rečničkom akcentu u kastavskom govoru, JF XIV, 151 — 159 i XV, 165 — 170, 1935. i 1936.
4. *Belić*, Aleksandar. Iz srpskohrvatske akcentologije i dijalektologije, JF XIX, 117 — 131, 1952.
5. *Cronia*, Arturo. Građa o božavskom narječju, JF VII, 69 — 110, 1927 — 1928.
6. *Finka*, Božidar. Dugootočki čakavski govori, umnoženo kao rkp. 1 — 250, Zagreb, 1958.
7. *Finka*, Božidar. Čakavsko narječje — Der čakavische Dialekt der sebrokroatischen Sprache, Veröffentlichungen des Seminars für Slavistik der Ruhr-Universität Bochum, 2, 1 — 89, Bochum, 1968.
8. *Finka*, Božidar — *Šojat*, Antun, Govor otoka Žirja, Rasprave Instituta za jezik JAZU, knjiga 1, 121 — 220, Zagreb, 1968.
9. *Finka*, Božidar — *Pavešić*, Slavko. Rad na proučavanju čakavskoga govora u Brinju i okolici, Rasprave Instituta za jezik JAZU, knjiga 1, 5 — 44, Zagreb, 1968.

10. *Finka*, Božidar — *Šojat*, Antun. Karlovački govor, HDZ 3, 77—150, Zagreb, 1973.
11. *Finka*, Božidar, v. br. 26.
12. *Guberina*, Petar, v. br. 13.
13. *Hamm*, Josip — *Hraste*, Mate, — *Guberina*, Petar. Govor otoka Suska, HDZ 1, 7 — 215, Zagreb, 1956.
14. *Hamm*, Josip. Iz problematike čakavskih govora, I. Čakavizam i njegova geneza, Radovi Instituta JAZU u Zadru 3, 21 — 38, Zagreb, 1958.
15. *Hraste*, Mate. Čakavski dijalekat ostrva Hvara, Biblioteka JF, knjiga 8, str. 55, 1937. v. i JF XIV, 1 — 57, 1935.
16. *Hraste*, Mate. Čakavski dijalekat ostrva Brača. SDZb X, 1 — 66, 1940.
17. *Hraste*, Mate. Osobine govora otoka Šolte, Čiova, Drvenika i susjedne obale, Rad JAZU 272, 123 — 156, 1948.
18. *Hraste*, Mate. Sufiksi za tvorbu deminutiva i augmentativa u čakavskim govorima srednje Dalmacije, Zb FF II, 57 — 66, Zagreb, 1954.
19. *Hraste*, Mate. O kanovačkom akcentu u Hrvatskoj, Filologija 1, 59 — 74, Zagreb.
20. *Hraste*, Mate. Govori jugozapadne Istre, HDZ, 2, 5 — 27, Zagreb, 1966.
22. *Hraste*, Mate. Bibliografija radova iz dijalektologije, antroponimije, toponimije i hidronimije na području hrvatskoga ili srpskoga jezika, HDZ 1, 387 — 479, Zagreb, 1956.
23. *Ivšić*, Stjepan. Prilog za slavenski akcentat, Rad JAZU 187, 133 — 207, 1911.
24. *Ivšić*, Stjepan. Iz naše akcentuacije i dijalekatske problematike, ZbFF I, 359 — 377, Zagreb, 1951.
25. *Ivšić*, Stjepan. Nacrt za istraživanje hrvatskih i srpskih narječja. Kovčežić za hrvatska i srpska narječja, JAZU, 1914.
26. *Ivšić*, Stjepan. Hrvatska dijaspora u 16. stoljeću i jezik Hrvata Gradišćanaca — Priredio i dijelom obradio Božidar Finka
27. *Ĵakić* — *Cestarić*, Vesna. Refleks jata na sjevernodalmatinskim otocima, Radovi Instituta JAZU u Zadru 3, 407 — 422, Zagreb, 1957.
28. *Ĵakić* — *Cestarić*, Vesna. Iz akcentuacije čakavskih kopnenih govora, Radovi Instituta JAZU u Zadru 6 — 7, 257 — 272, Zagreb, 1960.
29. *Ĵakubinskij*, L. Die Vertretung des urslavischen ě im Čakavischen, ZslPh I, 381 — 396, 1925.
30. *Ĵurišić*, Blaž. Govor otoka Vrgade, NVj. XLV, 86 — 96 i 174 — 184; XLVI, 17 — 38, 1936 — 1938.
31. *Ĵuršić*, Blaž. Rječnik govora otoka Vrgade, I dio, Biblioteka HDZ, 5 — 125, Zagreb, 1966.
32. *Kušar*, Marcel. Čakavske osobine u današnjem dubrovačkom dijalektu, Program... gimnazije u Dubrovniku za šk. god. 1888—1889.

33. *Kušar*, Marcel. Glavne osobine lastovskog narječja, NVj. I, 319 — 327, 1893.
34. *Kušar*, Marcel. Rapski dijalekat, Rad JAZU 118, 1 — 54, 1894.
35. *Małecki*, Mieczysław. O podzial gwar Krku (z mapa), Prace filologiczne XIV, 563 — 581, 1929.
36. *Maštrović*, Ljubomir. Ninski govor, Radovi Instituta JAZU u Zadru, 2, 87 — 139, Zagreb, 1955.
37. *Meyer*, Karl H. Beiträge zum Čakavischen, AslPh XL, 222 — 265, 1926.
38. *Meyer*, Karl H. Untersuchungen zur Čakavština der Insel Krk (Veglia), 135 str. s kartom, 1928.
39. *Milčetić*, Ivan. Čakavština Kvarnerskih otoka, Rad JAZU 121, 92 — 131, 1895.
40. *Moguš*, Milan. Današnji senjski govor, Senjski zbornik, godina II, 5 — 152, 1966.
41. *Nemanić*, Davorin. Čakavisch-kroatische Studien, Sitz. Ber. der phil.-hist. Klasse der k. Akademie der Wiss. 104. 363 — 428, 1833; 105, 505 — 572, 1884; 108, 167 — 230, 1885. Wien.
42. *Oblak*, Vatroslav. Der Dialekt von Lastovo, AslPh XVI, 426 — 450, 1894.
43. *Pavešić*, Slavko. v. br. 9.
44. *Rešetar*, Milan. Čakavština u Dubrovniku, NZ II, 401 — 413, 1890.
45. *Ribarić*, Josip. Razmjestaj južnoslavenskih dijalekata na poluotoku Istri, SDZb IX, 1 — 207, 1940.
46. *Skok*, Petar. Mundartliches aus Žumberak (Sichelburg), AslPh XXXII, 363 — 383, 1911; XXXIII, 338 — 375, 1912.
47. *Skok*, Petar. Novi prilozi proučavanju govora žumberačkih čakavaca (prvi dio), HDZ 1, 215 — 278, 1956.
48. *Strohal*, Rudolf. Osobine današnjega riječkoga narječja, Izvješće... gimnazije na Rijeci za šk. god. 1882/83, 1 — 54, Zagreb, 1883.
49. *Strohal*, Rudolf. Osobine današnjega riječkoga narječja, Rad JAZU 124, 103 — 188, 1895.
50. *Strohal*, Rudolf. Jezične osobine u kotaru karlovačkom, Rad JAZU 146, 78 — 153, 1901.
51. *Strohal*, Rudolf. Današnje oštarijsko narječje, Rad JAZU 180, 1 — 57, 1910.
52. *Šojat*, Antun, v. br. 8 i 10.
53. *Tentor*, Mate. Der čakavische Dialekt der Stadt Cres (Cherso), AslPh XXX, 146 — 204, 1909.
54. *Zgrablić*, D. (Martin?). Čakavski dijalekat u Sv. Ivanu i Pavlu, te Žminju u Istri, II program gimnazije u Pazinu za šk. god. 1904—1905, 1 — 27; III, 1905—1906, I—XXIV; IV, 1906—1907, I—XXXIX.

A. VOKALIZAM

Vokal *a*I. *Kratko a:*

1. Opisati fiziologiju kratkoga *a* i uočiti ima li razlike između iskonskoga *a* (žen*a*, kamik) i *a* od poluglasa (*pas*, *danas*, *lonac*).
2. Ima li razlike u izgovoru kratkoga *a* pod naglaskom (žen*ä*, m*ü*k*ä*) i izvan naglaska i da li se jednako izgovara kratko *a* ispred (*danäs*, *naravnäti*) i iza naglaska (*nämira*, *näzad*).
3. Ako je od staroga *ǎ* nastalo *al*, da li je i to *a* (kad je kratko) isto kao i svako drugo kratko *a* (*balha*, *dalg*, *jabalka*).
4. Može li doći i u kojim prilikama može doći do kvantitativno-kvalitativne redukcije $a > ə$ (To je sve koza *pojila*, puno je *zrēsäl-zrēsäl*, pun si *blätə*).
5. Da li se redukcija očituje u promjeni $a > u$ (*puletkovati*, *lumeta*).
6. Da li dolazi do potpune redukcije $a: a > ə > ø$ (*nazda*, *z Merik*, *legrija*).
7. Da li od starih poluglasa *ɚ*, *ɛ* mjesto *a* može biti *e* (*pes*, *denes*, *ja sen*); nije li tu možda *ə* (*ja sən kupil*).
8. Ako u govoru ima »poludugi« akcenat (^) na *a*, da li je i tada izgovor *a* isti kao i kad je *a* kratko (*pisála*, *māti*, *láta*, *mákina*, *kopāti*).

II. *Dugo a:*

9. Ima li razlike u artikulaciji dugoga *a* prema kratkom *a*; ako ima, opisati artikulaciju i označiti dugo *a* s *a* (*máli*, *gláva*, *grəd*).
10. Da li dugo *a* prelazi u *o* ili varijantu blisku glasu *o* (*moli*, *glöva*, *jo*, *gröd*).
11. Da li se dugo *a* realizira kao diftong; da li jednosložno: *ua*, *ea*, *oa*, *ao* (*máli*, — *máli* — *máli* — *maoli*, *glüava* — *gléava* — *glöava* — *gläova*, *grüad* — *gréad* — *gröd* — *graöd*) ili možda dvosložno *muali* — *mealí* — *maoli* — *maoli*, *gluava* — *gleava* — *gloava* — *gloava*, *gruad* — *gread* — *groad* — *graod*).
12. Može li se dugo *a* pokratiti, a da se i dalje održi artikulacija kakvu ima dugo *a* (npr. *pitön* < *pitān*, *rekö* < *rekāl*).
13. Ako se kratko *a* dulji (npr. pod »poludugim« akcentom), da li se onda i njegova artikulacija izjednačuje s artikulacijom iskonskoga dugoga *a* (*kāpa* ili *kāpa*, *bāba* ili *bāba*, *kāmo* ili *kāmo*, *māti* ili *māti*, *pitála* ili *pitála*, *pogāča* ili *pogāča*, *drāžica* ili *drāžica*, *mātere* ili *mātere*). Ovdje se »poludugi« akcenat uzima samo kao pojava; u govoru je najčešće ~ ili ^.
14. Da li je stanje kao pod br. 13 i onda ako se akcenat prenosi ili pomiče naprijed, pa se neakcentuirano *a* produlji (*nāspored*, *nāpol*, *nāruku*, *nāzada*).
15. Da li dugo *a* u *ar* < *r*, *al* < *l* (ako je dugo) prelazi u *a* ili ostaje *a* (*kārv* ili *kary*, *pārst* ili *pārst*, *bārzo* ili *barzo*, *pālž* ili *pālž*, *žālti* ili *žalti*, *obāklka* ili *obalkla*).
16. Da li *a* < *ɚ*, *ɛ*, ako je dugo, daje *a* ili *a* (*dān* ili *dān*, *ovāc* ili *ovac* = G pl., *konāc* ili *konac*, *kolāc* ili *kolac*).

17. Da li $\bar{a} < \check{a}$ prelazi u a u slogu ispred dvaju suglasnika ili u zatvorenom slogu na kraju (ako se u tim prilikama dulji) (žerāvka ili žerāvka, māška ili maška, lāstavica ili laštavica, lokārda ili loķarda, znān ili znān, ne_uparāj ili ne_uparāj, tovār ili tovar).

18. Da li je izgovor iskonskoga dugoga a pred naglaskom isti kao i pod naglaskom (japnō, glavā, plātīti, sadīti, travā javīti).

19. Da li je izgovor novoga dugoga a pred naglaskom (ako ima takve pojave duljenja) $\bar{a}$ ili a (zā_unīšta ili za_unīšta, sā_unīkol ili sa_unīkol, kā_uznaš ili ka_uznaš).

20. Da li staro e (nazalno e) pred j , l , n , $č$, $š$ prelazi u a (a ili $\check{a}$ prema tome da li je dugo ili kratko) (žati, počati, zajati, najati, proķjati, jazik, jadro, žajan).

21. Da li i od staroga e (jata) u istim prilikama može biti a (a ili $\check{a}$ prema tome da li je dugo ili kratko) (gñazdo, nādra, kričati, bēžati).

22. Da li je a ili e u primjerima kao resti — rasti, (v)rebac — (v)rabac, kresti — krasti i sl.

23. Ima li bitnije razlike u izgovoru dugoga a ($\bar{a}$) s obzirom na položaj među suglasnicima; kakva je npr. boja glasa a u susjedstvu sa usnenim (dvā, stvār, pār, fār), u susjedstvu sa nazalnim (lošnār, māli, nāv) ili u susjedstvu s kojim drugim suglasnikom (lārg, zāva, žāja) ili suglasničkim skupom (klās, ščāp, nastānīti se, skāns i sl.).

Vokal e

I. Kratko e :

24. Opisati fiziologiju kratkoga e ; uočiti ima li razlike u izgovoru kratkoga e prema e u književnom jeziku (devet, tebe, teta).

25. Da li dolazi do kvantitativno-kvalitativne redukcije kratkoga e ($a < e$) (tetā, matərjāl — matərjāl, tetəvīka).

26. Da li dolazi do potpune redukcije kratkoga e : $e > a > \emptyset$ (detlina, zaltiti se, letrati se, udril s' je).

27. Da li sužavanjem artikulacije od e (preko a) može biti i (y) (dīset, pedīset, žīžin, vičera).

28. Ima li razlike u izgovoru kratkoga e pod naglaskom (dēset, tēpal, pēča), ispred (tetā, menž, selō) i iza naglaska (dēset, mēne, sēme).

29. Ako je od staroga l nastalo el , da li je to e (ako je kratko) isto kao i svako drugo e (belha, delgo, jabelka).

30. Ako je od sonornoga r nastalo er , da li je to e (ako je kratko) isto kao i svako drugo e (kerv, perst, mertav).

31. Da li od starih poluglasa $\bar{z}$, $\bar{b}$ ima e (pes, den, ja sen).

32. Ako se kratko e dulji (zbog akcenatskih ili pozicijskih razloga), da li mu se pri tom mijenja artikulacija (mēne — mēne ili mēne — mēne, utēkla — utēkla ili utēkla — utēkla, rēkla — rēkla ili rēkla — rēkla, sēlo — sēlo ili sēlo — sēlo).

II. Dugo e :

33. Ima li razlike u izgovoru dugoga e prema kratkome e ; ako ima razlike (dugo e bit će obično zatvorenije) dugo e označiti sa e (bel, vode_e = G sg., rep, plete_e = 3. 1. sg. prezenta od plesti).

34. Da li se dugo *e* realizira kao diftong; da li jednosložno (*je*) ili dvosložno (*ie*) (*piet* ili *pie*, *vodje* ili *vodie*, *riep* ili *rie*, *pletje* ili *pletie*).
35. Može li se dugo *e* pokratiti, a da se i dalje održi artikulacija kakvu ima dugo *e* (*nalemāti, revāti, menā, pomelīti*).
36. Da li se *e* (ako je dugo) u *er* (< *r*) i *el* (< *l*) realizira kao *e* ili kao *ē* (*dēlgo* ili *dēlgo, kērv* ili *kērv*).
37. Da li duljenjem u zatvorenom slogu kratko *e* prelazi u *e* (*tepla, utekla, studen, debel*).
38. Da li je u svim prilikama od staroga nazalnoga *e* nastalo *e* (*meso, mēsec, pet, deset, bedra, ime, tele*).
39. Da li je od *e* iza palatala *a* (*jazik, jadro, počati, načati, žati, kļati*).
40. Za *e* < *ē* (*jat*) vidi kod »jata«.
41. Ima li bitnije razlike u izgovoru dugoga *e* (*ē*) s obzirom na položaj među suglasnicima, kakva je npr. boja glasa *e* u susjedstvu sa usnenim (*pet, beba, vergul, fešta*), u susjedstvu sa nazalnim (*meso, neću*) ili u susjedstvu s kojim drugim suglasnikom (*leća, šest, zeše, puntižel*) ili suglasničkim skupom (*prošćehe, plesati, stezati* i sl.).

Vokal *i*

I. Kratko *i*:

42. Postoje li dvije varijante u artikulaciji kratkoga *i*: obično *i* (artikulacija viša i zatvoreniji izgovor) i varijanta *y* (artikulacija niža i otvoreniji izgovor), tj. »meko« *i* i »tvrdo« *i* (*jidro, šćirenica, kolačić, kitica*, ali: *tyca, ryba, zlyca, popyti, koryto*).
43. Da li do promjene *y* < *i* dolazi samo pod akcentom ili *i* u nenaglašenoj poziciji (*dycā ili dicā, gryšyna ili grišyna, kūcyca ili kūcica*).
44. Da li se može utvrditi kada je *y* ili *i* s obzirom na položaj među suglasnicima; da li će redovno biti *i* u društvu palatalnih ili palataliziranih (viših po artikulaciji) suglasnika:
- a) iza *k, g, h*, koji su tada upravo *k', g', h'* (*kitica, mekihe, velyki, lergija, gira, poginuti, hityti, hišada, kuhina*),
  - b) iza ili ispred *č, j* (*jigla, jidro, jime, kolačić, šćirenica, čifal, kaić*),
  - c) u vezi sa *č, ž, š*, koji su tada upravo *č', ž', š'* ili *č, ž, š* (*život, žigerica, ličina, dičina, širok, šihati, naši*).
45. Da li može biti *y*, a ne *i* ispred *č, j*, ako mu prethodi tvrdi suglasnik (*antýća, |a|rtýć: Matýć*).
46. Da li je *i* (a ne *y*) bez obzira na položaj među suglasnicima kad je težište na oznaci deminutivnosti (dakle *Matić, aničca, |a|rtiču*).
47. Da li ekspresivni razlozi nameću izgovor *i* ili *y* (pri čem će *i* biti oznaka manjeg, a *y* većeg isticanja) (*činiti — činyti, prajčić — prajčýć*).
48. Može li biti opozicija (fonološka) u značenju prema upotrebi *i* ili *y* (*prutýć*, npr. na ruci, i *prutić*, dem. od *prut*).
49. Da li dolazi do kvantitativno-kvalitativne redukcije *i* > *ə* (*trənājst, nā_pər, nāsū_me . . ., našərōko*).

50. Da li preko *ə* dolazi i do potpune redukcije glasa *i*, što će možda najobičnije biti u prefiksima pri- (*prpovédāti*, *prlěpiti*, *prhōdišće*, *prjāviti*; za te primjere kao i za druge, kao *grhotā*, *vřća*, *mřta*, *přća* uspor. kod sonantnoga *r*).
51. Da li od *i* preko *ə* može biti *e*, većinom u neakcentiranim slogovima (*merŷna* — *merina*, *merišće*, *prepomōci*, ali i *finěti*, mj. *finiti*).
52. Da li pod naglaskom od *i* preko *y* može biti *u*, eventualno *ū* (zaobljeno *i*) (*kolūko*, *tolūko*, *nūko*, npr. *ono nūko*, *tūme*).
53. Da li se kratko *i* zbog osobitih pozicijskih ili akcenatskih razloga može duljiti (*mladić*, *škofić*, *tikva*, *blitva*, *šćirenica*, *sirotva*, *motika* — *motŷka*).

II Dugo i:

54. Da li je izgovor uvijek *i* ili se *i* dugo *i* može realizirati kao *y* (*pastirka* — *pastŷrka*, *baril* — *barŷl*, *spotil* — *spotŷl*, na *zidū* — na *zŷdū*).
55. Ako može biti *ī* > *ə* > *e* (vidi gore), da li može biti *ī* > *ə* > *e* (*ie*, *ie*), npr. *īr* > *ēr* (*kosir* ili *kosēr*, *kokir* ili *kokēr*, *madir* ili *madēr*, *kumandir* ili *kumandēr*).
56. Da li je od staroga *y* (jery) uvijek *i* (bilo ono dugo ili kratko) koje opet kao i svako drugo *i* može biti *y* ili *i* (*dim*, *četire*) ili na mjestu staroga *y* može biti *u* (*bujah*, *bujaše*) što se moglo i naknadno razviti preko *i* > *u*, uspor. (*koliko* > *koluko*).

III Opće o glasu i:

57. Da li je u infinitivu na kraju *i* ili ga nema (govorit — *govoriti*, reć-rej — *reći*, speć-spej — *speći*).
58. Da li je u imperativnim oblicima *i* ili ga nema (*govor* — *govori*, *pec* — *peci*, *voz* — *vozi*; *govorimo* — *govormo*, *govorte* — *govorite*; *pecmo* — *pecimo*, *pecte* (peste) — *pecite*; *vozmo* — *vozimo*, *voste* — *vozite*).
59. Da li mjesto *i* u tim slučajevima može biti *ə*: *govoritə*, *mućatə*, *rećə*, *pećə*; *pecə*, *vozə*; *pecate*, *vozate*, itd.

Vokal o

I. Kratko o:

60. Da li je kratko *o* otvorenije od dugoga *i* književnoga *o*, tj. da li je *o* ili *ɔ* (*uho* — *uho*, *rešeto* — *rešetɔ*, *selo* — *selɔ*).
61. Da li se kratko *o* dulji pod akcentom (*v'ōdu*, *pit'ōma*, *arm'ōnika*, *pr'ōdala*, *gov'ōri*, *n'ōva*, *pol'ōkala*)*.
62. Da li se takvo duljenje zapaža i ispred akcenta (*mōjā*, *lōmīti*, *spōryti*, *kōzā*, *nōgā*).
63. Da li je takva duljina jednaka kao i u ostalim primjerima s dugim *o* (npr. *mōj*, *vōj*, *lerōj*, *kōlp*) ili je poluduljina (*vōdu*, *pitōma*); da li se pri tom duljenju mijenja artikulacija bivšega kratkog *o* (*nōga* — *nōga*, *lōmīti* — *lōmīti*).

* Znak ' u primjerima označuje mjesto, a ne kvalitetu naglaska.

64. Da li dolazi do kvantitativno-kvalitativne redukcije kratkoga o :

- a) $o > a > e$ (*klebuk, presenica, terkuliš*),
b) $o > u$ (*lupata, pugača, bunaca, ustati, tuverna*; ovome su slični i primjeri sa $u < o$ u nastavku *-un* prema tal. *-one*: *perun, portun, armarun, salbun, capun*), zatim padežni nastavak *-om* $> on > -un$: I. sg. *čovikun ženun*.
c) $o > a$ (*partun, patok, patakač, saldat, načas, matika, avamo*),
d) $a > \emptyset$ (*'vako, 'nako, 'vamo, 'no*).

65. Da li se, obrnuto, može o pojaviti i tamo gdje ga nije bilo (*otaj, otakov, ozuti*).

66. Da li od staroga nazala ϱ može biti o (dugo ili kratko) (*roka, roko = A sg., zob, kot*).

67. Može li od staroga $\uparrow$ biti ol (*dolg, žolt, jabolka, polt*).

II. Dugo o :

68. Ima li razlike u izgovoru dugoga o prema kratkom o. Ako ima, opisati artikulaciju dugoga o i, ako se radi samo o izgovornoj varijanti, uglavnom o zatvorenijem izgovoru, takvo o označiti sa $\bar{o}$ (*stōl, nōs, facōl, zdōkle, tōrkul*).

69. Da li se dugoo realizira kao diftong; da li jednosložno (μo) ili dvosložno (μo) (*st μ ol ili stuol, t μ orkul ili tuorkul, z μ okle zduokle, n μ os, ili nuos, m μ oj ili muoj, kom μ oštre ili komuoštre*).

70. Da li dolazi do diftongacije i ispred akcenta, možda samo u proklizi (*z μ or $\_p'$ uorta — z μ or $\_p'$ uorta, p μ olnoći — puolnoći, z μ ol $\_se$ lā — zduol $\_se$ lā*).

Vokal u

71. Ima li razlike u izgovoru kratkoga i dugoga u. Ako ima, opisati izgovor. Kratko u imat će otvoreniju artikulaciju, pa se može bilježiti znakom *v*, dugo u običnim *u* (*kvća, vho, lvk, škātvla, čakvla, razvmīti; zūb, tūst, baštūn, rūkā, rūgāti se, kūpīti*).

72. Da li je od staroga nazala ϱ redovno u ili ima i refleks o (*rūka, zūb, mutiti, nogu = A sg. od noga*).

73. Da li je od staroga $\uparrow$ redovno u (*buha, dugoo, dug, tust, vući, vuk, mučati*).

74. Ima li kad sužavanja artikulacije glasa u prema i ($\ddot{u}$) odnosno »redukcija« prema o, a (*dūrati, lūmaca; klebočić, kapus*).

Refleks staroga ē (jata)

75. Kakav je osnovni refleks staroga jata: e ili i (*stena ili stina, nedeja ili nedija, mesec ili misec, lep ili lip, mleko ili mliko*) ili je sad e sad i (*stena*, ali *misec* i sl.; ispor. iduća pitanja).

76. Kako se jat reflektirao na kraju riječi u nastavcima imenica (L sg. *stranē, rukē, sestřē, stolē, mulē*), zamjenica (*menē tebě tēh, tēm*), komparativa (*zdra-vēji, novēji*), glagol. osnova (*letēti, gorēti*), u nastavcima za tvorbu prezenta (*smēm, umēm*), radnom pridjevu (*želēl, želēla, živēl, živēla, imēl, imēla*) i dr.

77. Kakav je refleks jata u priloga sa sufiksom *-dê* (*kadê, ovdê, ondê, nigdê, svugdê*).
78. Kakav je refleks u priloga sa sufiksom *-kolê, -tolê* (*dovlê, dotlê, zdoklê, doklê, oklê*).
79. Kakav je refleks u priložima od imen. u L. sg. (*dolê, gorê*).
80. Kakav je refleks u prefiksu *nê-* (*nêmamô, nêki, nêkakav*).
81. Kakav je refleks u prefiksu *prê-* (*prêsad, prêsaditi, prêko, prêliti, prêgorêti*; da li od *prê* nastaje *pr-* ?).
82. Kakav je refleks u početku riječi (*jêsti, jêzbina, jêditi se*).
83. Kakav je refleks jata ispred *k, g, h, (sêkira, mlêko, smrêka, êovêk, crêkva, lêkar, Rêka, vavêk; mêh, mêhur; snêg, brêg)*.
84. Kakav je refleks jata ispred *c, ê, ê, ê, ê, j* (*rêc, dêca, sêjati, bêžati, smêiati, êrêšna, mrêža, svêca*).
85. Kakav je refleks jata ispred *b, p, v, m* (*brême, cêp, polêvati, crêvo, hlêb, lêp, vrême, dêvojka, sême, tême, sêmo, Stêpan, lêpota, lêv*).
86. Kakav je refleks jata ispred *t, d, n, s, z, r, l*, ako je iza njih bio samoglasnik prednjega niza, uključujući i nekadašnji »meki« poluglas (*rastrêti, mlêti, nadêti, zavrêti, cêdilo, mêsec, medvêd*).
87. Kakav je refleks jata ispred *t, d, n, s, z, r, l*, ako je iza njih bio samoglasnik stražnjega niza, uključujući i nekadašnji »tvrdi« poluglas (*dêlo, bêli, udêlati, kolêno, vêrovati, besêda, lêto, susêd, grêda, mêna, têlo, cêl, mêra*).
88. Da li je isti refleks jata u svim oblicima iste riječi, bez obzira na položaj jata među konsonantima u pojedinim oblicima (*mêna, po mêni*).
89. Da li je isti refleks jata *i* u izvedenicama kao u osnovnoj riječi (*mêra — mêrica, têlo — têlešce, besêda — besêditi*).
90. Kako se jat reflektirao ispred *st, zd, tk, tv*, ako je iza njih stajao samoglasnik stražnjega niza (*mêsto, nevêsta, zvêzda, rêtki, drêtva*).
91. Kako se jat reflektirao ispred dva konsonanta od kojih je drugi nazal *n, m* (*têсно, predsêdnik, pêsma*).
92. Ima li od svih tih pravila izuzetaka, uglavnom leksičke naravi, tj. da su riječi ušle onako kako su se govorile u govoru odakle su uzete; mogle su doći i utjecajem pismenosti (*svedok ili svidok, pena ili pîna, vera ili vîra, peteh ili kako drukčije, itd.*).
93. Da li prema jatu ima *a* (*gñazdo, kriçati, bežati*).
94. Kakav je refleks jata u *dvê* i *obê*.
95. Kakav je refleks jata još u ovim primjerima: *grêhota, orêh, korên — korêne*.

Refleks staroga nazala o :

96. Da li se *o* redovno denazaliziralo u *u* (*muka, zub, ruka, luk, utrobica, gust, ugaļ; znaju, daju, peku = 3 l. pl. prezenta*).
97. Ima li primjera s refleksom *o > o* (*roka, zob, moka, znajo, roko, ного*).
98. Kakav je odnos između refleksa *u* i *o*, tj. da li je *u* u sistemu promjene, a *o* samo u pojedinim riječima (Navesti primjere).

Refleks nazala *e*:

99. Da li se *e* redovno denazaliziralo u *e* (*zet, mēsec, devet, deset, pamet, meso*).

100. Da li se od *e* iza *č, ž, j, l* razvilo *a* (*počati, žati, zajati, najati, proklati, jazik, žajan*).

101. Da li prema *e < e* ima *i* (*siden*).

Refleks staroga *y* (*jery*):

102. Da li je staro *y* (*jery*) redovno prešlo u *i* (*dim, sin, četire*); da li je to *i* isto kao i svako drugo *i*.

103. Ima li na mjestu staroga *y* (*jery*) u kojem primjeru *u* (*bujah, bujaše*; to doduše ne mora biti direktan razvoj, nego je *u* moglo naknadno nastati preko *i > y > u*; uspor. *toluko < toliko*).

104. Da li je stari glas *y* (*jery*) ostavio tragova u morfologiji, npr. u A pl. m. (*postoli, brodi*, prema čemu su se kasnije mogli izjednačiti i primjeri kao *leroji, krafi, prijatefi*, ako se ne uzme da je nominativni oblik preuzeo funkciju akuzativnog oblika).

Refleks starih poluglasa *ɔ* i *ɔ̃*:

105. Što je danas prema starim poluglasima *ɔ* i *ɔ̃*; da li *a, e* ili *o* (*sedan — seden — sedon, otac — otec — otoc, skopac — skopec — skopoc, prasac — prasec — prasoc, pas — pes — pos, daž-dež — dož, kašal — kašeļ — kašoļ*). Može li biti refleks *i* (*sibrat, diž*). Ne čuva li se možda i dalje neka vrsta poluglasa (*otac, pas, dənās, sedən*).

106. Ima li drukčijih pojava u refleksu *ɔ, ɔ̃ > a* (*e, o*) prema štok. (*mane, mani, a osobito manun*).

107. Da li ima reduplikacija *sas* (*sa + s*) $< *sɔsɔ$, npr. *sa z bure* ($< *sɔ sɔbure$), *sa zjuga, sa zmorca, sa zjaprka* (*sa zjaprika*).

108. Da li se *a, e, o* od poluglasa u zatvorenom slogu pod akcentom dulji ako se i inače vokali u takvim pozicijama dulje (*vāč — vōč — vēč, večerās — večērōs — večērēs, petāk — petōk — petēk, dolāc, dolōc- dolēc, žitāk — žitōk — žitēk*).

Vokali u vezi s nazalnim konsonantima

109. Da li se vokal ispred konsonantske skupine u kojoj je prvi konsonant (C) nazalni glas (*nC, mC*) ili na kraju riječi ispred nazala (*n, m*) izgovara kao i u drugim pozicijama ili prelazi u nazaliziranu varijantu (*a, e, i, o, u*); ako prelazi u nazaliziranu varijantu, da li se konsonantski nazalni elemenat gubi ili se i dalje drži (*banda bāda — bānda, iman — imq imqñ, mendula — mēdula — mēndula, zoven — zovę — zovęñ, ventulati — vetulati — ventulati, rinčica — ričica — riñčica, umin — umi — umiñ, Tonka — Tōka — Tōnka, zvon — zvōn — zvōp, punta — puća — puñta, bokun — bokų — bokųñ*).

110. Da li *e* u takvoj poziciji prelazi u *i* ili ostaje *e* (*žinska — ženska, marinda — marena, mindula — mendula, pečin — pečen, prin — pren, črfin — črfen*).

111. Da li *o* u takvoj poziciji prelazi u *u* ili ostaje *o* (*bonbak — bumbak, skončati — skunčati, balon — balun, karton — kartun, kontenat — kumentenat, ženon — ženun, sinon — sinun*).

112. Da li u istoj poziciji i vokal *a* može prijeći u *u* (*Ivun, avizun, gladun, žakun, kapitun, srun, zmun*).
113. Da li se promjena *o, a > u* događa i ispred *ñ* u istoj poziciji (*baduñ lokvuñ, luñski, ivuñ, kuñski, zuñ, nuñ*).
114. Da li vokali *a, o* mogu prijeći u *u* iza *n* (*mus, danus, nu_ume, nuprêd, nuć, nus = nos*).
115. Da li dolazi do nazalizacije i tamo gdje je po porijeklu nije bilo (*dumbok, Dumboka, vanpor, bingulica, gunsto, runkav*).
116. Da li na isti način dolazi do sekundarne pojave nazalnog elementa u nekim nastavcima sklonivih riječi (*namin, ñiman, dobriman, kućamin, vrsiman, sve D L pl.*).

Sonantno *l*:

117. Da li je *l* (*plnica, dlj, žlt*).
118. Da li je *al* (*valna, palž, malčati*).
119. Da li je *el* (*velna, peln, delgo*).
120. Da li je *ol* (*jabolka, dolg, žolt*).
121. Da li je *u* (*vuna, jabuka, dug*).
122. Da li otpada *l* od *al, el, ol* i u kojim prilikama (to će najčešće biti pred *n*) *sance — sence — sonce*, ali i *saze, jabeko, vena, beha, jaboka, dog*).
123. Da li je uvijek samo jedan refleks: ili samo *l* (*al, el, ol*) ili samo *u* (pokazati to na primjerima).
124. Ako je refleks *al, el* ili *ol*, da li je vokal dug ili kratak ili može biti ili dug ili kratak (*dālg — dālg, pālnica — pālnica*).

Sonantno *r*

125. Da li je *r* (*krv, aržati, četrdeset*).
126. Da li *r* može biti dugo i kratko (*třn, vřbā, břzo, křst*).
127. Da li je *ar* mjesto *r* (*parst, barzo, popartiti*).
128. Da li je *er* mjesto *r* (*perst, berzo, popertiti*).
129. Da li je *ir* ili *ri* mjesto *r* (*kirv — kriv, mirziti — miriziti, zirno — zvrino*).
130. Ako u govoru ima »poludugi« naglasak (˘) na vokalu *a* (*krāva*) mjesto brzog (˘˘) naglasaka (*krāva*), da li je ˘ i na *ar < r* (*pārst, popārtiti, bārzo*).
131. Da li mjesto vokala + *r* ili *r* + vokal može biti samo *r* (*prpovêdati, prsad*).
132. Da li je to ograničeno samo ne neke prefikse (*pre-, pri-*) ili zahvaća i druge riječi (*grhota, vrteno, brme, frtuna, brtva, mokrna*).
133. Ako vokal + *r* daje samo *r*, što je s primjerima kao *Karlo, karbun, barka, Marta* i osobito s onima koji prodiru u novije vrijeme (*lardo, markoni*), tj. da li se nove riječi primaju leksički kakve jesu ili podliježu fonetskim promjenama.
134. Što je s primjerima kao *trl, umrl, podaprl, uprl, grlice*.
135. Da li je *mornar* ili *marnar, mrtā* — *mřča* ili kako drukčije, *srdun* ili *sardun, srdela* ili *sardela* ili kako drukčije (*srdela, sridela, srdila* i sl.) (*crkva, crikva* ili kako drukčije, *srebrn* ili kako drukčije *tr* (< tere < teže) ili kako drukčije, *trmezal* ili kako drukčije, *tratur* ili *trtur*, ako nije *tlatur* ili sl.).

Pojava o

136. Da li u a-diftonzima (ako ih ima) osim *u* – *u* može biti *o* – *o* (*m_oali* – *moali*, *tr_oava* – *troava*, *pl_oatiti* – *ploatiti*, *voš_oća* – *vošća*).

137. Da li vokal *o* može u govoru prijeći u neslogotvorno *o* (*o_vaj* moj kapot ni za ništa, da je *o_tac*..., poj po *o_gañ*).

Pojava i:

138. Da li je u e-diftonzima (ako ih ima) *i* ili *i* (*pi_it* – *piet*, *li_iep* – *liep*, *ma_irienda* – *marienda*, *ži_ienska* – *zienska*, *li_ietkati* – *lietkati*, *si_ieno* – *sieno*, *ti_ieg* – *tieg*).

139. Da li i vokal *i* može u govoru prijeći u neslogotvorno *i* (*ja i_iti*, *va_ime oca*, *po_ite sve*, *za_ime božje*, *ki_ima neka da*).

Pojava u:

140. Da li je u a- i o- diftonzima (ako ih ima) *u* ili *u* (*m_uoj* – *muoj*, *l_uoj* – *luoj*, *p_uoj* – *puoj*, *T_uonka* – *Tuonka*, *p_uo_n* – *puo_n*, *m_uali* – *muali*, *tr_uava* – *truava*, *k_uarta* – *kuarta*).

141. Da li i vokal *u* može u govoru prijeći u neslogotvorno *u* (to je i put gubljenja *u*, a isto tako i drugih vokala) (di ti je *u_trobica*, kladi prst *u_usta*, *po_uhu*).

Pojava e:

142. Da li u a-diftonzima (ako ih ima) osim *u*, *o* može biti i *e* (*zdr_eav_eje* – *zdreav_eje*, *ml_eadi* – *mleadi*, *d_ean* – *dean*).

143. Da li i vokal *e* može u govoru prijeći u neslogotvorno *e* (*dij_eovca*, *men_ei tebe*).

Napomena I

Kvantitativno-kvalitativna redukcija *ə* < *e* još je uvijek slogotvorna.

Pojava a:

144. Da li i vokal *a* može u govoru prijeći u neslogotvorno *a* (*kre_apaj_amen*, *bože*).

Napomena II

Kvalitativno-kvantitativna redukcija *a* još je uvijek slogotvorna.

Pojava faukalnih zatvora ? i ?:

145. Da li se u govoru pri izgovoru vokala, osobito na početku riječi, pred pauzom i okluzivima stvara faukalni zatvor, koji se može bilježiti znakom? (*ja_? san o_? treset i_? tri godišća, malo_? san žila? pa san ?isto velika*).

146. Da li se faukalni zatvor stvara i iza nazaliziranog vokala ako se npr. *a* izgovara kao jedan glas, a ne *an*, kada slijedi oralni glas ili je nazalizirani vokal na apsolutnom završetku (*u_? mi_? je rekal, ja nima_? nikoga, ja te se ne boji_?*).

Kvantitativna i kvalitativna redukcija vokala

147. Da li se vokali prednjega niza i a reduciraju i u kojim se prilikama reduciraju na a_1 ili a_2 : $e > a$ (*suz a = N pl*), $i > a$ (*sp a štati*), $a > a$ (*ja bih pojil a*).
148. Da li se od redukcijskoga a_1 , a_2 naknadno razvilo e (*pretisnuti*) ili i (*popodni*).
149. Da li ima redukcija i kad je samoglasnik naglašen (*opt $\bar{d}$ rati se, star $\bar{d}$ la*).
150. Da li preko $a < \bar{e}$ može biti i (*diset, divet*).
151. Da li ima potpune redukcije vokala, npr. $i > a > \emptyset$ (*Marca, Katca, znanca, kolko, majca, Italja, dočkat — doškat, Jelisavta*).
152. Da li ima promjene u smjeru $e \rightarrow o \rightarrow u$ (*negol — nogol — nugol, o Božiću — u Božiću, ostinuti — ustinuti, lostura — lustura*).
153. Da li ima stezanja dvaju vokala:
a) u istoj riječi (*znapak, napak, joh*)
b) između dviju riječi (*z ogañ — za ogañ, malo cta — malo octa*).
154. Da li ima slogovnih asimilacija i disimilacija (*rakam, talar, tantati, jepet*).
155. Da li ispada vokal $\bar{a}$ na početku riječi (*'naj, 'kolo, 'nako, 'nakov, 'vako, 'vakov, 'ko*).
156. Da li se dodaje vokal o na početku riječi (*ot — otaj, otolík, otakov, otakovo*).
157. Da li ispada vokal na kraju, osobito u priloga (*zgor ili zgora, dol ili dolē, sim ili simo, kad ili kada*; u deklinaciji pridjeva i pridjevskih riječi (*dobrog : dobroga, dobrom : dobromu i sl.*).
158. Da li je: *prija ili prije, mañi ili miñi, poslē — potlē ili posla — potla, maćeha ili maćuha, mahuna ili mahuna (event. mohuna — mohuna), grable ili grabule — grebule, greb ili grob, tepal ili topal, mere ili more (ako nije može ili mre: ne mre), kopus ili kapus, subota ili sobota — sebot, sirutva (sirutka), surutva (surutka) ili dr., blizo ili blizu, itd. vrabac ili vrebac (možda vrebec) krasti ili kresti*

Napomena III

O pojedinačnim promjenama vokala posebno se govori i kod svakog vokala.

Vokalni sustav

159. Prema svemu što je rečeno o vokalnim glasovima, u pojedinim će čakavskim govorima biti ovakva slika vokalnog sustava:

- a) *a e i o u*

Postoje samo čisti vokali s minimalnim izgovornim varijantama nekih od njih koje nemaju funkcije razlikovanja smisla.

b) *a e i o u* (neobilježeni)

a ɛ ɔ (obilježeni).

I u ovom sustavu neki će glasovi imati više izgovornih varijanata; osobito su moguće diftonške varijante (obilježenih) glasova *a ɛ ɔ*. Više nego u gornjem u ovom su sustavu moguće redukcije (neobilježenih) glasova, a posebno će (neobilježeni) glasovi *a e o* težiti k otvorenijoj artikulaciji.

c) *a e i o u* (neobilježeni)

a ɛ y ɔ ʉ (obilježeni)

Ovaj sustav malo će gdje biti zastupljen i treba dobro pripaziti nisu li ipak glasovi *y i ʉ* samo uvjetovane izgovorne varijante bez funkcije razlikovanja smisla. U ovom će sustavu redukcije (neobilježenih) glasova biti česte. Nije vjerojatno da su se redukcijske varijante osamostalile kao posebni glasovi sa funkcijom razlikovanja smisla.

d) Svakom od spomenutih sustava (a, b, c) može prionuti varijanta sustava sa nazaliziranim vokalnim glasovima:

a ɛ i ɔ ʉ.

Sustav nazaliziranih vokala poziciono je jasno određen (na kraju sloga i riječi) pa obično nazalizirani vokal neće dolaziti u opoziciju sa nenazaliziranim. Zato će ih vjerojatno trebati uzimati samo kao uvjetovane varijante nenazaliziranih vokala.

Napomena IV

Ispitivač i obrađivač kojega čakavskoga govora nastojat će utvrditi koji je vokalni sustav zastupljen u govoru koji obrađuje. Osim toga nastojat će utvrditi koje su sve izgovorne varijante svakoga glasa. Pri tom će paziti:

a) da li su one slobodne (tj. da li se javljaju od vremena do vremena ili subjektivno),

b) da li su vezane za početni, središnji ili završni dio riječi (završetni zakon) i

c) da li su uvjetovane glasovima koji im prethode ili dolaze poslije njih, položajem u otvorenom ili zatvorenom slogu, utjecajem mjesta ili kvalitete akcenta ili duljine, itd.

Napomena V

Moguće je da se i svi glasovi istoga sustava ne javljaju u svim pozicijama u riječi, nego da npr. obilježeni dolaze ili samo na početku odnosno u sredini riječi, ali ne i na kraju riječi, ili samo pod akcentom ili ispred akcenta, a ne i iza akcenta, i sl.

Napomena VI

Treba utvrditi koji su konsonantski glasovi u kojem govoru i kako se izgovaraju, tj. da li koji od njih po izgovoru odstupa od izgovora u književnom jeziku. (Vidi dalje posebno o pojedinim konsonantima i u poglavlju Konsonantski sustav).

Glas *l* na kraju riječi i sloga

160. Da li se *l* čuva na kraju riječi i sloga (*v|a|rtal, stol, dolčić, dolci, mul, rekal, govoril, viděl*).
161. Da li *l* nestaje (*bi, kupi, kopa, kupova, faco, sto, vo, dočić, mu*).
162. Da li je vokal ispred *l* (kad je u zatvorenom slogu) dug ili kratak (*rekāl — rekal, dōlčić ili dolčić, dōlci ili dolci, vidīl ili vidil*).
163. Da li se dužina ili kratkoća toga vokala jednako drži ispred akcenta (*dōlci, kōlci*), iza akcenta (*vidīl, rēkāl*) i pod akcentom (*p`ālmenica, škrop`ilnica, b`ōlnica, kvint`āl, kot`āl, p`ālca, s`ēlski, p`ūlt*).
164. Ako nema *l* na kraju, kakav je onda vokal: dug ili kratak (*vidī ili vidī, kuhā ili kuhā, trupī ili trupī*).
165. Da li je jednako pod naglaskom ili dalje od naglaske (*kopā, rēkā — rēkā*).
166. Ako nema *l* na kraju, da li se mjesto vokala *a* govori vokal *o* (*reka ili reko, posa ili poso, peka ili peko*).
167. Da li se mjesto *l* na kraju govori kakav drugi glas ili glasovna varijanta (*pekaq — pekaŷ, rekaq — rekaŷ, biq — biŷ, dočić — doučić, doŷci — doŷci*).
168. Da li je mjesto glasa *l* vokal *o* (*bio, rekao, vidio, posao, muo, žmuo*).
169. Ako je od *l* glas *o*, što je s primjerima kao *vol, stol, facol, piñol*.
170. Da li je u primjerima kao *peko, reko, došo, ono o* dugo ili kratko.
171. Da li krajnje *l* prelazi u *a* (*ja*) (*bija, vidija, mija, staja, facoja*).
172. Da li je mjesto *l* vokal *a* i u primjerima u kojima prethodi *a* (*reka ili rekaja, doša ili došaja, pa ili paja, zna ili znaja, gleda ili gledaja*).
173. Ako otpada *l*, što je s primjerima kao *umrl, potrl, zatrl, trl, vrl*.
174. Ako ima više zamjena za krajnje *l* (kako u kojoj prilici), može li se utvrditi pravilo kad je koja zamjena. (Za sve navesti što veći broj primjera).

Glas *m* na kraju riječi i sloga

175. Da li *m* na kraju riječi i sloga prelazi u *n* (*imam — iman, govorim — govorin, ženim — ženun, ako nije ženom — ženon, čovēkum — čovēkun, ako nije čovēkom — čovēkon, sram — sran, Vazam — Vazan, sam — san, grom — gron, ako nije grum — grun*).
176. Ima li ipak primjera i sa *m* na kraju, osobito ako se riječ svršava s korijenskim *m* (*dim — din, pitom — piton, lakom — lakon, lom — lon, kum — kun, jam — jan = G pl. lim — lin*).
177. Da li ostaje *m* ili je *n* i ispred *p, b* (*pumpa — punpa, bumbeta — bumbeta, bambusa — bambusa, lampati — lanpati*).
178. Ima li opozicija u značenju prema razlikovanju krajnjega *m* ili *n* (*kum i Kun = mjesto i kraj na o. Pašmanu*).

Glas *n̄*:

179. Da li se općenito drži *n̄* (*negov, niva, klanati, maći, lañski, koñ*).
180. Da li dolazi do metateze palatalnog elementa (*kojn, lajnski, klajnati, majni*).
181. Da li je nazaliziran palatalni elemenat (*kojn, lajnski, klajnati se, majni*).
182. Ako je nazaliziran palatalni elemenat, da li se ispred konsonanta gubi nazalni konsonant (*kojski, lajski*).
183. Da li dolazi do potpune depalatalizacije glasa *n̄* (*nadra, niva, klanati se, kon, lanski*).
184. Kako je s konsonantskim skupom *gn*; da li prelazi u *gn̄* (*gnoj ili gñoj, gnušati se ili gñušati se, zagnuriti ili zagnuriti, gnazdo ili gñazdo*).
185. Da li se uz *n̄* (kao u *negov*) govori i *nj* (kao u primjerima: *stanje, imanje, spanje*).
186. Da li kad mjesto *n* ima *n̄* (*du|m|bina ili du|m|biña; du|m|bočina ili du|m|bočña, širočina ili širočña, largina ili largiña, bělina ili běliña*).
187. Ima li kakvih promjena u izgovoru glasa *n̄* u posudenicama (*mañati, bañati se, kaña*).
188. Da li je *mañera* ili *manjera* i sl.

Glas *l̄*

189. Da li se općenito drži *l̄* (*lubav, lut, kraļ, paļ*).
190. Da li je *l̄* ili *lj* u imenica (*uļe ili ulje, poļe ili polje, nedila ili nedilja, veseļe ili veselje*).
191. Da li se mjesto *l̄* (kao *lut*) govori *lj* (u primjerima kao *veselje, zelje*).
192. Da li se u kojim prilikama mjesto *l̄* govori *l* (*prijatel, kašal, boli*).
193. Da li mjesto *l̄* ima *j* (*jubav, jut, uje, zemja, prijatelj, kašaj, pajarica, fameja*).
194. Ako *l̄* prelazi u *j*, da li je tako *i* u stranim (tal.) riječima (*fijo, mejo, fijoco, fameja, pajarica*).
195. Što je s konsonantskim skupom *gl*; da li je *gl̄, gļ ili gj* (*gledati — gļedati — gjedati, klečati, kļečati — kječati*; ako nije *klačati — kļačati — kjačati*).
196. Da li *n̄* u konsonantskoj skupini *mñ* prelazi u *l̄* (*sumña ili sumļa, pomña ili pomļa, sumñiv ili sumļiv, pomñiv ili pomļiv, dimñak ili dimļak*).

Glas *ć*

197. Opisati po mogućnosti fiziologiju toga glasa, da li je *ć* (tj. afrikata) ili *t̄* (tj. sliven glas, eksploziv) (*kuća ili kuta, leća ili leta, vrēća ili vrēta*).
198. Da li je prema starom *tj skup *tj* ili *ć* (*t̄*) (*netjak ili netak — nećak, netjakiña ili netakiña — nećakiña, listje ili lište — lišće, cvētje ili cvēte — cvēće, prutje ili prute — pruce*).
199. Da li stari skupovi *stj, *skj daju *šč* (*št̄*) ili *šč* (*prišč — prišt ili prišč tašč — tašt ili tašč, blitvišće — blitvište ili blitvišće, vašća — vašta ili vašća, daščica — daštica ili daščica, koščica — koštica ili koščica, košču — koštu ili košču, mašču — maštu ili mašču*).
200. Da li je *t* ili *ć* (*t̄*) u prezentu glagola *htēti* (*oteš ili očeš — oteš, otemo ili očemo — oťemo*).

201. Da li je *treći* ili *treći* — *treći*. Ima li još takvih primjera?
202. Kako je u posuđenicama s izvornim mekim *k* (*koča* — *kota* ili *koča*, *ćikara* — *tikara* ili *ćikara*, *ćukarin* — *tukarin* ili *ćukarin*, *maća* — *mata* ili *maća*, *ćakula* — *ćakula* ili *ćakula*, *ćaro* — *taro* ili *ćaro*, *ćozot* — *tozot* ili *ćozot*, *ćapati* — *ťapati* ili *ćapati*).
203. Da li je *č* ili *ć* (*č*) u posuđenicama prema približnom izvornom *č* (*paćifiko* — *patifiko* ili *paćifiko*, *goća* — *gota* ili *goća*, *manća* — *manta* ili *manća*).

Glas j

204. Da li se *j* drži:
- u imperativu tipa *pij* (*pij* ili *pi*, *lij* ili *li*, *pokrij* ili *pokri*),
  - u imperativu tipa *broji* (*broji* ili *broj*, *napoji* ili *napoj*, *osvoji* ili *osvoj*),
  - u pridjeva tipa *komisijski* (*komisijski* ili *komisiski*, *austrijski* ili *austriški*, *rakijski* ili *rakiski*, *parohijski* ili *parohijski*, *armijski* ili *armiski*),
  - u komparativa pridjeva na *-iji* (*pametniji* ili *pametnii*, ako nije *pametniji*, *debeliji* ili *debelii*, ako nije *debeliji*),
  - u sredini riječi u međuvokalnom položaju (*ubojica* ili *uboica*, *krojiti* ili *kroititi*, *zajimati* ili *zaimati*, *ujěsti* ili *uěsti*, ako u svim tim primjerima nije *ǰ*: *ubojica* itd.).
205. Da li ima *j* prema *ć* (*nojca*, *vojka*, *pajce*, *vej*, npr. *vej si došal*, *Palikujka*, *Smokovijka*, *Račevijka*).
206. Da li je *j* ili *ǰ* u primjerima tipa *zemļa* (*zemļa* ili *zemja*, *ļubav* ili *jubav*, *famiļa* ili *famija*, *foļ* ili *foj*).
207. Da li je *j* ili *ǰ* u epentezi (*snopļe* ili *snopje*, *grobļe* ili *grobje*, *drēvļe* ili *drěvje*, *slomļen* ili *slomjen*).
208. Da li ima *j* kao ostatak palatalnosti *r* (*+*) (*morje*, *gorji*, *širji*, *zorjen*).
209. Da li ima *j* u ovim posebnim primjerima: *jutro*, *jaspra*, *jevanđeļe* *južina* (u značenju obroka).
210. Da li se, slično prethodnom, javlja protetsko *j* (*jědro* — *jadro*, *jěsti* — *jasti*, *jepet* — *jopet*, *Ĵivan*, *Ĵintrada*, *Ĵimati* — *jemati* — *Ĵimiti*, *jevo*).
211. Da li se javlja prejotacija u oblicima lične zamjenice *on* (*Ĵih* ili *ih*, *Ĵima* ili *ima*, odnosno *Ĵim* ili *im*).

Glas j prema starome *dʰ

212. Da li je redovno *aj* > *j* (*meja*, *preja*, *seja*, *mlaji*, *rojen*, *rojak*, *graja*, *glojati*, *meju*, *rjav*).
213. Što je prema *zǰj (*možjena* — *možjina* ili kako drukčije).
214. Što je prema *zdǰ (*grozje*, *g(v)ozje* ili kako drukčije).
215. Da li je *j* i u posuđenicama prema izvornom približnom izgovoru *d* ili tome slično (*jorno*, *Ĵaketa*, *Ĵarula*, *Ĵušt*, *Ĵardin*).
216. Da li ima primjera sa *đ* (*anđel* ili *anjel*, *evanđeļe* ili *evanĴeļe*, *suđe* ili *stuje*, *dode* ili *doje*, *nađe* ili *naje*, *prođi* ili *proji*, *lada* ili *laja*, *lađica* ili *lajica*).
217. Da li je *đ* ili koja druga glasovna kombinacija u prezentu glagola ičt složenom s prefiksima (*āode*, *nađe*, *prođe*, *doje*, *naje*, *proje* ili kako drukčije).
218. Da li ima primjera sa *dj* (*ladja*, *dĴaval*, *grozdje*, *g(v)ozdje*, *nadje*, *sudje*).

Glas *k*

219. Da li je *k* uvijek velarno-zatvorni glas (*kuharica, kračun, klas, dokle, kosir, ruka*).
220. Da li *k* u kojoj prilici, na kraju riječi i ispred drugih zatvornih konsonata (na pr. *t*) može prijeći u *h* (upravo *x*) (*lahta — laxta, nohta — noxta, dohtur — doxtur, bahćati — baxćati, mehćina — mexćina*).
221. Ima li prema kosim padežima (kao npr. *nohta*) i u N sg. *h* (*x*) (*nohat — noxat, lahat — laxat*).
222. Da li, obrnuto, od *h* (*x*) može biti *k* (*skod* ili *shod, koštija* ili *hoštija, hrvatski* ili *hrvatski, kreb* ili *hreb*).

Glas *g*:

223. Da li se čuva velarni zatvorni izgovor toga glasa ili je prešao u zvučni velarni spirant (*ogañ* ili *oγañ, vragati* ili *vraγati, grozje* ili *γrozje, grotina* ili *γrotina, kogo* ili *koγo, jugo* ili *juγo, grubo* ili *γrubo*).
224. Da li *γ* na kraju prelazi u *x* (*luγ* ili *lux, špaγ* ili *špax, teγ* ili *tex, vrag* ili *vrax, jastoγ* ili *jastox*).
225. Da li se *γ* gubi (*ren, reš, re...* ili *γren, γreš, γre...*)
226. Da li se *γ* zamjenjuje sa *j* (*i*) (*blaγdan* ili *blaiđan, saγdan* ili *saiđan, svaγder* ili *svaiđer*).
227. Da li se, obrnuto, *i* (*j*) zamjenjuje sa *γ* (*x*) (*jedno_γ_druugo, un_xe došal*).
228. Ima li primjera da takvo *γ* zamjenjuje protetsko *j* (*jisto — γisto, jošće — γošće*).

Glas *h*

229. Da li je *h* ili *x* (*gréh — gréx, sméh — sméx, hléb — xléb, mahati — maxati, muhte — muxte*).
230. Da li *h* (*x*) otpada u pojedinačnim primjerima (*hoću* ili *oću, htěti* ili *těti, hoditi — oditi, hodi* ili *odi*).
231. Da li *h* (*x*) prelazi u *f* (*huncut* ili *funcut, muha* ili *mufa, lahta* ili *lafta, nofta* ili *nohta, froštul* ili *hroštul, muških* ili *muškif, dobrih* ili *dobrif*; drukčije je *fala, faliti, falen*).
232. Da li mjesto *h* može biti *k* (*hrvatski* ili *hrvatski, dobrik* ili *dobrih, negovik* ili *negovih*).
233. Da li, obrnuto, osobito uslijed disimilacije, prema *k* može biti *h* (*h komu, dohtor — dohtur, lahta, nohta, hći, drhćati* i sl.).
234. Da li ima zamjena *h* sa *v* (*uho* ili *uvo, kuhati* ili *kuvati, kuharica* ili *kuvarica, buha* ili *buva, suha* ili *suva, da li je i suv* mjesto *suh, soha* ili *sova, da li je G pl. soh* ili *sov* ako je taj padež bez nastavka, *gluha* ili *gluwa, da li je gluw* mjesto *gluh*); da li promjena *h > v* obuhvaća samo pojedinačne primjere (lekseme) ili je u sistemu govora.
235. Ima li pojave sekundarnoga *h* (*hrvati se* ili *rvati se, hrja — hrđa* ili *rja — rđa* ili kako drukčije).
236. Kakav je odnos glasa *h* prema drugim glasovima (*v, j*) u glagola *zěhati* (*zěvati, zějati*): *zěham — zěvam — zějan*.

237. Da li ima *lahko, mehko*; ima li još sličnih primjera. —

238. Može li mjesto *h* biti *j* (*nojta* ili *nohta* — *nokta*, *lajta* ili *lahta* — *lakta*)
nij san viděl ili *ňih sam viděl* — *ňik san viděl*).

Glas c

239. Da li *c* stoji prema *s* (*céna* — *céna* ili *séna* — *séna*, *ciňal* ili *siňal*).

240. Da li *c* može biti prema *st* (*caklo* ili *staklo*, *cablo* ili *stablo*, *Cane* ili *Stane*
i sl.).

241. Da li je *c* prema *ts* (*pocira* ili *potsira* = tekućina kojom se usiri mlijeko,
pociriti ili *potsiriti*, *hrvacki* ili *hrvatski*, *ľucki* ili *ľutski*, *bracki* ili *bratski*).

242. Da li može biti *c* prema *ps* (*covat*, *cost*, *covalo*, *ca* = G sg. prema N sg.
pas, *cina* = *psina*, *cikati* = *psikati*).

Glas č

243. Opisati fiziologiju toga glasa; da li je *č* ili *č̣* (*čověk* ili *čověk*, *ča* ili *čạ*,
mačak ili *mačaḳ*, *čuti* ili *čutị*, *ličina* ili *ličinạ*, *čeper* ili *čepeṛ*).

244. Ako je *č*, da li se dobro razlikuje od *ć* (*t*), tj. ima li opozicije u značenju
samo prema razlikama *č* i *t*: *pečī* (= imper. od *pečī*) *peřī* (= N pl. od *peč*);
oče (= V sg. od *otac*); *ote* (= 3. l. prez. od *těti*); *zāč* (= upit. pril.); *zāt* (=

okrnjen inf. od *zaci*).

245. Da li se *č* ispred okluziva realizira kao *š* (*maška* ili *mačka*, *preška* ili
prečka, *kuška* ili *kučka*, *ľuški* ili *ľučki*, *smřška* ili *smřčka*).

246. Da li je *č* prema *tš* (< *dš*): *počiti*, *počivati* (= *podšiti*, *podšivati*).

247. Da li je *č* prema *řš* (*čēnica*, *čēnični*).

Glas š

248. Da li je *š* ili *ṣ̌* (*naš* ili *naṣ̌*, *lešto* ili *leštọ*, *šuma* ili *šumạ*, *širok* ili *široḳ*).

249. Ako je *š* (a ne *ṣ̌* ili možda *š*), da li je ipak *š* (ili *ṣ̌*) u skupu *št*, (*št*) (*lišće*
ili *lišćẹ*, *mirišće* ili *mirišćẹ*, *vašča* ili *vaščạ*, *šćirenica* ili *šćirenicạ*).

250. Da li je redovito *št* < *čt* (u primjerima kao *šiti*, *pošten*, *ništa*).

251. Da li je *št* od *st* u posuđenicama (*štanga*, *lešto*, *štimati*).

252. Da li je *š* prema *tš* < *dš*: *pošiti*, *pošivati* (= *podšiti*, *podšivati*).

253. Da li je *š* prema stranom (tal.) oštrom (dvostrukom) *s* (*ss*) (*istešo*, *baša-*
menat, *fišo*).

Glas f

254. Da li *f* prelazi u *h* (*hešta* ili *fešta*, *humati* ili *fumati*, *čehuľa* ili *čefuľa*,
gradoh ili *gradof* od *gradov*, *tovaroh* ili *tovarof* od *tovarov*, *muha* ili *mufa* = po-
kvareno vino).

255. Da li *f* (izvorno ili nastalo od *h*) može prijeći u *v* (*vuncut* ili *funcut* od
huncut, *vuncutica* ili *funcutica* od *huncutica*, *vuňav* ili *fuňav* od *huňav*).

256. Da li se *f* može pojaviti, disimilacijom, prema *v* (*ofca* ili *ovca*, *nofci*
ili *novci*, *plafkast* ili *plavkast*, *f kući* ili *v kući*, ako nije *u kući*, *f tĕlu* ili *v tĕlu*,
ako nije *u tĕlu*, *bifši* ili *bivši*).

257. Da li mjesto *f* može biti *p* (osobito u posuđenica) (*pratar* ili *fratar*, *pervar* — *prvar* ili *fervar*, ako nije kako drukčije, *poculica* ili *foculica*, *Pilip* ili *Filip*, *prigati* ili *frigati*, *prižak* ili *frižak*, *praka* ili *fraka*, *Prans* ili *Frane*, *Tripun* ili *Trifun*, *Rapanić* ili *Rafanić*, *Stěpan* ili *Stěfan* itd.).

258. Da li je *fažol*, *familija* — *famiļa*, *fabrika*, *kafa* ili kako drukčije (Možda je u tim primjerima mjesto glasa *f* glas *v* ili *p*).

Glas *v*

259. Da li se čuva početno *v*, da li ispada ili prelazi u *u* (*vnuk* ili *nuk* ili *unuk*, *vrebac* ili *rebac*, eventualno *vrepac* ili *repac* ili kako drukčije, npr. *vrabac*, *vdovica* ili *dovetica* ili *udovica*, *vzeti* ili *zeti* ili *uzeti*, *vlaz* ili *laz* ili *ulaz*, *v ime oca* ili *ime oca* ili *u ime oca*).

260. Da li se *v* dobiva disimilacijom prema *m* u skupu *mm* (*sedavnajst*, *osavnajst*, *vnogo*, *gvuno*, *divnica*).

261. Da li *v* otpada u nekim suglasničkim skupovima (*svekrva* ili *sekrva*, *gvozje* ili *gozje* ili slično, *trđ* ili *tvrd*, *četrtak* ili *čtvrtač*, *četrti* ili *čvrti*, *soraka* ili *sraka*, *ovđē* ili *odē*).

262. Da li je *v* u intervokalnoj poziciji (*pavuk* ili *pauk*, *levut* ili *leut*, *navući* ili *naući*, *navučiti* ili *naučiti*, *navuk* ili *nauk*; možda se ovakvi primjeri diferenciraju leksički, tako da je npr. *pauk*, ali *navući*).

263. Da li *v* može biti protetski glas (*voko*, *vuhō*, *Vamerika*, *vulica*, *vajme*).

Glasovi *d* i *t*

264. Da li *d* i *t* ispred drugih suglasnika (osim možda *r* i *l*) prelaze u *l* (*polkova* ili *potkova*, *sulca* ili *sudca* — *suca*, *pelka* ili *petka*, *kel tebe* ili *keđ tebe* od *kod tebe*, *polpis* ili *potpis*, *pul doma* ili *put doma*).

265. Da li *d* i *t* u istim prilikama prelaze u *j* (*pojкова*, *sujca*, *pejka*, *puj doma*, *poj kamik*).

Afrikate

266. Da li se osim bezvučnih afrikata (*č*, *c* i *ć* — ako je *ć* afrikata a ne sliven glas, eksploziv) govore i zvučne afrikate (*dž* [ʒ], *đ* — ako je *đ* afrikata a ne sliven glas, eksploziv — pa eventualno i afrikata *dz* [ʒ]), bilo u samostalnih riječi bilo u sandhyju (npr. *[uʒba]* ili *[užba]*, *[svědoʒba]* ili *[svědožba]*, *[taʒbina]* ili *[tazbina]* i sl.). Kakav je izgovor 1) sintagme: *potakač bi se rasul*; 2) sintagme: *otac ga je*; da li je *[otaʒgaje]* ili *[otazgaje]* ili kako drukčije.

267. Kako se izgovara 1) sintagma: *ispod žmula*; da li je *[ispoʒmula]*, *[ispožmula]* ili kako drukčije; 2) sintagma: *ispod zrcala*; da li je *[ispoʒrcala]*, *[ispozrcala]* ili kako drukčije.

268. Kako se izgovara 1) sintagma: *noć ga je snašla*; da li je *[nođgaje snašla]*, *[nojgaje snašla]* ili kako drukčije; 2) sintagma: *peć ti je mala*; da li je *[pećtije mala]*, *[pejtije mala]* ili kako drukčije; 3) sintagma: *tuđ ti je stranac*; da li je *[tućtije stranac]*, *[tujtije stranac]* ili kako drukčije.

269. Kako se govore npr. ove riječi: *noća* (*[noća]* ili *[nojca]*), *palikućka* (*[palikućka]* ili *[palikujka]*), *voćka* (*[voćka]* ili *[vojka]*), *pokućstvo* (*[pokućstvo]* ili *[pokujstvo]*), itd.

Glas ž

270. Da li je *žigerica*, *žep*, *svědožba*, *naružba* ili kako drukčije.

271. Da li se *ž* zamjenjuje sa *r* (*može* ili *more*, *poženen* ili *porenen* i sl.).

272. Da li je *daž* ili kako drukčije. Kako je G sg. od te imenice.

Zvučni suglasnici na kraju riječi

273. Da li općenito zvučni suglasnici na kraju riječi ili akcenatske jedinice prelaze u bezvučne (*pod* ili *pot*, *grad* ili *grat*, *brav* ili *braf*, *grob* ili *grop*, *vrag* ili *vrak*, *baz* ili *bas*, *biž* ili *biš*).

274. Da li samo labavi zvučnost na kraju (*pod* ili *pođ*, *grad* ili *građ*, *brav* ili *brav*, *grob* ili *grođ*, *vrag*, ili *vrađ*, *baz* ili *baž*, *biž* ili *biž*)

Pojava avulzivnih glasova

Napomena VII

Da li se za negiranje, čuđenje, imitiranje i slične izražajne manifestacije upotrebljavaju i avulzivni glasovi.

275. Da li se npr. za negiranje upotrebljava avulzivni interdentalni glas koji se po mjestu tvorbe nalazi u sferi glasa *t* i *s*, a akustički daje utisak neslivene bezvučne interdentalne afrikate, pa bi se mogao bilježiti sa *t_s* (*t* sa potpisanim *s*) (*jesi* |*li*| *kupila soli*? *t_s*! *jeste* |*li*| *našli tovara*? *t_s*!).

276. Da li se za imitiranje npr. oglašavanja riba na suhu, upotrebljava avulzivni glas koji se pravi pomakom jezične mase prema najnižem kraju zadnjeg nepca ili čak prema resici, a zatvor pravi sredinom ili stražnjim dijelom jezika i tog dijela nepca, odnosno resice, a akustički daje utisak neslivene bezvučne spirantske afrikate, pa bi se mogao bilježiti sa *k_x* (*k* sa potpisanim *x*) (Riba čini: *k_x*!).

277. Ima li i drukčijih evulzivnih glasova, koji imaju govornu vrijednost, a nisu onomatopeje (u smislu da su u onomatopejama iskorišteni »normalni« glasovi, bilo da su imitiranje glasa bilo imitiranje glasom).

Skup čr:

278. Da li se čuva stari skup *čr* (*črv*, *črviti*, *črevo*, *črěšna*, *črěpna*)

279. Ima li ipak primjera i sa *c* (*crni*, *crven* — *crjen* — *crnen*).

Skup mn:

279. Da li *mn* prelazi u *vn* (*gunno* ili *gunno*, *vnogi* ili *mnogi*, *tavnica* ili *tamnica*, *sedavnajst* ili *sedamnajst*, *osavnajst* ili *osamnajst*).

280. Da li *mn* prelazi u *vl* (*mnogo* ili *mlogo*, *mněti* ili *mlěti*, *tamnica* ili *tamlica*, *gunno* ili *gunlo*; nije li to možda samo na početku riječi).

Skup mñ

281. Da li skup *mñ* prelazi u *mļ* (*pomļa*, *sumļa* ili *pomñna*, *sumñna*, *dimļak* ili *dimñak*).

Skupovi nk i ng:

282. Da li je *nk* ili *ŋk* (*bankina* ili *baŋkina*, *vanka* ili *vaŋka*, *banka* ili *baŋka*).

283. Da li je *ng* ili *ŋg* (*ingord* ili *iŋgord*, *angurja* ili *aŋgurja*).

Skupovi kl i gl

284. Da li prema *kl* može biti *kʎ* i prema *gl* skup *gʎ* osobito ispred *jata* i ispred *e* — *a* < *e* (*klěšta* ili *kʎěšta*, možda je *klěške* ili *kʎěške*, *kleti* ili *kʎeti*, možda je *klati* ili *kʎati*; *gledati* ili *gʎedati*, *glěto* ili *gʎěto*, što će u nekim govorima biti mjesto *dlěto*).

Skup vr:

285. Da li skup *vr* prelazi u *br* (*brtilo* ili *vrtilo*, *breme* ili *vreme*).

Skup ts

286. Da li skup *ts* prelazi u *c* (*pociriti* = *potsiriti*, *pocira* = *potsira*, *lucki*, *hrvacki*, *bracki*).

Skup tš

287. Da li skup *tš* prelazi u *č* (*počiti* = *potšiti*, *počivati* = *potšivati*).

Skup ps

288. Da li se čuva *ps* ili daje *c* (*psovati* ili *covati*, *psovalo* ili *covalo*, *psina* ili *cina*, ako nije kako drukčije, npr. *fsina*).

Skup st

289. Da li od *st* može biti *c* (*staklo* ili *ćaklo*, *stablo* ili *cablo*, *Stane* ili *Cane*).

Skupovi zdr i zr

290. Da li mjesto *zr* može biti *zdr* (*zrěl* ili *zdrél*, *zrėjati* ili *zdrėjati*, *zrak* ili *zdrak*, *zrcalo* ili *zdrčalo*, *mezriti se* ili *mezdriti se*, *zrušiti* ili *zdrušiti*, *zrigati* ili *zdrigati*).

291. Da li, obrnuto, mjesto *zdr* može biti samo *zr* (*zravļe* ili *zdravļe*, *zravo* ili *zdravo*).

292. Ima li primjera da od *dr* bude *zdr* (*drača* ili *zdrača*, *zadračati* ili *zazdračati*).

Skupovi str i sr

293. Da li mjesto *sr* može biti *str* (*sramota* ili *stramota*, *srětan* ili *strětan*, *sram* ili *stram*, *srědina* ili *strědina*).

294. Da li, obrnuto, mjesto *str* može biti *sr* (*srašan* ili *strašan*, *srěha* ili *strěha*, *kosrušina* ili *kostrušina*, *lasra* ili *lastra*, *brnesra* ili *brnestra*, *manesra* ili *manestra*).

Protetski glasovi

295. Da li se na početku riječi ispred *i* javlja *j* (*jime*, *jistina*, *Jivan*, *jisto*, *Jitalja*, *jigla*).

296. Da li *j* može biti *i* ispred drugih samoglasnika (*Jamerika*, *jevo*, *jopet* — *jepet*, *juho*, *joko*).

297. Da li koji drugi glas može biti protetski (*hosti* — *gosti* = *osti*, *hudica* — *gudica* = *udica*, *voko*, npr. u *voko*, *Vamerika*, npr. u *Vameriku*; u posljednjim primjerima *v* je primarni prijedlog, ali je gdjegdje srastao s imenicom, pa je potreban drugi, novi prijedlog da označi potreban odnos).

Dodavanje glasova ili slogova nekim riječima

298. Različiti primjeri: *tloh*, *dar* mj. *ar*, *nikamor*, *negor* — *negol*, *nukor* — *nukol*, *tudēr* — *otudēr*, *tudērka* — *otudērka*, *undēka*, *ovdēka*, *tamoka* — *otamoka*, *opeta* — *epeta*, *danaska*, *jutroska*, *večeraska*, *sinočka* — *sinojka* i dr.

299. Ovome je slična i pojava proteze (*jime*, *jiskati*, *jisto*, *jigla*, *jidro*, *japno*, *živan*, *voko*, *hudica* i dr.)

Ispadanje i asimilacija pri vezivanju

300. Izostavljanje prijedloga *v* (*Ča je* [v] *žmulu*, *homo ča* [v] *Loših*, *Bil san* [v] *poju*).

301. Da li se prijedlozi, kad završavaju na suglasnik, asimiliraju prema suglasnicima iduće riječi (*z je* [d] *nin čovikum*, *pres košuše*, *kros funestru* ili *čes funestru*, *f kuću*, *ot kolēna*).

302. Da li ima primjera kao: *sa z bure*, *sa z juga*, *sa z morca*, *sa z japr[i]ka*, *sa z grbina* (reduplikacija prijedloga *s(a)*).

303. Okrnjivanje pri vezivanju vezivnih riječi (*Ka_si došal*, *sa_moreš kupiti*, *ko_likara*, *o_zeže*, *po_stol* = *pod stol*, *i_sskule*).

304. Da li sibilanti i palatali ispred istorodnih suglasnika prelaze u *j* (*ž*) i pri vezivanju riječi, a ne samo u pojedinoj riječi:

Npr.

s > *ž* ispred *s*: *ko va_ž su moji postoli*, *va_ž si skunšuman*, *dana_ž smo ubili prajca*,

z > *ž* ispred *s*: *ostali smo pre_ž sira*,

š > *ž* ispred *s*: *jo_ž se ni vrnila*, *gre_ž spat!*

š > *ž* ispred *ž*: *ne da_ž živit čovēku*,

ć > *ž* ispred *s* i nekih drugih suglasnika: *kosa je ve_ž spletena*, *ve_ž bin (bih) došal*, *sutra ćemo (temo) po_ž na ribe*, *svaku no_ž mi se saha*, *Palikujka*.

ć > $\emptyset$ u priloga već: *je ve ča vidiš*, *ve si se vrnil*, itd.

305. Da li u primjerima kao *šes*, *jedanajs*, *dvanajs*, *bres*, *tres* (= *tresti*) i sl. nakon ispadanja *t* krajnje *s* u istim prilikama može prijeći u *ž* (*še_ž sto*, *bre_ž se je slomil*, *jedana_ž smokav*, *dvana_ž žmulov*, *nemoj tre_ž stablo*).

Ispadanje glasova

306. Ispadaju li na početku riječi pojedini glasovi (*šenica*, *zeti* < *vzeti*, *nuk* < *vnuk*; ovome su slični i primjeri: *zdahnuti*, *zdelati*, *z Merik* i sl., gdje je *z* upravo prijedlog koji u štokavskom glasi *iz*).

307. Ispadaju li na kraju riječi pojedini glasovi (*dese*, *deve*, *pedese*, *šes*, *jedanajs*, *bres*, *res*, *ope*, *nika*, *ka*, *sa ko* i dr. i to ne samo pri vezivanju nego i u samostalnoj upotrebi: *Ka će se vrnit?* *Nika*. *Dođi ope*. *Slomil se je bres*. *Nemoj više res*).

308. Gubi li se na početku riječi cijeli slog (*ko je to grubo = kako, ko je hladno = kako*).

Redukcija suglasnika

309. Da li se u konsonantskim skupovima reduciraju suglasnici (*sekar < svekar, sekrva < svekrva, jena < jedna, jeno < jedno, sude(r) < svude(r)*).

Kontrakcija suglasnika, većinom zbog asimilacije

310. Onome što je već rečeno dodaju se još neki primjeri (*prěsědnik < prědsědnik, pošiti < podšiti, be žene < bez žene, i žmula < iz žmula, po torkul < pod torkul, ka dođe < kad dođe, smr tvoja < smrt tvoja*).

Metateze i inverzije

311. Navesti što više primjera poput ovih: *zivka < zipka ili zikva, mugrañ ili murgañ, faceletun ili falencetun, vrtal ili vltar, všenac ili švenac, vzeti ili zveti razvragan ili razvargan* i sl.

312. Da li ima *vas* ili *sav* i kako je u ž. r. i kosim padežima (*v*)*sa* ili *sva, vsega* ili *svega*. *Ako je sva svega . . .* može li biti u N. sg. *svas*? Da li je u I sg. *s manum* ili *s namun* ili sl.?

Palatalizacija

313. Da li *k, g, h* ispred *e* od nastavka alterniraju sa *č, ž, š* (*junak — junače, drug — družje, siromah — siromaše*).

314. Da li *k, g, h* ispred *i* od nastavka alterniraju sa *c, z, s* (*junak, — junaci, drug — druzi, prag — prazi, siromah — siromasi; na ruci, u jusi, u drazi; da li je vražić — vrazić ili vragić, petešić ili petehić, lučić ili lukić ili kako drukčije*).

315. Da li velar može ostati ispred *i* u D i L sg. (*muhi, muki, nogi*).

316. Da li velari ostaju NDL pl. m. (*junaki — junakima, siromahi — siromahima, pragi — pragima* i sl.).

317. Da li u pridjeva ostaju velari (*k*) ili se mogu zamijeniti sa sibilantima (*c*) u NDL pl. (*žestoki ili žestoci, veliki ili velici, daleki ili daleci, du[n]/boki ili du[n]/boci*).

318. Da li su velari ili sibilanti u glagola kao : *potikati — poticati, mikati ili micati, nažigati ili nažizati, prorikati — proricati, natikati — naticati*.

319. Da li velari ostaju u 3. l. pl. prezenta ili se, po uzoru na ostala lica, zamjenjuju palatalima (*peku ili peču, reku ili reču, vrgu ili vržu, mogu ili možu*).

320. Da li velari ispred *i* u imperativu prelaze u sibilante ili su i u imperativu palatali kao i u prezentu (*peči ili peci, reči ili reci, vrži ili vrzi*).

321. Da li se vrši progresivna palatalizacija tipa: *-iš < -ih* (npr. G pl. *dobriš < dobrih, svojš < svojih, veselš < veselih*, kako je na Kapriju kod Šibenika); ima li potvrda i za promjenu *-iž < -ig, -ič < -ik* (npr. G pl. *butiš < butig*; N sg. *butiga*, G pl. *motič < motik*; N sg. *motika*); nije li možda u svim primjerima krajnji rezultat isti: *-iš (dakle i: butiš < butig, motiš < motik)*.

Disimilacija

322. Ima li primjera kao: *lebro* < *rebro*, *lebrina* < *rebrina*, *bravinac* < *mra-
vinac*, *kalun* < *kanun*, *slebro* < *srebro*, *leterati se* < *reterati se*, *dimľak* <
dimľnak, *pomľa* < *pomľna*, *sumľa* < *sumľna* i sl.

Asimilacija

323. Vrše li se uvijek asimilacije po zvučnosti (*muški* < *mužki*, *zditi* <
sđiti, *klupko* < *klubko*, *ofca* < *ovca*, *nofci* < *novci* ili se drukčije rješavaju
ovakvi slučajevi (npr. *mužgi* mjesto *muški* i sl. ili umetanjem vokalnog elementa
npr. *mužaki*).

324. Da li zvučni velarni okluziv [g] ispred kojeg drugog zvučnog okluziva
prelazi u zvučni velarni spirant [ɣ]. Kako se npr. izgovora 1) sintagma: *vrag
ga odnil*; da li *|vragga odnil|*, *|vraxɣa odnil|* ili kako drukčije; 2) sintagma:
drug do druga; da li *|drugdo druga|*, *|druɣdo druga|* ili kako drukčije.

325. Da li bezvučni velarni okluziv [h] ispred kojeg drugoga bezvučnog
okluziva prelazi u bezvučni velarni spirant [x]. Kako se npr. izgovara sintagma:
měh ti je pukal; da li *|mėhtije pukal|*, *|mėxtije pukal|* ili kako drukčije.

326. Ima li »hiperkorektnih« oblika (*grop* = *uzao*, G sg. *groba*, *skorup* —
skoruba, što je po uzoru na *bop* — *boba*, *zup* — *zuba*).

327. Vrši li se asimilacija suglasnika samoglasnicima (*opeda* mj. *opeta*, *pot*
= *posuda*, sa *t* na kraju po pravilu, ali *podić* i sl.).

328. Da li je općenito *s* > *z* pred zvučnim glasovima (*zagnđiti*, *zutra*, *zletěti*,
zlamati, *zatrđi*).

329. Vrše li se asimilacije po mjestu artikulacije, tj. po približavanju mjesta
artikulacije (*muč* — *mušte*, *mačak* — *maška*, *ftić*). Da li je *s* *ńim* ili *š* *ńim*, *z*
ľubicon ili *ž* *ľubicon* i sl.

330. Da li sibilanti i palatali ispred istorodnih suglasnika prelaze u *j* (*ĵ*)

s — *c* (*prasac* — *prajca*, *pajčić* — *pasčić*, *kvajčić* — *kvasčić*, *prajčevina*
— *prasčevina*)

z — *s* (*rajseći* < *raz-sěći*),

ć — *c* (*pajce* < *paće*)

z — *ž* (*rajžajati* < *raz žajati*),

z — *š* (*rajškvajati* < *razškvajati*)

ć — *k* (*palikujka* < *palikućka*) itd.; vidi o tome i ranije.

Čakavizam

331. Da li mjesto *č* ima *c* (*ca*, *cověk*, *ciniti*, *macka*).

332. Da li se mjesto *s*, *š*, *z*, *ž* govore frikativni glasovi *š*, *ž* (*ś*, *ž*) (*žac*, *slabo*,
zato, *život*, *šėkira*, *šėme*, *živo*, *žbica*, *špiza*).

333. Da li *š*, *ž* prelaze u *s*, *z* kao što *č* može prijeći u *c* (*koza* = *koža*, *sarun*
= *šarun*, *život* = *život*, *šijen* = *šijen*).

334. Da li se ta promjena vrši samo pred *i*, i eventualno *e*, ili ispred svih
vokala (*zut* = *žit*, *suma* = *šuma*, *kazot* = *kažot*, *pisoka* = *pišoka*).

335. Kako je ispred *j* (*šjor* ili *šjor*).

Zvučnost na kraju riječi

336. Da li dolazi do slabljenja zvučnosti na kraju riječi i do koje mjere, tj. da li na kraju zvučni suglasnici potpuno prelaze u bezzvučne ili im samo olabavi zvučnost (*bob — boḅ — bop, krv — krṿ — krf, dēd — dēđ — dēt, grob — groḅ — grop, puž — puẓ̌ — puš, mraz — mraẓ — mras, vrag — vrag̣ — vrak*).

Konsonantski sustav

337. Na temelju iznijetih podataka o konsonantskim glasovima može se predvidjeti ovakva slika konsonantskoga sustava:

a) maksimalni sustav

b c č (č̣) ć d đ (đ̣) đ f g h (x) j k l (ḷ) ḷ m n (ṇ) ñ p r s (ṣ̌) ṣ̌ t v z (ẓ̌) ẓ̌ ẓ γ.

Ako se izuzmu sonorni (*j l (ḷ) ḷ m n (ṇ) ñ r (v)*), ostali se konsonanti, u ovakvu maksimalnom sustavu, prema kriteriju zvučnosti — bezzvučnosti, svrstavaju tako da svakom bezzvučnom parnjaku odgovara zvučni:

*b d v g đ (đ̣) đ̣ ẓ̌ (ẓ̌) ẓ ẓ γ
p t f k ć (ć̣) ć̣ ṣ̌ (ṣ̌) s c h (ili x)*

b) minimalni sustav

b c č̣ d (đ̣) (f) g j k l (ḷ) m n (ñ) p r ṣ̌ t v ẓ̌

Ako se i ovdje izuzmu sonorni (*j l (ḷ) m n (ñ) r v*), ostali se konsonanti, prema kriteriju zvučnosti — bezzvučnosti, svrstavaju tako da među njima ne postoji simetrija nego glas *c*, i eventualno *f*, ostaje izvan korelacije. Gornji sustav pokazuje da ne postoje parovi:

ć — č̣, đ̣ — đ̣, s — ṣ̌, ẓ — ẓ̌

nego je mjesto njih samo po jedan srednji glas:

č̣ (ili č̣), đ̣ (ili đ̣), ṣ̌ (ili ṣ̌), ẓ̌ (ili ẓ̌).

c) srednji sustav

Većina se čakavskih govora neće svrstati ni u maksimalni ni u minimalni konsonantski sustav, nego negdje po sredini, ali pretežno ipak tako da se stanje u čakavskom konsonantizmu neće posve podudarati sa stanjem u književnom jeziku.

α) Mnogi čakavski govori neće imati zvučnih afrikata (ili ne sve predvidljive): *č̣ (č̣) đ̣ ẓ*, nego samo bezzvučne: *ć (ć̣) ć c* (maksimalno sve, minimalno dvije: *c — ć*).

β) Ako u pojedinim govorima postoje zvučne i bezzvučne afrikate, a u drugima samo bezzvučne, moguće je da i u jednim i u drugima par *ć — đ̣* nisu afrikate, nego sliveni glasovi, okluzivi (čakavsko »meko [tʲ] i [dʲ]).

γ) Prema položaju u riječi (npr. okruženi vokalima prednje artikulacije ili u susjedstvu s palatalnim konsonantima) pojedini će se nepalatalni konsonanti palatalizirati, pa tako može postojati i uvjetovan varijacijski (vjerojatno nedistinktivan) sustav palataliziranih konsonanata (npr. *b — bʲ, p — pʲ, d — dʲ, t — tʲ, f — fʲ*, itd.), a i koji drugi (npr. velarizirani, aspirirani).

δ) Moguć je i sustav u kojem ne postoje parovi $l - l'$, $n - n'$, nego mjesto njih samo po jedan glas, obično l i n , koji se mogu ostvariti i kao (l') (n').

ε) Bilo koji od utvrđenih konsonantskih sustava ne mora biti iskorišten u čakavskim govorima u svim pozicijama. Može biti da se npr. na kraju riječi javlja samo sustav bezvučnih konsonanata, itd.

Napomena VIII

Ispitivač i obrađivač kojega čakavskoga govora nastojat će utvrditi koji je konsonantski sustav, ili njegova varijanta, zastupljen u govoru koji obrađuje te koje su sve varijante pojedinih konsonanata i čime su uvjetovane. To će pomoći da se bolje razumiju i objasne izvršene konsonantske promjene i da se uoče tendencije u daljem razvoju konsonantizma.

II. AKCENAT I KVANTITETA

I. Uopće o akcentima i kvantiteti

338. Da li u ispitivanom govoru postoje sva tri osnovna čakavska akcenta $\grave{}$, $\acute{}$ i $\sim$.

a) primjeri s akcentom $\grave{}$: *kūća, smūšēnak, pōt, pōpā* = G sg., *nogā, rŭkā, sēlō, nēbo, gnāzdō, mladīc, mlatīc, kolāc, dēvica, prasica, telētina*,

b) primjeri s akcentom $\acute{}$: *glāvu* = A sg., *zrāk, s(v)rāb, lŭb, brig, mīsal, pēdaļ — pēdañ, nevēra, mēso*,

c) primjer s akcentom $\sim$: 1) na početku: *lišće, pītan, krāl, sūd, drāgi, žen* — G pl., *jā, rāsti — rēsti, klēti — klāti*; 2) u sredini: *devēti, desēti, pečemo*; 3) na kraju (jednosložni primjeri pod 1 i njima slični upravo bi ovamo išli): *vodē* = G sg., *pečēn, letī, vodōn — vodŭn*.

339. Da li se javljaju i štok. akcenti 'i': 1) prema pravilu $\grave{a} - \grave{a} > \grave{a} - \acute{a}$: *nōgā < nōgā, sēlō < sēlō, pōpā < pōpā* = G sg., *kōlāc < kōlāc, telētina < telētina*; 2) prema pravilu $\bar{a} - \bar{a} > \acute{a} - \acute{a}$: *rŭkā < rŭkā, gnāzdō < gnāzdō, trāvā < trāvā*.

340. Da li se javlja samo štok. »kanovački» akcenat (') i prema $\bar{a} - \bar{a}$ i prema $\bar{a} - \acute{a}$: *nōgā < nōgā, sēlō < sēlō kōzā < kōzā, dubinā < dubinā, pečēn < pēčēn (pēčē, pēčēn)*. Nije li to upravo akcenat $\sim$?

341. Da li se mjesto tzv. kanovačkog akcenta (') ili čakavskog akuta ($\sim$) ostvaruje kratki (poludugi) akut (') prema pravilu $\acute{a} - \acute{a} < \bar{a} - \bar{a}$, tj. na mjestima gdje je u (novo)štokavskom kratkouzlazni. (spori) akcenat (') (npr. *nōgā < nōgā, sēlō < sēlō, tōvār < tōvār — tōvār — tōvār*).

342. Da li se u enklizi ili u sredini višesložnih riječi s reduciranim iktusom može pojaviti akcenat $\grave{}$, iako ga nema u sistemu prema (štok.) pravilu $\bar{a} - \bar{a} > \acute{a} - \acute{a}$: *svākoga, papūče*).

343. Da li se javlja tzv. poludugi akcenat $\acute{}$ mjesto akcenta $\grave{}$ u poludugim slogovima (osim na kraju akcenatske jedinice): *krāva, pitāla, kopāti* (ako se

i drži na kraju infinitiva), *kozá je krepála*, i da li samo na vokalu *a* ili *i* na drugim vokalima: *zeléna*, *pečéna*, *dététíc*, *zétov*, *svédókov*, *mésec*. *kúca*, *kóca*, *kóša*.

344. Nije li $\wedge$ upravo $\sim$ ili $\sim$: *pitála* — *pitála*, *kráva* — *kráva*, *zeléna* — *zeléna*, *zétov* — *zétov*, *dététíc* — *dététíc*, *svédokov* — *svédókov* — *kúca* — *kúca*, *kóca* — *kóca*.

345. Da li se čuvaju prednaglasne duljine (*trāvà*, *letimò*, *béliti*, *ghāzdò*).

346. Da li se čuvaju zanaglasne duljine (*vidin* — *vidin*, *čijén* — *čijén*, *kòpán* — *kòpán*, *küçôn* — *küçôn* ili *küçün* — *küçün* = I sg., *smòkvôn* — *smòkvôn* ili *smòkvõn* — *smòkvõn*, *mlādòst* — *mlādòst*, *nenavìdòst* — *nenavìdòst*, *nàbrāna* — *nàbrāna*, *òprāna* — *òprāna*, *zelènoga* — *zelènoga*).

347. Da li se jednako čuva zanaglasna duljina iza svakog akcenta ili se možda drži iza akcenta '' , a iza ostalih ne drži (da li je npr. *küçè* = G sg., ali *prāzník*, *kütñāk* mjesto *prāzník*, *kütñāk* ili sl.).

348. Da li se možda duljina poslije naglaske '' čuva samo u zatvorenom krajnjem slogu (*lèvút*, *gòlúb*, *mlādòst*, *rādòst*); ako je tako, što je s duljinom u prezentskim oblicima (*imān*, *dèrén*, *vidin*, *čijén* ili *imān dèrén*, *vidin*, *čijén*).

349. Da li je prednaglasna duljina uzlazne naravi, nešto kao slabiji uzlazni akcentat, što bi se moglo ovako prikazati: *trāvà*, *ghāzdò*.

350. Da li se takva prednaglasna duljina može osamostaliti (*trāva* — *trāva*, *ghāzdo* — *ghāzdo*; uspor. *vino* — *vino*).

351. Da li se u osobitim prilikama javljaju mlađe prednaglasne duljine (*zvò-niti*, *kòliko*, *za pròdàti*, *oženiti*, *paričàti*, *hòditi*, *dānās*, *večèrās*; možda su to samo poluduljine: ˘).

352. Da li se isto tako u osobitim prilikama govorne jedinice javljaju i mlađe nestrukturalne zanaglasne duljine (*Nismo čapali nanka lògè bòžjè*, *dī-sī toliko vrémèna*, *ajmè slomil san nogu*; ovo uz pretpostavku da se inače u sistemu ne čuvaju zanaglasne duljine).

353. Da li, obrnuto, dolazi i do skraćivanja pravih duljina; ako dolazi, da li se i dalje drži kvaliteta vokala kakva je bila dok je vokal bio dug (*platiti*, *bumbakà* = G sg., *mlačiti*, *trāvà*).

354. Ako u govoru ima tzv. poludugi akcentat $\wedge(\sim, \cap) < \text{''}$, da li se slog ispred njega, ako je bio dug, djelomično ili sasvim pokrađuje (*pitála* — *pitála* — *pítála*, *fálá-ti* — *fálá-ti* — *fálá-ti*).

355. Da li se čuva prednaglasna duljina ispred svih akcenata ('' , $\cap$ i $\sim$) (*rūkà*, *zalèvāl*, *rūkôn*) ili se možda čuva samo ispred akcenta '' i, možda, ispred $\cap$, a ispred $\sim$ ne čuva; ako se ispred akcenta $\cap$ čuva duljina, a ispred $\sim$ akcenta ne čuva, da li dolazi do akcenatskih varijacija tipa $\acute{a} - \grave{a} > \grave{a} - \acute{a}$ (*rūkôn* > *rūkôn*).

356. Ima li pojava dvostrukih (prednaglasnih ili zanaglasnih) duljina (npr. *prèpìsvàti*, *čārāpā* = G pl., ako u govoru ima takav G pl., tj. ako nije bez nastavka).

357. Da li akcentat '' u zatvorenom slogu prelazi u $\sim$ ili $\cap$ (*mladić* — *mladić* ili *mladīć*, *otāc* — *otāc* ili *otāc*, *brāt* — *brāt* ili *brāt*, *čovèk* — *čovèk* ili *čovèk*).

358. Da li akcentat '' pred sonornim suglasnicima (*m*, *n*, *ñ*, *l*, *l̥*, *r*, *v*, *j*) u zatvorenom slogu duljenjem prelazi u $\sim$ ili $\cap$ (*stārci* — *stārci*, *krāj* — *krāj*).

slāmka, — *slāmka*, *děvōjka* — *děvōjka*, *klānfa* — *klānfa*, *pālca* — *pālca*, *pōjški* — *pōjški*, *bāński* — *bāński*, *protīvna* — *protīvna*).

359. Ako u govoru ima akcenat ~, da li na apsolutnom kraju govorne jedinice prelazi u $\cap$ (*Nemoj me klēt*, inače: *klēt*; *Okle toliko ženē*, inače: *ženē*; *Ča ću be(z) ženē*, inače: *ženē*; *Ne umū*, inače: *umū*).

360. Da li, obrnuto, akcenat $\cap$ u enklizi prelazi u ~ (*S/v/rāb me je spopal. Lūb se je poderal*; inače će normalno biti: *Be(z) žen se ne more*; *ne umū ti reći*; što se pod br. 355. izuzelo).

361. Da li se zapaža razlika između muškaraca i žena u upotrebi akcenta ~ ili $\cap$ s time da će govor muškaraca biti više »silazan«, a govor žena više »uzlazan«.

II. Posebno o akcentima i dužini

a) u glagola:

362. Da li dolazi u prezentu do metatonije tipa *pogīnuti* — *pogīnen*, *ukīnuti* — *ukīnen*.

363. Da li su u prez. naglašeni lični nastavci: *-en*, *-eš*, *-emo*, *-ete* dugi ili kratki (*pečēn* — *pečēn* ili *pečēn*, *pečēš* — *pečēš* ili *pečēš*; *pečēmo* — *pečēmo* ili *pečēmo*, ako nije *pečēmō* ili *pečēmō*).

364. Da li je naglašen lični nastavak za 3. 1. sg. i pl. uvijek dug (*pečē* — *pečē*, *pekū* — *pekū*).

365. Da li su naglašeni nastavci: *-in*, *-iš*, *-i*, *-imo*, *-ite*, *-u* uvijek dugi (*letīn* — *letīn*, *letīš* — *letīš*, *letī* — *letī* ...).

366. Da li su nastavci: *-an*, *-aš*... pod naglaskom dugi (*baciļān* — *baciļān*, *baciļāš* — *baciļāš*; da li je *baciļāmo* — *baciļāmo* ili *baciļāmō*).

367. Da li i u infinitivu dolazi do metatonije, ako je pretposljednji slog naglašen (u govorima gdje se izgubilo krajnje *-i* u infinitiva) (*strāšit* — *strāšit* ili *strāšit*, *glādīt* — *glādīt* ili *glādīt*, *pātīt* — *pātīt* ili *pātīt*, *rānīt* — *rānīt* ili *rānīt*, *umrēt* — *umrēt* ili *umrēt*, *posūt* — *posūt* ili *posūt*).

368. Da li se naglašen vokal u krnjem infinitivu na kraju dulji (*govorīt* — *govorīt* ili *govorīt*; uspor. sup. *spāt* : inf. *spāti* i imper. *nemōj* : *he hōdi*).

369. Da li je u partic. prez. s akc. na kraju, uz pretpostavku da se ne govori krajnje *i*, akcenat ~ ili $\cap$ ili može biti i " akc. (*perūc* — *perūc* ili *perūc*, *letūc* — *letūc* ili *letūc*).

370. Da li je u glagolskom pridjevu radnom s akcentom na kraju u m. r. akcenat ~ ili $\cap$ ili može biti i akc. " , kako će biti u ostalim rodovima i u pl. (*kantāl* — *kantāl* ili *kantāl*, *taknūl* — *taknūl* ili *taknūl*, *zabil* — *zabil* ili *zabil*, *prosēl* — *prosēl* ili *prosēl*; uspor. *kantāla* — *kantāli*, *taknūla* — *taknūli*, *zabila* — *zabili*, *prosēla* — *prosēli*).

371. Da li je u gl. pridjevu trpnom s akc. na kraju u m. r. akcenat ~ ili $\cap$ ili može biti i akc. " , kako će biti u ž. i sr. r. i u pl. (*pečēn* — *pečēn* ili *pečēn* : *pečēna*, *spletēn* — *spletēn* ili *spletēn* : *spletēna* — *spletēni*).

372. Da li u gornjim primjerima mjesto akcenta " u ž. i sr. r. i u pl. može biti akcenat ~ ili $\cap$ (*pečēna* — *pečēna*, *spletēna* — *spletēna*).

373. Da li se u glagol. pridjevu u ž. rodu čuva starije mjesto naglaska; da li je npr.: *ona je bilà* ili *ona je bila* — *bila* prema m. rodu: *on je bil* — *bil*; nije li možda stariji akcenat samo u enklizi: *bilà_je*, a inače: *ona je bila* — *bila*; *je li dal* — *dālà* — *dālo*, *pil* — *pilà* — *pīlo* ili kako drukčije.

b) u imenica:

A. Imenice muškoga roda:

374. Da li se za primjerima kao: *lùk*, *zèt*, *gùc*, *štùk*, *präg*, *cär*, *brät*, koji imaju takav akcenat u svim padežima na prvom slogu, povode i primjeri kao: *pöp* *böb*.

375. Navesti sve primjere koji su kao *pöp* — *popà* i sve koji su kao *zèt* — *zèta* i svrstati ih prema stvarnom stanju.

376. Da li neki primjeri kao *zèt* — *zèta* imaju u L sg. akcenat na kraju (*na pragù*, *u časù*).

377. Da li se uopće ili u pojedinačnim takvim primjerima akcenat u N sg. u zatvorenom položaju dulji (*böb* — *böb* ili *böb*, *ogän* — *ogän* ili *ogän*, a prema tome i *pöp* — *pöp*, *svät* — *svät*, *brät* — *brät*).

378. Da li je takvo duljenje i u višesložnih imenica s akcentom u zatvorenom slogu (*svédök* — *svédök*, *otác* — *otác*, *čovèk* — *čovèk*, *kolác* — *kolác*, *mladić* — *mladić*, *stagùc* — *stagùc*, *lopiž* — *lopiž*, *lancunić* — *lancunić*; vjerojatno će u svim tim primjerima u kosim padežima biti akcenat ``).

379. Da li se za primjerima kao *žmül* — *žmül* — *žmülà* povode i primjeri kao *grád* — *gráda*, *dân* — *dâna*, *žùl* — *žùla*, *zràk* — *zràka*, *klàs* — *klása*, *lúb* — *lúba*, *srâm* — *srâma*, *stân* — *stâna*, *cvèt* — *cvèta*.

380. Da li ima i obrnuta pojava da od primjera kao *žmül* — *žmülà* ima *žmül* — *žmül* — *žmùla*, *kräl* — *kräl* — *krâla*, *brèst* — *brèst* — *brèsta*, *grèh* — *grèh* — *grèha*, *križ* — *križ* — *križa*, *pût* — *pût* — *pûta*, *špäg* — *špäg* — *špâga*.

381. Navesti što veći broj primjera, kakvi su pod 375 i 376 i svrstati ih prema stvarnom stanju.

382. Da li neki primjeri kao *grád* — *gráda* imaju samo u L sg. akcenat na kraju (*u grädù*, *u stänù*, *u cvètù*, *u srähù*).

383. Da li ima i vešesložnih imenica sa stalnim akcentom, koje samo u L sg. imaju akcenat na kraju (*mèsec* — *u mèsècù*, *pogled* — *u poglèdù*, *mosur* — *na mosürù*).

384. Ako je u G pl. nastavak *-ov*, da li taj nastavak uvjetuje duljenje akcenta neposredno ispred sebe (*zètov* — *zètov*, *lupèžov* — *lupèžov*, *svidòkov* — *svidòkov*).

385. Da li je u I sg. s akcentom na kraju akcenat ~ ili ∩ (*stolôn* ili *stolôn*, *stolün* — *stolün*; *bokünôn* ili *bokünôn* — *bokünün* ili *bokünün*, *grädôn* ili *grädôn* — *grädün* ili *grädün*, *trkulāšôn* ili *trkulāšôn*, *trkulāšün* ili *trkulāšün*).

386. Ima li pojava da naglasak ~ ili ∩ na zadnjem slogu u I sg. zavisi od dužine prethodnog sloga, i to tako da će naglasak ~ biti poslije kratkog sloga, a naglasak ∩ iza dugog sloga (*selôn* — *selün*, ali *grädôn* — *grädün*); ispor. sličnu mogućnost u imenica ž. roda.

B. Imenice ženskoga roda:

387. Da li se čuva oksitoneza (*ženā, vodā, kozā, zīmā, glāvā, lipotā, starinā, du|n|bočinā*).
388. Da li u kosim padežima dolazi do metatonije (*nōgu* — *nōgu, vōdu* — *vōdu* = A sg., *nōge* — *nōge* = A pl.).
389. Da li u višesložnih imenica s oksitonezom dolazi do naknadnog (kanovačkog) duljenja predzadnjeg sloga (*starinā, du|n|bočinā, širočinā*; da li je završetak *-ina* prešao u *-ina*).
390. Da li ima »kanovačkih» pojava i u primjerima kao: *žēna* (možda: *žēna*) *nōga* (*nōga*), *kōza* (*kōza*).
391. Da li je u G sg. s akcentom na kraju ` , ◊ ili ~ : (*ženē* — *ženē* ili *ženē, rūkē* — *rūkē* ili *rūkē*; ako je u G sg. nastavak *-i*, bit će vjerojatno samo `).
392. Da li imenice s oksitonezom kao *glāvā, vodā* imaju naglasak na nastavku i u D sg. (*glāvī, vodī*, eventualno *glāvē, vodē*) ili je naglasak na prvom slogu, kakav će biti u A sg. (*glāve* — *glāvi, vōde* — *vōdi*).
393. Da li je u G pl. istih imenica akc. ~ ili ◊ (*žen* — *žen, rūk* — *rūk*).
394. Da li je u I sg. imenica s akcentom na kraju akcenat ~ ili ◊ (*rūkōn* — *rūkūn, ženōn* — *ženūn* ili *rūkōn* — *rūkūn, ženōn* — *ženūn*); da li dolazi do akcentskih varijacija tipa *ā* — *ā* > < *ā* — *ā* (*rūkūn* — *rūkōn* ili *rūkōn* — *rūkūn*).
395. Da li u DLI pl. dolazi do skraćivanja starog prednaglasnoga dugog sloga, ako je u tim padežima prevladao nastavak — *ama* ili — *ami* (*glāvāma* — *glāvāmī* ili *glāvāma* — *glāvāmī*).
396. Da li imenice kao *mladost* imaju dužinu iza akcenta, ako se u govoru inače čuva zanaglasna dužina (*mlādōst* — *mlādōst, lēpōst* — *lēpōst, lūdōst* — *lūdōst, stārōst* — *stārōst*); ako se čuva dulžina u N sg., da li se ona prenosi i u kose padeže (G sg. *mlādōsti* ili *mlādōsti*, itd.).
397. Da li neke imenice ovoga tipa imaju u L sg. akcenat na kraju ili prema kraju (*u nočī, u starostī, u mladostī, na kostī*, itd.).
398. Koje imenice ovoga tipa imaju naglasak na kraju, odnosno prema kraju, u kosim padežima u pl. (ispor. naglasak u pl. ovih imenica: *kokoš, kost, bolest, ćud* itd.).

C. Imenice srednjega roda:

399. Da li se čuva oksitoneza (*selō, veslō, lebrō, gnāzdō*).
400. Da li ima pojava dezoksitoneze kao: *sēlo* (*sēlo* — *sēlo*), *lēbro* (*lēbro* — *lēbro*), *vēslo* (*vēslo* — *vēslo*).
401. Ima li razlike između G sg. kao *selā* i N pl. kao *sēla* (G sg. *veslā*, N pl. *vēsla* — *vēsla* — *vēsla*, G sg. *lebrā*, N pl. *lēbra* — *lēbra* — *lēbra*, G. sg. *imēna*, N. pl. *imenā* — *imenā*) ili je nestalo te razlike (*drvā* — *drvā, slovā* — *slovā*).
402. Da li neki primjeri tipa *tēlo* i *rame* imaju u L pl. akcenat na kraju (*u tēlū, na tēstū, u srcū, na ramenū* i sl.).
403. Da li imenice kao *ime* u N pl. na kraju imaju ◊ ili ~ (*imenā* — *imenā, nebesā* — *nebesā, čudesā* — *čudesā*).
404. Da li zbirne imenice s akcentom na kraju, kao *košće*, imaju ◊ ili ~ (*koščē* — *koščē, ručjē* — *ručjē, sučjē* — *sučjē*).

405. Da li imenice kao *poje* s akcentom na kraju u N pl. imaju akcenat ~ ili ̸ (*poľã ili poľã, zvonã ili zvonã, kolã ili kolã*).

406. Javlja li se metatonijski akcenat u NA pl. u imenica tipa *vrata* (*vrãta, pïsama, ùsta, stãbla*).

407. Uolikoj je mjeri u imenica na *-iŝce* sufiks nosilac akcenta (*prësãdiŝce ili prësãdiŝce — prësãdiŝce, blitviŝce ili blitviŝce — blitviŝce, ŝiriŝce ili ŝiriŝce — ŝiriŝce*); da li može biti i *igriŝce* mjesto *igriŝce — igriŝce, ògriŝce* mjesto *ògriŝce — ògriŝce, smetliŝce — smetliŝce*.

408. Da li ima u glagolskih imenica na *-ne* akcenatskih i semantičkih opozicija sličnih ŝtok. primjeru *pečene — pečene*. (npr. *pijène — pijèné* ili sl., *jidène jidèné* [= jelo/ ili sl.).

c) u pridjeva

409. Da li se naglašeni vokali na kraju riječi ispred *-l, -n, -r* i ispred dvaju suglasnika dulje, da li kao ̸ ili kao ~ (*mãl — mál, debël debël, pijãn — pijãn, studèn — studën, çrlèn — çrlën, pùn — pùn, stãr — stãr; glãtk — glãtk, tãnk tãnk, tẽšk — tẽšk*).

410. Ako zvučni suglasnici na kraju prelaze u bezvučne, pa tako i *v* u *f*, da li će u pridjeva sa *f < v* biti '' ili ̸ — ~ (*nõf ili nõf — nõf, zdrãf ili zdrãf — zdrãf*) kao ŝto će vjerojatno biti u: *mẽk, lãk, dubõk, ŝit, krcãt*.

411. Da li u kosim padežima m. r. i u ž. i sr. rodu akcenat '' prelazi u ~ (*zdrãva, zdrãvo, zdrãvoga, debëla, debëlo, debëloga, ŝirõka, ŝirõko, ŝirõkoga*; ako je tako u tim oblicima, vjerojatno će tako biti i u pluralu: *ŝirõki, debëli, zdrãvi*).

412. Da li je akcenat ~ pod 411 upravo (poludugi) akcenat ̸ (*debëla, debëlo, debëloga*).

413. Da li u pridjeva akcenat '' na 1. slogu uvijek ostaje (*ŝit — ŝita — ŝiti — ŝitoga, vëlik — vëlika — vëliko — vëlikoga*).

414. Da li neki pridjevski nastavci privlače akcenat:

a) *-ãhan* (*cëlãhan, tuŝãhan, bëlãhan, çiŝãhan, novãhan*),

b) *-cãt* (*novcãt, zdrãvcãt, bëlãt, puncãt*).

415. Kako se ponaša naglasak u pridjeva tipa *bos* (*bõs — bosã — bõso* ili *bõs — bosã — bosõ* odnosno kako drukčije, *sãm — sâmã — sâmõ* uz mogućnost *sãm* mjesto *sãm, mlãd — mlãdã — mlãdo* ili *mlãd — mlãdã — mlãdõ*; nije li možda naglasak u ž. rodu podešen prema naglasku u m. rodu: *mlãd, pa i mlãda — mlãdo* itd.).

416. Da li se razlikuje po naglasku neodređeni oblik pridjeva sr. roda i od njega izveden prilog; ima li naime ovakvih akcenatskih opozicija: *dobrõ detè dõbro uçi* i sl.

417. Da li pridjevi m. roda u sg. kakvi su navedeni pod br. 411. i br. 419. u određenom obliku imaju akc. ~ (*stãri, mlãdi, nõvi, mẽki, gõrki, dubõki*).

419. Ako u ispitivanom govoru nema u sistemu akcenta ~, da li je na istom mjestu akcenat ̸ ili '' (*stãri — stãri, nõvi — nõvi, mẽki — mẽki, dubõki — dubõki*)

420. Da li je u komp. uvijek akcenat '' ili se ispred nekih nastavaka (*i < é*) dulji (*lak — lãgli, lip — lïplï ili lïpŝi*, ali *debel — debelïji ili — debelïji — debelïji, slan — slanïji ili slanïji — slanïji, pametan — pametnïji ili pametnïji — pametnïji*).

421. Da li se u primjerima pod 420 akcenat " dulji do duljine akcenta ~ ili ^ ili je to možda samo poludugi akcenat ^ (*debelji, pametniji, slaniji*).

d) u zamjenica

A. Lične zamjenice:

422. Da li je *jā* ili *jā*, *tī* ili *tī*, *mī* ili *mī*, *vī* ili *vī*.

423. Da li je u kosim padežima ličnih zamjenica akcenat " uvijek na kraju (*meně — tebě — něgā, menī — tebi — němu*) ili je u nekim padežima (G A) na kraju, a u nekima (D L) na početku (G A *meně — tebě — něgā*, D L *měni — tēbi — němu, I mārun — tōbun —*).

424. Da li je možda akcenat " u svim padežima na početku (*měne — tēbe — něga, mēni — tēbi — němu ...*).

425. Da li je u A pl. zamjenica *mi* i *vi* akcenat ~ ili ^ (*nās — vās* ili *nās — vās*).

426. Da li je u 3. licu zamjenica žen. i sred. roda i u pluralu u svim rodovima akcenat na kraju ili je na početku (*onā — ōna, ōno — onō, onī — ōni, onē — ōne, onā — ōna*).

427. Da li je u padežnim jednosložnim oblicima tih zamjenica akcenat ~ ili ^ (*s nōm — s nōm, nīh — nīh* i dr.).

428. Da li se u ličnih zamjenica javlja metatonijski akcenat tipa: *mēne — tēbe — něga* ili sl.

429. Da li je u proklizi *nā me* ili *nā_ume*, *nā_ute* ili *nā_ute* itd. Pripaziti, nije li to upravo *nā_ume*, *nā_ute*.

B. Uпитno-odnosne zamjenice

430. Da li je *kī* i *čā* ili kako dukčije (*kōjī, čā*).

431. Da li je neodređeno *čā* ili *čā* (*jesi (li) čā — čā vidil, imaš (li) čā — čā za prodati*).

432. Kakav je akcenat u svezama: prijedlog + č(a) (*zāč — zāč, pōč — pōč, vāč — vāč, nāč — nāč, krozāč — krozāč*).

433. Da li ima sličnih sveza prijedloga + k(i); ako ima, da li je akcenat ~ ili ^ (*nāk — nāk, pōk — pōk, vāk — vāk, zāk — zāk*).

434. Da li je u G-A i D-L tih zamjenica akcenat na kraju ili na početnom slogu, da li je " ili metatonijski akcenat ^ ili ~ (*kogā — kōga* ili *kōga — kōga, komū — kōmu* ili *kōmu — kōmu*; *čegā — čēga* ili *čēga — čēga, čemu — čēmu* ili *čēmu — čēmu*).

435. Da li je u I sg. akcenat ~ ili ^ (*kīm — kīm, čīm — čīm*).

C. Ostale zamjenice

436. Ostale zamjenice imaju pridjevsku deklinaciju, pa će za njih u najvećoj mjeri vrijediti ono što je rečeno o akcentu u pridjeva. Posebno treba uočiti ima li oksitoničkih oblika (*togā, tomū*); ako nema, da li je na početnom slogu akcenat " (*tōga, tōmu*) ili metatonijski *tōga — tōga, tōmu — tōmu*).

e) u brojeva

437. Kod glavnih brojeva treba paziti da li je akcenat ~ ili ^ (*jedān — jedān, pēt — pēt, jedanājst — jedanājst, četvdesēt — četvdesēt, pedesēt — pedesēt*).

438. Da li je naglasak *jědmi* ili *jednĩ*, *dvõji* ili *dvoji*, *trõji* ili *troji*; Kako je u kojim padežima?

439. Kod rednih brojeva stanje će biti kao u pridjeva. Ipak se posebno upozorava na brojeve kao *deveti* u kojima bi mogao biti akcenat ~ ili ^ (*devěti* — *devěti*, *desěti* — *desěti*, *pedesěti* — *pedesěti*).

f) u nepromjenjivih riječi

440. Akcenat u nepromjenjivih riječi treba određivati pojedinačno, leksički. Ipak se, osobito u priloga, mogu pratiti i neke zakonitosti. Važno je da li prilozi, na kraju u zatvorenom slogu, kao *danas*, imaju akcenat `` ili se zbog pozicijskih prilika dulji; ako se dulji, da li je ~ ili ^ (*danās* ili *danās* — *danās*, *večerās* ili *večerās* — *večerās*, *noćās* ili *noćās* — *noćās*).

441. Da li se javlja metatonijski akcenat ~ ili ^ u otvorenom slogu (*gõrě* — *gõrě*, *dõlě* — *dõlě*, *ovděka* — *ovděka*, *tuděka* — *tuděka*, *ovāmo* — *ovāmo*, *debõto* — *debõto*).

442. Ne radi li se u primjerima pod 441 upravo o »poludugom« akcentu ^ (*ovděka*, *ovāmo*, *debõto*).

g) u proklize

443. Da li skače akcenat na prijedlog sa primjera s iskonskim akcentom `` ili ^ (*něbo* — *nā_nebo*, *mõre* |ili *mõre*| — *põ_more*, *põje* — *nā_poje*, *vodu* — *põ_vodu*, *rũku* — *nā_rũku*, *glāvũ* — *nā_glāvũ*, *grād* — *ũ_grād*; ako je npr. u G sg. *měne*, *těbe*, bit će vjerojatno: *ũ_mene*, *ũ_těbe*).

444. Da li se javlja prokliza i u primjerima gdje zbog pozicijskih razloga akcenat `` prelazi u ^ (*stārca* — *zā\_stārca*, *jārca* — *põ\_jārca*, *pālca* — *běz\_pālca*); da li i onda, ako je u takvim prilikama ~ < `` (*stārca* — *zā_stārca*, *jārca* — *zā_jārca*).

445. Da li ima primjera s proklizom u kojima nije bio na prvom slogu akcenat `` ili ~, nego su kasnije prišli akcenatskom tipu koji pokazuju primjeri pod br. 443. (*nā_grlo* ili *na grlo*, *nā_srce* ili *na srce*).

446. Da li je prokliza konstantna ili ima samo stilističku vrijednost (*Zā_stārca oca!*, ali: *Za stārca ni igrati, nego za mladīca*. *Gren nā_more* = priloški, ali: *Vīše račũna na mõre nego na kraj*. *Oblak gre nā_dān* = priloški, ali: *Ti dobivaš na uru 100 dinari, a ja jedva toliko na dān*).

447. Da li se na prijedlogu u spomenutim i sličnim primjerima mjesto akcenta `` javlja metatonijski akcenat ~ ili ^ (*põ_vodu* — *põ_vodu*, *kõd_mene* — *kõd_mene*, *nā_more* — *nā_more*).

448. Nije li u primjerima pod 447 upravo »poludugi« (^) akcenat (*põ_vodu*, *kõd_mene*, *nā_more*).

Akcentatsko-kvantitativni sustav

449. Prema onome što je rečeno o akcentima i kvantiteti u pojedinim se čakavskim govorima može očekivati ovakva slika akcentatsko-kvantitativnoga sustava:

a) klasični sustav od tri akcenta

“ ~ ~

Taj je sustav nesimetričan jer prema jednom kratkom (silaznom) postoje dva duga akcenta, jedan silazan i jedan uzlazan. S obzirom na kvantitetu taj sustav može imati dva podtipa: u jednom su sačuvane i prednaglasne i zana-glasne dužine, a u drugom samo prednaglasne. Svaki akcentat može stajati na bilo kojem slogu u riječi.

b) uprošten sustav samo od dva akcenta

“ ~

Ovaj je sustav simetričan jer prema jednom kratkom (silaznom) akcentu stoji jedan (silazan) dugi, ali se u njemu (gubitkom akcenta ~) zatrla intonacij-ska razlikovna funkcija. S obzirom na kvantitetu taj sustav može također imati prednaglasne i zanaglasne dužine, ali će pretežno imati samo prednaglas-ne. Oba akcenta mogu stajati na svakome slogu u riječi.

c) štokavoidni sustav od četiri akcenta

“ ’ ~ ~

U ovom je sustavu izvršena simetrična orijentacija, jer prema dva kratka (jednom silaznom i jednom uzlaznom) postoje dva duga (jedan silazan i jedan uzlazan) akcenta. Duljine mogu biti s obje strane akcenta. Dva su osnovna podtipa ovoga sustava. U prvom se akcentat ~ nalazi samo na svojem starom (historijski uvjetovanom) mjestu. U drugom se akcentat ~ nalazi i na mjestu nekadašnje prednaglasne duljine. Analogno će akcentat ’ redovito biti na mjestu nekadašnje prednaglasne kraćine. Zbog toga ovaj drugi podtip isklju-čuje prednaglasne duljine. Moguće je da se akcentat ’ po načinu artikulacije približi, pa i identificira sa štokavskim akcentom ‘.

d) Varijante sustava a) b) c)

Osim akcenatskih sustava a), b) i c) pojedini su govori u nekim pozicijama razvili posebne inovacije. Prema njima svaki od spomenutih sustava može imati i svoje varijante:

1) U sustavima opisanim pod a) i b) postoje tri osnovna podtipa. U jednome se na vokalu *a* (ponegdje i na drugim vokalima) u središnjem polo-žaju u otvorenom slogu mjesto nekadašnjeg akcenta “ nalazi tzv. poludugi (ili, bolje, produljeni) akcentat ^ . U drugom podtipu akcentat “ sa zadnjeg otvorenog sloga (oksitoneza) prelazi na prethodni dugi ili kratki vokal kao tzv. kanovački akcentat ‘ , novoštokavskoga uzlaznoga tipa. U trećem podtipu zastupljena su oba prethodna. U ovom se varijacijskom tipu mogu nalaziti samo zanaglasne duljine.

2) U sustavu opisanom pod c) moguća je u nekim govorima varijanta s pojavom tzv. poludugog (produljenog) akcenta ^ u istoj poziciji kako je opisano pod 1.

e) sustav štokavskoga tipa od četiri akcenta

To je također simetričan sustav (dva kratka i dva duga akcenta od kojih su dva silazna i dva uzlazna). Taj je sustav rijedak u čakavskim govorima (npr. Modruš u Lici), a razvio se pod jakim utjecajem u blizini (novo)štokavskih govora. Duljine mogu stajati samo iza akcenta. Takav sustav isključuje akcenatske varijante, akcente ` i ^ dalje od prvoga sloga, a akcente ` i ' na posljednjem slogu.

Napomena IX

Pojava akcenata ` i ' u govorima s akcenatskim sustavima a), b) i c) koja nastaje drukčije nego je utvrđeno u sustavu d) kao njihovoj varijanti imat će uglavnom i pretežno afektivnu, stilističku vrijednost, pa je kao stilističku treba i registrirati i tumačiti.

Napomena X

U govorima akcenti nisu uvijek dovoljno jasno izdiferencirani, tj. među njima ne postoji tako oštra granica kako se to prikazuje grafički. To znači da svaki od njih može imati snop izgovornih varijanata (npr. akcenat `` može varirati kvantitativno od punktualnosti do tromosti i intonacijski od ekspiratornosti do zapažljive silaznosti, itd.). Ispitivač i obrađivač mora u ispitivanu govoru jasno odrediti što je akcenat kao nosilac razlikovne funkcije a što njegova varijanta, odnosno koja se akcenatska varijanta veže uz koji akcenat. Isto tako može znatno varirati i trajanje nenaglašene duljine, bilo pred akcentom, bilo iza njega. Zato se duljina može koji put označiti kao poluduljina (⊘), ali se ipak mora tretirati kao duljina, za razliku od kračine koja se, po potrebi, može bilježiti posebnim znakom (⌒).

III. OBLICI

(S OBZIROM NA SINTAKSU)

Napomena XI

Pri utvrđivanju oblika promjenljivih riječi treba uočiti sve posebnosti promjene u pojedinim govorima vodeći uvijek računa o naglasku i fonetskom liku svakog oblika.

A. Imenice

I. Imenice muškoga roda

450. Da li je u N sg. *kašte* ili *kaštel*, *live* ili *livel*, *kota* ili *kotal*, *paka* ili *pakal*, *kogu* ili *kogul*, *ragu* ili *ragul*, *muline* ili *mulinel*, *faco* ili *facol*, *kacjo* ili *kacjol*, *dē* ili *dēl* ili kako drukčije (npr. *kašteja* itd.).

451. Gube li neke imenice nepostojano *a* i u N sg. (*kvarat* ili *kvart*, *kolap* ili *kolp*, *fundament* ili *fundamat* ili *mant*); da li su to samo posuđenice ili ima i domaćih riječi s tom pojavom (*kolec* ili *kolac*).

452. Da li se, obrnuto, umeće *a* među suglasnike i tamo gdje mu ne bi bilo mjesta (npr. u N sg. *prišać* mjesto *prišč*, ili u kosim padežima, npr. G sg. *nokata* — *nohata* mjesto *nokta* — *nohta* i sl.).

453. Da li imenice na *-e* (kao *Pērē*, *Šimē*) imaju promjenu po muškom ili po ženskom rodu, tj. da li je npr. G sg. *Pere* ili *Pera*; nije li možda *Pereta* ili *Perete*; ako je *Pereta*, taj oblik treba razlikovati od oblika G sg. *Iveta*, *Šimeta* prema N sg. *Iveto*, *Šimeto*.

454. Kako se mijenjaju imenice na naglašeno krajnje *-o* (kao *Pāškō*, *Kñājō*), od čega u nekim govorima može biti: *Pāško* — *Pāško*, *Kñājō* — *Kñājō*), da li po promjeni imenica muškoga ili ženskoga roda, tj. da li je npr. G sg. *Paške*, *Kñaje* ili *Paška*, *Kñaja*, kao što će biti *Mirka* prema *Mirko*, *plākala* prema *plākalo*, *rovāla* — *revāla* prema *rovālo* — *revālo*.

455. Da li je razlika u promjeni takvih imenica kad su lična imena i kad su apelativi, tj. da li se npr. lična imena mijenjaju po promjeni ženskoga roda (*Paško* — *Paške*), a apelativi po promjeni muškoga roda (*posro* — *posra*) ili obrnuto, ili im je promjena ista.

456. Da li je N sg. *fogišta* ili *fogišt*, *trapišta* ili *trapišt*, *športista* ili *športist*, *fašista* ili *fašist*; da li se takve imenice mijenjaju po promjeni muškoga ili ženskoga roda (npr. G sg. *fogišta* ili *fogište*).

457. Da li se imenice na *-anin*, koje označavaju muški rod čeljadeta, realiziraju i bez krajnjega *-n*, a možda i bez čitava završetka *-in*; da li je *čobanin*, *čobani* ili *čoban*, *dvoranin*, *dvorani* ili *dvoran*, *měščanin*, *měščani* ili *měščan*.

458. Ima li potvrda da je A sg. imenica za neživo jednak G sg. ili je uvijek kakav je N sg.; može li se pored: *ima brod* reći: *ima broda*.

459. Može li, obrnuto, A sg. imenica za živo, naročito uz attribute, biti jednak N sg. ili je uvijek kakav je G sg. (npr. *gleda veloga miša* ili može biti i: *gleda veli miš*).

460. Da li je u V sg. nastavak *-u* ili *-e* poslije palatala *l n j* (npr. *kraļu*, *koņu*, *kraju* ili *kraļe*, *koņe*, *kraje*).

461. Da li je *-u* ili *-e* poslije *č ć ž š* koji su i u N sg. (npr. *smrēču*, *tiču*, *nožu*, *mišu* ili *smrēče*, *tiče*, *nože*, *miše*).

462. Da li je *-u* ili *-e* poslije *r* (npr. *tovaru* ili *tovare*, *ribaru* ili *ribare*).

463. Da li je u V sg. nastavak *-e* ili *-u* poslije nepalatalnih suglasnika *b d l m n p v t f* (npr. *brode*, *galebe*, *stole*, *dome*, *balune*, *kupe*, *brave*, *levute*, *bafe* ili *brodu*, *galebu*, *stolu*, *domu*, *balunu*, *kupu*, *bravu*, *levutu*, *bafu*).

464. Da li imenice na velarne suglasnike *k g h* imaju u V sg. *č ž š* i poslije njih *-e* (npr. *čovēče*, *vraže*, *kruše*) ili zadržavaju velare *k g h* i poslije njih imaju *-u* (npr. *čovēku*, *vragu*, *kruhu*).

465. Da li ima i primjera kao *čovēče* i kao *čovēku* pa da je među njima u upotrebi kakva semantička ili stilistička razlika (npr. *lēpi moj čovēče* — za odrasla čovjeka, a *lēpi moj čovēku* — za dijete).

466. Da li imenice na *c z s* imaju u V sg. *č ž š* i poslije njih *-e* (npr. *mēseče*, *kvaše*, *obraže*) ili zadržavaju *c z s* i poslije njih imaju *-u* (npr. *mēsecu*, *kvasu*, *obrazu*).

467. Da li ima potvrda i za *mēseče* i za *mēsecu* pa da je u upotrebi među njima kakva semantička ili stilistička razlika (npr. *mēseče* — kao nebesko tijelo, a *mēsecu* — kao vremenska jedinica, ili obratno, i sl.).

468. Da li je razlika u nastavcima *-e* ili *-u* prema tome da li imenica znači što živo ili neživo (npr. *kapitane*, ali: *brodu*).
469. Da li V sg. može biti jednak kao i N sg. (*čověk! brod! miš!*).
470. Da li je to redovna pojava ili takav V sg. ima specijalnu stilističku vrijednost (npr. *lěpi moj čověk!* mjesto: *lěpi moj čověče!* kad se to kaže djetetu, a ne odraslu čovjeku, ili sl.).
471. Da li se u L sg. čuva stariji nastavak *-e* ili *-i* prema nekadašnjem jatuu (npr. *na stole — stoli, na ramene — rameni, va grade — gradi*) ili je prevladao mlađi nastavak *-u*, prema D sg. (npr. *na stolu, na ramenu, va gradu*).
472. Ako se čuva stariji nastavak *-e* ili *-i*, da li prema nominativnom završetku *k g h* ima u L sg. *c z s* (npr. *o čověce — čověci, va mese — mesi, o družu — družu*).
473. Ako je u L sg. u istom govoru i nastavak *-e* i nastavak *-i*, da li se npr. nastavak *-i* upotrebljava u primjerima kao: *o kraji, o kraži, va lokvani*, pa možda i u primjerima kao: *na smrěči, o tiči, na križi*, tj. u primjerima koji u N sg. imaju nepčani suglasnik, a nastavak *-e* u ostalim primjerima (npr. *o brode, na stole*).
474. Kako se u tom slučaju ponašaju primjeri sa završetkom na *-r*; da li je npr. *va ormare* ili *va ormari, o bravare* ili *o bravari, na kvadre* ili *na kvadri* i sl.).
475. Da li se nastavak u L sg. razlikuje prema sintaktičkoj svezi u kojoj dolazi, i to tako da je u petrefaktnim svezama stariji nastavak (prema jatuu), a u ostalima mlađi (dativno *-u*) (npr. *bil je va grade — gradi*, ali: *ča to govorite o gradu*, i sl.).
476. Da li se možda nastavci *-e -i -u* u L sg. ponašaju kao slobodne varijante samo s tom razlikom što su prve dvije arhaične, a treća novija (dakle: *va grade — gradi* i: *va gradu*, i sl.).
477. Da li se u I sg. krajnje *-om* realizira kao *-on*, da li je npr. *s bratom* ili *braton, stolom* ili *stolon, tovarom* ili *tovaron* i sl.
478. Da li se krajnje *-on (-om)* u I sg. prometnulo u *-un (-um)*, da li je npr. *s bratun stolun, tovarun*.
479. Da li se možda krajnje *-on (-om)* ili *-un (-um)* u I sg. realizira kao nazalizirana varijanta vokala bez nazalnog okluziva, da li je npr. *s brato* ili *bratu tovaro* ili *tovaru, stol* ili *stolu*.
480. Da li je možda u I sg. uniformirana samo jedna vrsta završetaka ili se završetak razlikuje ispred nenečanih i ispred nepčanih suglasnika; ako je npr. *s braton — bratum*, da li će biti i *s krajon — krajun* ili se poslije nepčanih suglasnika vokal *o* iz završetka preglaušuje u *e*: *s krajem — krajen*.
481. Da li se vokal *e* iz takva završetka pred nazalnim okluzivom realizira kao *i* (npr. *s krajın, s nožın, s potakačın*).
482. Da li se i u toj vrsti završetaka krajnji skupovi *-en (em)*, odnosno *-in (im)* realiziraju kao nazalizirane varijante vokala *e* ili *i* bez nazalnog okluziva (*s kraje — s krajı*).
483. Ima li u m. rodu u I sg. završetak *-ov (.ev)*, kao što se takav završetak može očekivati u nekim govorima u I sg. ž roda; ima li dakle I sg. *s bratov, s tovarov* i sl.

484. Da li se, napokon, u I sg. prema završecima *-om* (*-on* ili *-o*, *-um* ili *-u*), *-em* (*-en* ili *-e*, *-im* ili *-i*) i eventualno *-ov* mogu realizirati i čisti vokali *-o* ili *-u*, *-e* ili *-i* (na pr. s *brato* ili s *bratu*, s *nože* ili s *noži*).

Napomena XII

Treba svakako odrediti koji su od tih završetaka slobodne varijacije, a između njih koje su arhaičnije, a koje recentnije i, napokon, koje su uvjetovane realizacije. Sve to treba prikazati kao i uvijek u govornim primjerima.

485. Da li u N pl. (s običnim završetkom na *-i*, kao *postoli*, *brodi*, *baluni*, *botuni*) tip imenica na *-anin* (ispor. br. 457) imaju završetak *-e* (npr. *čobane*, *đvorane*, *mješćane*), koji će se redovno davati na osnovu bez krajnjega *-in*.

486. Da li je takav završetak samo u apelativa ili i u etnika (npr. *Prěćane*, *Kačane*, *Krčane*, *Novčane* i dr.).

487. Da li pod istim uvjetima završetak *-e* imaju i imenice koje u N sg. imaju na kraju *-ar*, a obično označuju kakvo zanimanje (npr. *ribari* ili *ribare*, *spugari* — *spužvari* ili *spugare* — *spužvare*, *sitari* ili *sitare*, *le/vutari* ili *le/vutare*).

488. Ne ograničava li se možda završetak *-e* poslije *-ar* u N pl. samo na uski broj leksema i nije li inače prevladao Npl. sa završetkom *-i*, tako da se govori samo: *bravari*, *zvanari*, *brođari*, *malvari*, *kuhari*, *zidari*, a ne i *bravare*, *zvo-nare* i sl., premda može biti *ribare*, *levutare* i sl.

489. Ako ima *ribare*, *levutare* i sl., da li se ipak čuje i *ribari*, *levutari* i sl., tj. da li je prevladao ili prevladava oblik koji je u najvećem broju takvih imenica, osobito onih u kojima ispred krajnjega *-r* nije bilo *a* (npr. *proviri*, *sigundiri*, *poščeri* — *poštari*, *malčeri* — *malteri*, *proždori*, *šalturi*).

490. Da li se u ispitivanom govoru javlja tzv. duga množina (da li je *brođi* ili *brođovi*, *kraji* ili *krajevi*, *križi* ili *križevi* i sl.); je li možda generaliziran samo jedan od tih završetaka, npr. *-ovi* (dakle *brođovi* i *krajovi*).

491. Da li je možda od imenice *čověk* pl. *čověci* ili je *ľudi*.

492. Da li imenica *brat* ima N pl. *brati* ili u pl. ima oblik zbirne imenice *braća*.

493. Ako se govori imenica *gospodin*, da li u pl. ima oblik *gospodini* ili i ona ima oblik zbirne imenice (*gospoda*); ima li još takvih imenica (npr. *vlastelin* — *vlastelini* ili *vlastela* i dr.; da li možda postoji semantička razlika između oblika *vlastelini* i *vlastela*).

494. Da li ima u G pl. nastavak *-ov* (npr. *postolov*, *tovarov*, *brođov*).

495. Ako u G pl. ima nastavak *-ov*, da li poslije nepčanih suglasnika ima *-ev* (npr. *krajev*, *nožev*, *brojev*) ili je u svim primjerima generaliziran nastavak *-ov* (dakle i *krajov*, *nožov*, *brojov* i sl.).

496. Da li je karakteristika G pl. završetak *-a* (*-ova*, u primjerima s dugom množinom: *brođova*), osobito u višesložnih imenica (npr. *postola*, *tovara*, *kuñada* i sl.).

497. Da li u G pl. ima nastavak *-i* (npr. *postoli*, *stoli*, *botuni*, *tovari*), eventualno *-ih* (*postolih*, *tovarih* itd.).

498. Da li je možda nastavak *-i* (*-ih*) ograničen samo na imenice kad se upotrebljavaju u priloškim izrazima (npr. *koliko pui*) ili označuju mjeru čega (npr. *deset pari*, *pet mēseci*, *šest gradi*, tj. stupnjeva, *puno minuti*, *sto kvintali*), a inače je nastavak *-ov* ili *-a* (*postolov* — *postola*).

499. Ima li potvrde za G pl. kao *zubiju, noktiju — nohtiju, prstiju vlasiju* i sl.

500. Da li se možda (i kad se) G pl. realizira bez nastavka ($\emptyset$); može li npr. biti: *deset mîsec, kilo čaval, puno prasac, bez tovar* i sl.

501. Jesu li možda neki među završecima u G pl. (*-ov, -(ov)a, -i, -ih, -ju -\emptyset*):

a) slobodne varijacije, tako da se proizvoljno upotrebljava bilo koji od njih,

b) vezane varijacije, tako da se neki nastavci upotrebljavaju samo uz određene lekseme, odnosno samo u određenim sintaktičkim svezama.

502. Da li se u D pl. čuva stariji završetak *-om* (uglavnom iza nenepčanih suglasnika) ili *-em* (uglavnom iza nepčanih suglasnika) (npr. *tovarom, stolom, kôpitom, sitom; križem, smrêcem, krajem*).

503. Nije li možda generaliziran jedan od tih nastavaka u D pl., i to npr. *-om (stolom — krajom)*; da li to *-om* iz nastavka po glasovnim načelima doživljava koju od promjena ovoga reda: *-om > -on > o* ili *-om > on > -un > -u (stolom — stolon — slolq ili stolun — stolu)*.

504. Ako ima nastavak *-em*, da li i to *-em* po glasovnim načelima doživljava koju od promjena *-em > -en > -e* ili *-em > -en > -in > -i (smrêcem — smrêčen — smrêče ili smrêcin — smrêči)*.

505. Koje su od tih realizacija slobodne, a koje vezane, odnosno uvjetovane.
506. Nije li možda u D pl. prevladao noviji nastavak *-ima (tovarima, stolima, krajima, smrêčima)*.

507. Da li se možda takav nastavak realizira i bez početnoga *-i* (npr. *trbusma, gradma, krajma, smrêčma*) ili s reduciranim *ə < i* (npr. *trbusəma, gradəma, krajəma, smrêčəma*).

508. Da li se krajnji vokal *a* iz nastavka *-ima* u D pl. (i u L i I pl. ako je u tim padežima takav nastavak) može u većoj ili manjoj mjeri nazalizirati ili se možda poslije krajnjega *a* izgovara čist nazalni okluziv *n*; je li dakle *stolima — stolimq* ili *stoliman* i sl. Što je od toga u sistemu, a što su slobodne, a što uvjetovane realizacije?

509. Je li A pl. praktički izjednačen s N pl. (npr. *brođi, postoli, smrêči, kraji*) ili ima poseban završetak *-e* (npr. *brođe, postole, smrêče, kraje*).

510. Da li je možda razlika u nastavku A pl. prema tome da li mu prethodi nepčani ili nenepčani suglasnik (npr. *ima postoli*, ali: *ima ključe*).

511. Da li se možda i kad se u službi A pl. upotrebljava oblik G pl. (npr. *ja nosim moji postoli — moje postole, a ti nosiš svojih postolov — postola*).

512. Da li imenice s nastavkom *-e* u N pl. imaju takav nastavak i u A pl. (*kršćane, čobane*) ili je u A pl. nastavak *-i*, ako je nastavak *-i* i u ostalih imenica (*kršćani, čobani*).

513. Da li je isto i u V pl.

514. Ako imenica *brat* ima množinu *brati*, da li je i V pl. *brati* ili je *braćo*; kakav je V pl. prema imenicama *čovêk, gospodin* i sl.

515. Da li se u L pl. razlikuju stariji nastavci *-eh (brodeh, postoleh, tovarah)* i *-ih (mužih, križih, smrêčih)* ili je generaliziran samo jedan stariji nastavak, npr. *-ih (brođih, postolih, tovarih, mužih, smrêčih, krajih)*. Da li je isto, ako se krajnje *-h* ne govori.

516. Je li možda prevladao u L pl. noviji nastavak *-ima* (*tovarima, brodima, postolima, mužima, krajima, smrēčima*).

517. Ako u L pl. ima nastavak *-ima*, da li se taj nastavak može realizirati i bez krajnjega *-a* (npr. *o tovarim, o susēdim, o krajim, o smrēčim*), pri čemu je, dakako, moguć prijelaz *-im > -in > -i* (*brodim — brodin — brodi*).

518. Nisu li možda nastavci *-eh* ili *-ih* i *-ima* ili *-im* slobodne varijacije, od kojih je prva arhaična, a druga recentna.

Napomena XIII

Ako u L. pl. ima nastavak *-ima*, onda treba pripaziti na sve što je o njemu rečeno u D pl. (vidi tamo).

519. Nisu li možda nastavci u L pl. (*-eh* ili *-ih* i *-ima* ili *-im*) vezane varijacije, koje se razlikuju prema svezi u kojoj dolaze, i to tako da je u petrefaktnim svezama (možda i s određenim prijedlozima: npr. *na* i *u* ili *va*) stariji nastavak, a u ostalima (možda s prijedlozima *o* i *po*) mlađi (npr. *oče naš, koji — ki jesi na nebesih — nebeseh; vrag je va tovarah — tovarih*; ali: *ne haje ni čuti o tovarima, šađe knjigu po skularima* i sl.).

520. Da li možda u L pl. dolazi primaran nastavak D pl. *-om* ili *-em* (u *gradom, u gradem*); u tom slučaju treba pripaziti na sve što je o tom nastavku rečeno u D pl.

521. Da li se u I pl. čuva stariji nastavak *-i* (npr. *s brodi, s postoli, s križi, sa smrēči, s kraji*) ili je noviji nastavak *-ima* (*s brodima, s postolima, s križima, sa smrēčima, s krajima*).

Napomena XIII a

Ako je u I pl. nastavak *-ima*, treba pripaziti na sve što je o njemu rečeno u D i L pl. (vidi tamo).

522. Da li se u I pl. javlja nastavak *-imi* (npr. *s brodimi, s postolimi, s tovarimi, s krajimi, s križimi, sa smrēčimi*).

523. Može li se nastavak *-imi* realizirati i bez krajnjega *-i* (npr. *s brodim, s krajim*), pri čemu su dalje moguće fonetske promjene: *-im > -in > -i* (*s brodim — s brodin — s brodi*).

524. Ako se u nastavku *-ima* (u DLI pl.) (krajnje *-u* može nazalizirati ili mu može prirasti čist nazalni okluziv *n*, da li se to isto događa i s eventualnim nastavkom *-imi* (npr. *s brodimi — s brodimin — s brodimi*)).

525. Ako u jednom govoru ima više različitih nastavaka za I pl., da li su to slobodne, uvjetovane ili vezane realizacije, tj. može li se sintaktički razgraničiti njihova upotreba.

526. Da li se dualni oblik u m. rodu čuva samo uz broj *dva* (oba, odnosno par čega), a uz brojeve *tri* i *četiri* plural, ili je dual sve do broja *četiri*; je li npr. *dva brata, tri brata, četiti brata* ili je: *dva brata*, ali : *tri brati, četiri brati*.

527. Kakva je promjena imenice *dan*; da li je npr. G sg. *dneva* ili *dana*; može li biti *dne*.

528. Kakva je promjena imenice *dēd(a)*; da li je npr. G sg. *dēda* ili *dēde*).

529. Da li se u imenica *pas* i *šav* čuva samoglasnik *a* i u kosim padežima; da li je npr. G sg. *pasa*, *šava* ili *psa*, *šva* (ako nije *fsa*, *šfa* ili kako drukčije).
530. Da li je *kamik*, *plamik* ili *kamen*, *plamen*; ima li još imenica sa sličnim završetkom.

II. Imenice srednjega roda

Napomena XIV

Ovdje se donosi naputak samo za one osobine imenica sred. roda odnosno samo za one padežne oblike koji se čime razlikuju od m. roda. Za sve ono što je u promjeni imenica sr. roda kao u m. rodu treba pogledati među pitanjima za m. rod.

531. Ima li u sr. rodu sa završetkom na *-e* imenica tipa: *děvojče*, *momče* — *monče*, *dače* — *jače*, *dojenče*, *majmunče*.

532. Da li sve, odnosno koje imenice sr. roda nekadašnje konsonantske deklinacije: *n-* i *t-* (koje još imaju promjenu po sr. rodu) imaju u promjeni karakterističan prošireni nastavak kao npr. *děte* — *děteta*, *jaje* — *jajeta*, *rame* — *ramena*; da li takvu promjenu imaju i neke nove imenice (npr. *drvo* — *drveta* i sl.).

533. Da li je obično da i imenice nekadašnje konsonantske *s-*deklinacije (koje još imaju promjenu po sred. rodu) imaju u promjeni karakterističan prošireni nastavak kao npr. *kolo* — *kolesa*, *čudo* — *čudesa*.

534. Da li je možda kakva semantička razlika u upotrebi likova *čudo* — *čuda* i *čudo* — *čudesa*; da li ta razlika dolazi naročito od izražaja u pl. kao što je npr. *kola* — *kolesa* (oboje N pl.).

535. Da li se možda *-es* iz kosih padeža javlja i u N sg. (npr. *čudeso*, *koleso*, *těleso*); ima li kakva razlika u značenju između likova kao *tělo* i *těleso* (pokazati na primjerima: *těleso* će vjerojatno imati kakvu posebnu afektivnu vrijednost, npr. značenje pejorativnosti, što se još više može potencirati dodavanjem sufiksa za augmentaciju *-ino*, *tělesino*).

536. Da li se upotrebljavaju deminutivi sa završetkom na *-ce* (*-ice*) (npr. *selce*, *jajce*, *połce*, *okance*, *perce*, *polěnce*, *runce*, *połice*, *okice*).

537. Da li se govore i deminutivi sa završetkom na *-ice* (npr. *selice*, *jajice*, *okice*) i sa završetkom na *-ico* (npr. *selico*, *jajico*, *okico*); ako se u istom govoru nalaze oba ta deminutivna završetka, da li je kakva semantička ili stilistička razlika u njihovoj upotrebi (npr. *selice* će vjerojatno bit običan deminutiv, a *selico* će imati specijalnu afektivnu vrijednost, Koju?).

538. Da li ima deminutiva kao *dětešce*, *vimešce*, *srdlašce*, *jaňešce*.

539. Da li su pojedini od tih deminutivnih završetaka ograničeni na određene lekseme (u tom slučaju navesti sve lekseme s različitim deminutivnim nastavcima) ili kategoriju leksema prema njihovu značenju (tj. da se npr. za živo mlado upotrebljavaju nastavci *-ice* ili koji drugi, a za ostale drugi nastavci), da li njihovu upotrebu određuju stilistički razlozi (u tom slučaju na primjerima pokazati razlike u značenju pri upotrebi ovoga ili onoga sufiksa) i napokon, da li su ti završeci slobodne varijacije (u tom slučaju navesti koji je od njih prodorniji, tj. postoji li tendencija da se jedan od njih generalizira na račun drugih).

Može se očekivati da je tendencija u čakavskim govorima da prevlada završetak *-iće* (dakle i *pošiče*, *periće*, *poléniće*, *vimiće*, *srčiće*, *runiće*, *brémiće*), jer je taj završetak analogan deminutivnom završetku *-ić* u m. rodu, koji je veoma produktivan. To potvrđuje i to što neki deminutivi prema imenicama sr. roda dobivaju deminutivni nastavak m. roda (npr. *dětić*, *jańčić*, *pilić* — *piplić* i dr.).

540. Ima li potvrda da se mjesto oblika zbirnih imenica kao *lišće*, *tršje*, *grozje*, *zbičje*, upotrebljava oblik plurala kao *lišća*, *tršja*, *grozja*, *zbičja* i sl., npr. *lišća su pala* mjesto *lišće je palo*, ili *grozja su z(d)rela* mjesto *grozje je z(d)relo* i sl.

541. Ako nema takve zamjene, da li se ipak upotrebljavaju oblici pl. kao *lišća*, *tršja*, *grozja*, ako se time misli na različite vrste ili na istu vrstu na različitim mjestu ili u različito vrijeme. Prema tome da li:

a) *lišće smokve* + *lišće mendule* + *lišće loze* jest *lišće* ili *lišća mendule*, *smokve* i *loze*;

b) *lišće smokve u Gomińaku*, *u Gladuši* i *u Dočiću* jest *lišće* ili *lišća smokve*;

c) *lišće smokve od pretprošle, prošle i ove godine* jest *lišće* ili *lišća smokve*.

542. Da li pod istim uvjetima mogu imati plural i tzv. gradivne imenice tipa *vino* (a isto tako i u m. i ž. rodu, npr. *led*, *voda*) (npr. *dobro ti je vino* »*muškati*«, ali: *dobra su ti vina* »*muškati*«, »*plavaci*« i »*marasćina*«, ili: *dobro ti je vino u ovoj bačvi*, ali: *dobra su ti vina u svim bačvama*, ili: *dobro ti je vino od ove godine*, ali: *ti svake godine imaš doba vina*).

543. Da li je od imenica *uho* i *oko* normalan plural *oči* i *uši* (ž. rod) ili *oka* i *uha* (sr. rod); ako u istom govoru ima i *oči* i *uši* i *oka* i *uha*, da li je među njima semantička razlika, i to tako da će npr. oblik *oka* značiti 'oka na mreži', ili čemu sličnom, a oblik *oči* 'organ vida', ili da će oblik *uha* značiti 'uha na posudama', a oblik *uši* 'organe sluha',

544. Da li se govori i oblik plurala *ušesa* (možda i *očesa*) s posebnom afektivnom vrijednošću, po svoj prilici kao pejorativna, deprecijativna forma u odnosu na ostale oblike (donijeti primjere za takvu upotrebu, npr. nategniću — nategnuću ti *ušesa*).

545. Da li u G pl. osim nastavka *-a*, *-ov* (*-ova*) (ispor. u m. rodu) ima i u imenica sr. roda nastavak *-i* (*-ih*) pod istim uvjetima kao i u m. rodu (npr. *pet kili* : *kilo*, *deset barili* : *barilo*).

546. Da li se G pl. može realizirati i u kojim se prilikama, odnosno od kojih leksema može realizirati i bez nastavka (Ø); da li će to biti samo imenice s proširenim nastavkom u kosim padežima (tip *ime* — *imena*), dakle G pl. *imen*, *čudes* i sl. i možda imenice kao *lišća*, G pl. *lišć*, pa imenice *smetlišća* — *smetlišć*, *blitvišća* — *blitvišć* ili takav g. pl. mogu imati i imenice kao *poļe*, G pl. *poļ*, *selo*, G pl. *sel* i sl.

547. Kakav je G pl. prema imenicama *oko*, *uho*, odnosno u pluralu *oči*, *uši*; da li je *oči(h)*, *uši(h)* ili *očiju(h)*, *ušiju(h)* ili kako drukčije (oblici G pl. *oka*, *uha* ili *okov*, *uhov* bit će vjerojatno prema obliku u N pl. *oka*, *uha*).

Napomena XVI

Imenice u pluralu *oka* i *uha* imat će vjerojatno samo taj oblik za NAV pl. i još jedino oblik G pl. *oka*, *uha* ili *okov*, *uhov*. Nije vjerojatno da se govori D. pl., npr. *ocima*, pa L i I pl.

Napomena XVII

Nastavci *-i(h)* i *-Ø* u G pl. bit će vjerojatno uvjetovani semantičkim ili stilskim razlozima ili ograničeni na određene lekseme, pa stoga treba uočiti sve pojave u govoru koje ih određuju, i sve treba pokazati na primjerima. Pogotovu to vrijedi u slučaju ako se nastavci u G pl. *-a* ili *-ov(a)* i nastavci *-i(h)* ili *-Ø* pojavljuju u istim riječima, ali u različitoj sintaktičkoj svezi. Moguće su npr. ovakve varijante: *svaki dan lovi pet-šest kili rib*, ali: *od kilov se slabo živi*, itd.

548. Da li se razlikuje po značenju *drêvo* i *drvo*; možda se ovo posljednje upotrebljava samo u pl.

549. Kako se mijenja imenica *jaje*; da li je npr. G sg. *jaja* ili *jajeta*.

III. Imenice ženskoga roda

550. Da li je N sg. *Kate*, *Mare*, *Stoše* i sl. ili je *Kata*, *Mara*, *Stoša* i sl., ali s istim akcenatskim stanjem (npr. *Kātè — Kātà*, *Mārè — Mārà*, *Stōšè — Stōšà* i sl.).

551. Da li ima i *Kate*, *Mare*, *Stoše* i sl. i *Kata*, *Mara*, *Stoša* i sl., ali s akcenatskom, a time i sa semantičkom razlikom, i to tako da će prvi likovi (obično s akcentom na kraju i s duljinom na prethodnom slogu, tip: *Mārè*, *Kātè*, *Stōšè* ili s metatonijom: *Māre — Māre*, *Kāte — Kāte*, *Stōše — Stōše*) označivati prava (hipokoristična, obična) imena, a drugi (obično s akcentom na prvom slogu (tip: *Māra*, *Kāta*, *Stōha*) označivati posebnu afektivnu vrijednost tih imena, možda s pejorativnom mocijom, koja se još može potencirati dodavanjem augmentativno-pejorativnih sufiksa, kao npr.: *Marīna — Marūša*, *Katīna — Katūša*, *Stošīna* ili *Stohīna — Stohūša*, pa čak i posprdno, *Stošūša*.

552. Da li je u N sg. *(h)ći* i *mati* ili je *(h)ćer* i *mater*; nije li možda *mat* (moja mat); ima li gdje i kada *(h)ćera* i *matera*; da li su i drugi oblici prema tipu *žena* ili kako drukčije.

553. Da li je A sg. tih dviju imenica jednak kao N sg.; da li je *(h)ći* i *mati* — *mat* ili *(h)ćer* i *mater*; nije li možda nastala zamjena oblika tako da je N sg. *(h)ćer* i *mater*, a A sg. *(h)ći* i *mati* — *mat*; je li, napokon, A sg. tih imenica može biti *(h)ćeru* i *materu*.

554. Kakav je vokativ od tih imenica (odnosno prema njima); je li možda *(h)ći* i *mati* — *mat* ili se možda dobiva na drugi način, npr. *(h)ćerce* — *ćero* — *ćeri*, odnosno *majo* — *majko* — *matero* ili kako drukčije (možda samo *mal*).

555. Da li se neke imenice tipa *kost* mijenjaju i po tipu imenica kao *žena*; da li je npr. N sg. *kokoš* ili *kokoša*, G sg. *kokoši* ili *kokoše*, A sg. *kokoš* ili *kokošu*, V sg. *kokoši* ili *kokošo*, N pl. *kokoši* ili *kokoše* itd.; može li NA sg. ostati *kokoš*, a da je u ostalim padežima promjena po tipu *žena*, dakle N sg. *kokoš*, ali G sg. *kokoše* itd. Ima li još takvih imenica.

556. Da li su (sve) imenice nekadašnje *v-* (duge *u-*) osnove prešle u tip imenica kao *žena* ili (neke) čuvaju i dalje oblike kao *svekri*, *smoki*, *uliki*, *loki* itd.

557. Ako čuvaju takve oblike u N sg., da li se i u kosim padežima čuvaju osobitosti stare promjene, npr. u A sg. i pl. (donijeti sve oblike) ili je u kosim padežima prevladala promjena po tipu promjene *žena*.

558. Da li imenice s promjenom po tipu *žena*, *trava* imaju u G sg. nastavak *-i* ili *-e* (npr. *ženi* ili *žene*, *travi* ili *trave*).

559. Da li je isti nastavak i u promjeni imenica tipa *zemlja*, *moča*, tj. da li te imenice imaju u G sg. nastavak *-e* (*zemlje*, *moče*) ili mogu imati i nastavak *-i* (*zemlji*, *moči*), ako je takav nastavak u imenica tipa *žena*, *trava*.

560. Da li imenice s promjenom po tipu *žena*, *trava* imaju u D sg. nastavak *-e* ili *-i* (bilo da je *-e* ili *-i* prema starome jat, bilo da je *-i* prema promjeni imenica tipa *zemlja*) (*žene* ili *ženi*, *trave* ili *travi*).

561. Da li je u D sg. imenica tipa *zemlja* nastavak *-i* ili može biti i nastavak *-e*, ako je taj nastavak u imenica tipa *žena* (*zemlji* ili *zemlje*).

562. Da li nastavak u D sg. po pridjevskoj promjeni osim geografskih imena, koja su stvarno pridjevi, mogu imati i osobna imena, koja su primarno pridjevi; da li je npr. D sg. *žasni* ili *žasnoj*, *Zvezdani* ili *Zvezdanoj*, *Dragi* ili *Dragoj*, itd.

563. Da li je u D sg. *ruci* ili *ruki*, *nozi* ili *nogi*, *busi* ili *buhi*; ako je u takvim primjerima izvršena palatalizacija, da li je izvršena i u primjerima kao *Milki*, *Anki*, *felki*, pa *Boki*, *Liki*, *Puntamiki* i sl., tj. u ličnim i geografskim imenima.

564. Da li je u A sg. imenica tipa *žena* i imenica tipa *zemlja* nastavak *-u* ili *-o* (npr. *ženu*, *zemlju* ili *ženo*, *zemlo*).

565. Da li se u osobitim prilikama mjesto oblika za A sg. upotrebljava oblik za G sg. (*vidi moje žene* — *ženi* mjesto *vidi moju ženu* — *mojo ženo*).

566. Da li je općenito oblik V sg. isti kakav je oblik N sg. (*o žena!* *o zemlja!* *o Marija!* *o Mare!*).

567. Da li je V sg. imenica tipa *žena*, *zemlja* uvijek s nastavkom *-o* (*ženo*, *zemlo*) ili je možda nastavak *-o* karakteristika samo za tip *žena*, a tip *zemlja* ima drugi nastavak, možda *-e* (*zemlje*).

568. Da li se nastavak u V sg. imenica tipa *žena* i *zemlja* razlikuje prema tome što znače te imenice, i to tako da će možda nastavak *-a* (*-e*) imati apelativne imenice, a od vlastitih možda geografska imena, dok će imenice koje su osobna imena ili koje se shvaćaju kao osobna imena (prezimana i nadimci) imati nastavak *-a* (*-e*) kao u N sg. (npr. *o travo!* *o roso!* *o kugo!* *o dušo!* *o pravdo!* *o djevojko!* *o ženo!* *o Liko!* *o Dalmacijo!*, ali: *o Mira!* *o Marija!* *o Palikujka!* *o Kačka!*).

569. Da li se možda i po kojem drugom kriteriju razlikuje nastavak u V sg., npr. po tome da li imenica znači kakav rodbinski ili socijalni odnos (npr. *o teta!* *o zava!* *o ujna!* *o jetrova!* *o nevěsta!* *o strina!* *o mlada!* *o stara!* itd. (dakle takve imenice koje obično stoje kao apozicije uz osobna imena (prezimana ili nadimke) ž. roda. Ako takva imena imaju u V sg. nastavak *-a*, možda ga imaju i spomenuti apelativi.

570. Ako se ne može utvrditi neki određeni kriterij koje imenice imaju jedan, a koje drugi nastavak, odnosno u kojoj prilici imaju jedan, a u kojoj drugi

nastavak, to bi značilo da su različiti nastavci vezani uz određene lekseme, odnosno uz određene sintaktičke sveze, pa treba donijeti što više primjera za njihovu upotrebu.

Napomena XVIII

Osobna imena kao Kate, Mare, Stoše, pa i Pere, Ive, Šime, imat će vjerojatno takav oblik i u V sg. (npr. *o Kate! o Mare! o Stoše! o Ive! o Šime!*)

571. Da li imenice (uključujući i osobna imena) na *-ica* imaju u V sg. završetak *-ice* ili im je V sg. kao i u ostalih imenica; da li je npr. *Marice!* ili *Marica!* ili *Marico!* pa i *plakavice!* *plakavica!* ili *plakavico!* ako nema V sg. kao *Marice!* *plakavice!* da li je ipak (*h*)*čerce*; ima li još koji takav primjer.

Napomena XIX

U L sg. treba pripaziti na sve pojedinosti kao i u D sg. jer su vjerojatno u tim dvama padežima isti oblici.

572. Ako je u I sg. nastavak *-om*, da li se to *-om* realizira (ili može realizirati) kao *-on* (npr. *ženon*, *travon*, *rukon*; *zemlon*, *dušon*, *kućon*).

573. Da li se krajnje *-on* (*-om*) prometnulo na *-un* (*-um*) (npr. *ženun*, *travun*, *rukun*; *zemlun*, *dušun*, *kućun*).

574. Da li se možda krajnje *-on* ili *-un* u I sg. realizira kao nazalizirana varijanta vokala bez nazalnog okluziva (npr. *ženø* ili *ženyu*, *travø*, ili *travyu*, *rukø* ili *rukyu*; *zemlø* ili *zemlyu*, *dušø* ili *dušyu*, *koćø* ili *kućyu*; nije li to možda samo uvjetovana realizacija).

575. Da li je u I sg. nastavak *-ov* (npr. *ženov*, *travov*, *rukov*, pa i *zemljov*, *dušov*, *kućov*, ako nije *zemļev* itd.).

576. Da li (prijelazom *-ov* > *o* ili *-om* > *-on* > *-ø* > *-o*) u I sg. može biti u nastavku i samo *-o* (npr. *sa ženo*, *travo*, *ruko*; *zemlø*, *dušo*, *kućo*).

577. Da li upročavanjem (npr. *-om* > *-on* > *-un* > *-u* > *-u* ili na koji drugi način, prema imenicama kao *stvar*, I sg. *stvarju*) u I sg. u nastavku dolazi i samo *-u* (npr. *sa ženu*, *travu*, *ruku*; *zemlju*, *dušu*, *kuću*).

Napomena XX

Kako se može očekivati da je u sg. imenica tipa *kost* u svim kosim padežima nastavak *-i*, osim u I sg., ovdje se posebno osvrće samo na taj padež tih imenica.

578. Da li je nastavak u I sg. i u imenica kao *kost*, *ļubav*, *stvar* izjednačen s nastavkom imenica tipa *žena* (npr. *ļubavļom* — *ļubavļon* — *ļubavļun* itd.) ili je sačuvan stariji nastavak *-ju* (*ļubavļju*, *stvarju*, *kostju* — *košču*) i u slučaju ako je u I sg. imenica kao *žena* nastavak *-om* (odnosno koja druga varijanta toga nastavka ili još starijega nastavka prema *-oļø* ili *-ø*).

579. Da li se i u I sg. u imenica kao *kost* generalizira zajednički nastavak kosih padeža takvih imenica na *-i* (npr. *s kosti*, *s ļubavi*, *sa stvari* i sl.).

580. Da li se naporedo govore i oblici I sg. s nastavkom *-ju* (ili s nastavkom prema imenicama tipa *žena*) i s nastavkom *-i*; ako se govore nastavci i s jednim i s drugim tipom, da li se može odrediti kad se upotrebljava jedan a kad drugi oblik (da li će se npr. oblici s nastavkom *-i* upotrebljavati kad je

imenica s artibutom: *s debelom kosti*, a oblici s nastavkom *-ju*, odnosno s nastavkom prema imenici tipa *žena*, kad je imenica bez atributa: *s kostju* — *košču*, odnosno: *s koščom* — *koščon* ili kojom drugom izvedenom varijantom). 581. Nije li možda i mjesto oblika s nastavkom *-ju* i mjesto oblika s nastavkom *-i* prevladao oblik s trećim, jedinstvenim nastavkom *-im* (*-in* > *-i*) (npr. *s kostim*, *s ljubavlīm*, *sa stvarīm*), gdje je na nastavak *-i* (kosih padeža) došao suglasnik *m* ili *n* kao karakteristika svih imenica u tom padežu.

582. Da li je razlika u N pl. imenica kao *žena* i imenica kao *zemlja*; da li je npr. N pl. od *žena*: *žena*, a od *zemlja*: *zemlje*; ako su nastavci isti u oba ta tipa imenica, koji je prevladao: *-i* ili *-e* (npr. *ženi*, *zemlji* ili *žene*, *zemlje*).

583. Ako je N pl. imenica kao *zemlja* (tj. imenica s nepčanom osnovom, na *-e*, da li možda neke višesložne imenice na *-iña* mogu ipak imati nastavak *-i* (npr. *prosjakiñi*, *milostiñi*, *lěvakiñi*).

584. Da li i neke imenice nekadašnje *v-* (duge *u-*) promjene čuvaju stari završetak *-i* u N pl. (npr. *uliki*, *smoki*, *loki*, *kri*), bez obzira kakav je završetak drugih imenica ž. roda u tom padežu.

Napomena XXI

Imenice kao *kost* vjerojatno će imati u N pl. nastavak *-i* (npr. *kosti noći*, *zemani*).

585. Da li je G pl. bez nastavka (npr. *žen*, *glav*, *ruk*; *duš zemal*, *kuć*) ili je s nastavkom *-a* (npr. *žena*, *glava*, *ruka*; *duša*, *zemaļa*, *kuća*).

Napomena XXII

Ako u govoru vokal *e* u zatvorenom položaju ispred nazalnih okluziva prelazi u *i*, bit će i u G pl. *žin* mj. *žen*, *marind* mj. *marend*, *stin* mj. *sten* (čak i onda ako je inače prema jat u takvoj poziciji *e*).

586. Ako je G pl. bez nastavka, da li se u svim slučajevima, kad taj oblik završava na dva suglasnika; umeće nepostojano *a* (da li je *krušav* ili *krušov*, *tikav* ili *tikv*, *pušak* ili *pušk*, *kućak* ili *kušk*, *glisat* ili *glisť*, *krasat* ili *krast*, *valenac* ili *valenc*); da li se možda nepostojano *a* umeće samo pred sonornim suglasnicima (npr. *krušav*, *jematav*, *jigal*, *litar*, *pěsam*, *črěšañ*, a pred ostalima, i zvučnima i bezvučnima, ne umeće (npr. *brazd*, *kvrg*, *gozb*, zatim *gosp*, *kart*, *glisť*, *krast*, *věšk*, *smrěšk*); da li će možda nepostojano *a* izostati samo među suglasničkim skupovima *st* i *št* (npr. *glisť*, *krast*, *vešt*, *grešt*) i možda još nekima; da li se za umetanje nepostojanog *a* mogu utvrditi koji drugi kriteriji, npr. da se može pratiti samo leksički, tj. da neke određene riječi imaju nepostojano *a* bez obzira na suglasničko zaokruženje, a druge ga nemaju, iako je suglasničko zaokruženje isto ili slično i u jednim i u drugima (npr. *karta*, G pl. *karat*, ali: *kvarta*, G pl. *kvart*, a ne *kvarat* i sl.); u tom slučaju donijeti što više primjera s objema mogućnostima.

587. Ako je umetanje nepostojanog *a* karakteristika za sve ili za većinu primjera, to znači da se na taj način nastoji uprostiti izgovor; da li se uprošćuje izgovor iza suglasničkih skupova i na taj način da se iza suglasničkog skupa dodaje nastavak *-i(h)*, tako da se G pl. takvih imenica faktički izjednačio s G pl. imenica tipa *kost* koje su proces mogle pospješiti (npr. *glisťa*, G pl. *glisťi* — *glisťih*).

588. Da li su možda u nekim primjerima oblici s nepostojanim *a* i bez njega i s nastavkom *-i(h)* slobodne varijacije, tako da npr. može biti: *karat* — *kart* i *karti(h)*, *smrěšak* — *smrěšk* i *smrěški(h)*, *glisat* — *glisť* i *glisťi(h)*, itd.
589. Da li imenice kao *kost* imaju u G pl. nastavak *-i(h)* ili možda *-iju* (npr. *kosti* — *kostih* ili *kostiju*, *noći* — *noćih* ili *noćiju*, *kokoši* — *kokoših* ili *kokošiju*); to se dakako tiče onih imenica koje imaju plural *i*, razumije se, onih koje su ostale u promjeni imenica tipa *kost*.
590. Da li neke imenice tipa *žena* mogu u G pl. imati nastavak *-u(h)*, osobito kad znače par, odnosno dvojину čega (npr. *ruku* — *rukuh*, *nogu* — *noguh* i sl.).
591. Da li se u D pl. čuva stariji nastavak *.am* (odnosno: *-an* ili *-a*, tj. s prijelazom krajnjega *m* u *n* ili nazalnom varijantom vokala *a* bez nazalnog okluziva) (npr. *ženam* — *ženan* — *ženā*, *zemļam* — *zemļan* — *zemļā*).
592. Da li fonetskim putem od *-am* (*-an*, *-a*) može biti *-om* (*-on*, *-o*) ili *-um* (*-un*, *-u*), tj. da li je D pl. *ženom* (*ženon* ili *ženō*) ili *žunum* (*ženun* ili *ženū*).
593. Nije li možda u D pl. prevladao nekadašnji instrumentalni nastavak *-ami* (npr. *ženami*, *dušami*).
594. Nije li u D pl. nastavak *-ima* (npr. *ženima*, *dušima*), kao što će biti u imenica tipa *kost* (npr. *kostima*, *zemanima*).
595. Da li u D pl. na nastavke *-ami* ili *-ima*, a isto tako i LI pl., ako imaju takve nastavke, prirasta na kraju nazalni okluziv *n*, ili se možda krajnji vokal iz nastavka realizira kao nazalizirana varijanta osnovnog vokala (npr. *ženami* — *ženamin* — *ženami*, odnosno *ženima* — *ženiman* — *ženima*).
596. Ako se u istom govoru javljaju i oblici sa starijim nastavkom (npr. *ženam*) i oblici s mlađim nastavcima (npr. *ženami* ili *ženima*), kakav je odnos među njima; jesu li to slobodne varijacije ili su vezane sintaktičkom upotrebom (pokazati na primjerima); da li se možda stariji oblik osjeća kao arhaičan ili je još uvijek obična norma.
597. Da li su A i V pl. isti kakav je N pl. ili se mogu uočiti i neke razlike među njima (pokazati na primjerima).
598. Da li se u L pl. čuva stariji nastavak *-ah* (npr. *ženah*, *zemļah*), odnosno samo *-a*, ako se glas *h* ne izgovara (npr. *po zemļa*, *o žena*).
599. Nije li možda i u L pl. prevladao nekadašnji instrumentalni nastavak *-ami* (npr. *o ženami*, *o dušami*).
600. Ako je u D pl. prevladao nastavak *-ima* (prema *kostima*), nije li tako i u L pl. (npr. *o ženima*, *o zemļima*).
601. Ako se i u L pl. javljaju oblici i sa starijim nastavkom (npr. *o ženah*) i oblici sa mlađim nastavkom (npr. *o ženami* ili *o ženima*), kakav je odnos među njima; može li npr. biti razlike ovakve ili slične prirode; *va kućah žive po deset ljudi*, ali: *o kućami* — *kućima je bolje i ne govoriti, jer to nisu kuće nego štale*.
602. Da li se u I pl. čuva oblik s nastavkom *-ami* (npr. *ženami*, *dušami*). Da li je prevladao oblik s nastavkom *-ima* (npr. *ženima*, *dušima*) kakav će biti u imenica tipa *kost*.
603. Da li u I pl. na nastavke *-ami* ili *-ima*, isto kao i u DL pl. ako imaju takve nastavke, prirasta nazalni okluziv *n*, odnosno da li se krajnji vokal

iz nastavka realizira kao nazalzirana varijanta osnovnog vokala (da li je npr. *ženami* — *ženamin* — *ženami* ili *ženima* — *ženiman* — *ženima*).

604. Nije li možda u I pl. u kojem govoru prevladao nastavak *-am* (fonetske varijante: *-an*, *-a*; *-on*, *-o*; *-un* *-u*) kakav je u D pl. (npr. *ženam*, *dušam*).

605. Da li imenica *strana* može imati u N sg. i lik *stran* (*ova stran*); nije li možda lik *stran* samo za A sg. (*na ovu stran*, ali *ova strana*).

Posebno o promjeni imenica

606. Kojega su roda imenica *glad*, *bol*, *mit*, *zvěr*, *večer*, *vlas*, *hrid*, *vlat*, *rat* i sl.

607. Da li ima potvrda da neke imenice prvotno sred. roda, koje označuju živo mlado, promjenom sufiksa prijeđu u muž. rod; da li je npr. *pile* ili *pi(p)lič prase* ili *pra(j)čić*, *děte* ili *dětić*, *pule* ili *pulić*, *mače* ili *mačić*, *kozle* ili *kozlič* i sl.

608. Kako glasi imenica *sléme*: nije li možda *slima* (*sléma*).

609. Kojega je roda, kako se mijenja i kad se mijenja imenica *doba*. Da li se razlikuje *doba* i *dob*.

610. Da li je *pleća* i *prsa* (sr. r.) ili *pleći* i *prsi* (ž. r. ili možda m. rod).

611. Da li je *tlo*, *pazuho* (sr. r.) ili *tloh*, *pazuh* (m. r.).

612. Da li se imena blagdana od prisvojnih pridjeva govore u ž. rodu (*Petrova*, *Ivaña*, *Križeva*, *Mihoļa* sc. *fest*) ili u sr. rodu (*Petrovo*, *Ivañe*, *Križevo*, *Mihoļe*).

B. Pridjevi

I. Pozitiv pridjeva

613. Da li se u pridjeva razlikuje, akcenatski i po obliku, određeni i neodređeni oblik (npr. *dobar* — *dobri*; *ovà dobrā ženā*, *ovò dobrò dětè*, ali: *ovà je ženā dobrā*, *ovò dětè je dobrò* i sl., kako u kojem govoru); da li npr. prema *žut* — *žuti* ima G sg. *žuta* i *žutoga* (*žutega*) itd. ili samo *žutoga* (*žutega*) itd.

614. Da li je u neodređenom značenju, osobito u predikativnoj službi, obavezan neodređeni oblik pridjeva ili dolazi i određeni oblik (da li je npr. *bor je zelen* ili može biti i: *bor je zeleni*; da li: *ne boji se ni crna vraga* ili može biti i: *ne boji se ni crnoga vraga*, i sl.).

615. Ako u neodređenom značenju, osobito u predikativnoj službi, mjesto neodređenog oblika dolazi određeni oblik pridjeva, da li se još ipak među njima čuva razlika u akcentu (npr. *ta mala je dobrā*, ali: *zač plače moja dobrā mala*, *dòbrā mala*, ili kako drukčije, kako u kojem govoru).

616. Ne čuva li se možda akcenat neodređenog oblika samo u enklizi (npr. *dobrā je*, ali: *dòbrò dēte dōbro učī*), tako da se razlikovanje određenih i neodređenih pridjeva u najvećoj mjeri zatrla i po toj osobini.

617. Da li se možda oblik neodređenog pridjeva čuva samo u N sg. m. roda, a u ostalim je padežima promjena po određenom obliku (npr. N sg. *žut*, ali G. sg. *žutoga* — *žutega*, a ne *žuta*).

618. Da li se prisvojni pridjevi na *-ov* (*-ev*), *-in* mogu i u N. sg. realizirati na *i*. tj. kao određeni pridjevi (npr. *bratovi sin*, *Krañčevi tovar*, *sestrini facol*).

619. Ako u govoru ima imenska promjena pridjeva, da li takvu promjenu imaju prisvojni pridjevi; da li je npr. Gsg. *bratova* ili *bratovoga*, *sestrina* ili *sestrinoga*, pa i *vražja* ili *vražjega*.

620. Da li je u prisvojnih pridjeva na *-ji* < *vji* završetak *-ji* ili *-iji* (npr. *vražji* ili *vražiji*, *kozji* ili *koziji*, *babji* — *babli* ili *babiji*, *božji* ili *božiji*, *ovčji* ili *ovčiji*).

621. Može li biti i *vraži*, *ovči*, *boži* i sl., gdje se glas *j* iz nastavka *-ji* stopio s prethodnim suglasnikom.

622. Mogu li se, napokon, takvi pridjevi realizirati i bez krajnjega *-i* iz nastavka (tj. na suglasnik kao i neodređeni pridjevi) kao i ostali prisvojni pridjevi (npr. *vražij*, *božij*, *ovčij* i sl.).

623. Ako u istom govoru postoje sve ili neke od tih varijanata, da li je razlika u njihovoj upotrebi; da li će npr. oblici s nastavkom *-iji* označivati pravu pripadnost, a oblici s nastavkom *-ji* kao neku kvalifikativnost u vezi s onim što znači prisvojni pridjev (npr. *vražiji čovjek* — čovjek koji pripada vragu, koji je »dušu zapisao« vragu, »vragov«, ali: *vražji čovjek* — čovjek koji je kao vrag kojemu pripadaju svojstva vraga); ispor. sličnu razliku kod prisvojnih pridjeva na *-ov* ili *-ev* i *-in* prema pridjevima na *-ski* (npr. *bratov sin* = sin brata, ali *bratski pozdrav* = pozdrav, koji je kao od brata, poput *bratova pozdrava*).

624. Da li je takva tvorba obična ili ti prisvojni pridjevi dobivaju takve nastavke samo u onim slučajevima kad se imenicama od kojih se tvore daje smisao imena (npr. *božji* = onaj koji pripada bogu kojemu god, a *Bogov* = onaj koji pripada Bogu (kršćanskome bogu), Jehovi; ispor. *Milanov*, *Ivanov*, *Marijanov* — *Marjanov* itd.; na isti bi način bilo *Bogin* prema hipokorističnom obliku *Bógo*; ispor. *Antin*, *Ivin* prema *Anto* — *Ante*, *Ivo* — *Ive*).

625. Da li je od muških hipokorističnih imena na *-e* i *-o* (npr. *Antè*, *Páško* ili *Ánte* — *Ánte*, *Páško* — *Páško*, koja se mijenjaju po promjeni imenica ž. roda, običniji prisvojni pridjev na *-in* (kao *sestrin*) ili na *-ov*, *-ev* (kao *bratov*, *stričev*) (npr. *Antov* ili *Antin*, *Paškov* ili *Paškin*, itd.).

Ako se ta imena mijenjaju samo po muškoj promjeni, vjerojatno će imati prisvojni pridjev samo na *-ov* (*-ev*) (kao što je: *Mirkov*, *Danilov*, *Bertov*, *Marcelov*, itd.).

626. Da li se neki pridjevi, koji se u štokavskom dijalektu svršavaju na *-ski*, u N sg. realiziraju i bez krajnjega *-i* (npr. *hrvatski* ili *hrvask*, *muški* ili *mušk*, *gospoški* ili *gospošk*, itd.).

627. Da li se u pridjeva (u m. rodu neodređenog oblika) obavezno umeće nepostojano *a* između dva zadnja suglasnika koji nisu *st* ili *šč* (*št*) ili drugi od njih nije sonorni suglasnik (npr. *kratak* ili *kratk*, *tanak* ili *tank*, *lagak* ili *lahk*, ako nije *lak*; ali: *klast*, *tašč*; *mrtav*, *bésan*, *mukal* itd.).

628. Da li se upotrebljavaju pridjevi prošireni sa sufiksima posebne afektivne vrijednosti (upravo semantičke), kao što su: *-cat*, *-ahan*, *-cit* i sl. (npr. *bélcát*, *vélcát*, *novcat*, *puncat*; *célahan*, *malahan*, *tuščahan*, *grubahan*, *bélahan*; *puncit*, *bélcit*, *célcit* i sl.).

629. Da li se u N sg. sr. r. pridjeva vrši prijelaz *o* → *e* poslije nepčanih suglasnika (npr. *krńo* ili *krńe*, *tujo* ili *tuje*, *lošo* ili *loše*, *vrućo* ili *vruće*, *věščo* ili *věšće*).

630. Da li se u nastavcima pronominalne deklinacije vrši prijelaz *o* → *e* prema tome da li se osnova svršava ili ne svršava na nepčani suglasnik; da li je npr. *dobroga*, *žutoga*, *dragoga*, *zelenoga*, ali: *tujega*, *vražjega*, *vrućega*, *trećega* (ako nije *tretoga* — *tretega*), *taščega*, *našega* itd.

631. Nije li možda prevladao samo jedan tip ili:

a) *-oga: dobroga, žutoga, dragoga, zelenoga*, pa i: *tojoga, vražjoga, vrućoga, taščoga, našoga*, ili

b) *-ega: tujega, vražjega, vrućega, trećega, tešćega, našega*, pa i: *dobrega, žutega, dragega, zelenega, lěpega, lašnskega* itd.

632. Ima li potvrda da je među pridjevima s nepčanom osnovom nastavak *-oga* mjesto *-ega* samo u onih kojima se osnova svršava na nepčanik *-ć: vrućoga, trećoga, taščoga*, ali: *tujega vražjega, našega* i dr.

633. Ne upotrebljavaju li se možda naporedo oblici i s jednim i s drugim tipom nastavaka bez obzira na prethodne suglasnike (npr. *dobroga* i *dobrega, vrućoga* i *vrućega* itd.).

634. Da li se oblici kao *dobroga (dobrega) — tujega (tujoga)* i slični realiziraju i bez krajnjega vokala (npr. *dobrog — dobreg, tujog — tujeg* itd.).

635. Da li u D sg. (i u L sg. ako su ti padeži isti) mjesto krajnjega *-u* može biti vokal *-e* (npr. *dobrome — dobreme*).

636. Da li se u promjeni određenih pridjeva m. i sr. roda izjednačio oblik za D sg. i za L sg. (npr. *dobromu — dobremu = D i L sg.*) ili je razlika među njima u tome što u L sg. nema krajnjega *-u* (npr. *daj dobromu — dobremu dētetu*, ali: *govori o dobrom — dobrem dētetu*); može li krajnje *-u* izostati i u D sg. (npr. *daj dobrom — dobrem dētetu*).

637. Nije li možda oblik L sg. izjednačen s oblikom I sg. na *-im (-in, -i)* (npr. *o dobrim ili o dobrem : s dobrim ili s dobrem*).

638. Da li je u G sg. ž. roda nastavak *-i* ili *-e* (npr. *lěpi ili lěpe*), da li je možda *-e* i onda ako je u G sg. imenica ž. roda nastavak *-i* (npr. G sg. *lěpe ženi*); nije li možda nastavak *-e* samo u pridjeva s nepčanom osnovom (npr. G sg. *tašće ženi — žene*), a nastavak *-i* u pridjeva s nenepčanom osnovom (npr. G sg. *dobri ženi — žene*).

639. Da li je u D i L sg. određenih pridjeva ž. roda mjesto nastavka *-oj* (npr. *dobroj*) ili nastavka *-ej* (npr. *dobrej*) nastavak *-om (-on, -o)* (npr. *daj dobron ženi — žene, govori o dobron ženi — žene*).

640. Ako se glas *o* pred *n (m)* u zatvorenom položaju mijenja na *u*, da li je u I sg. ž. roda nastavak *-om (-on, -o)* ili *um (-un, -u)* (npr. *s dobron ili s dobrun*).

641. Nije li možda u ž. rodu pridjeva u I sg. nastavak *-ov* ili *-o*, možda *-u*, ako je u tom padežu takav nastavak i u imenica ž. roda (npr. *s dobrov — s dobro — s dobru, sc. ženov — ženo — ženu*).

642. Da li se u promjeni pridjeva provodi druga palatalizacija (npr. *jednaki — jednaci, jednakih — jednaci, jednakima — jednacima* i sl.).

643. Da li je u kosim padežima pl. svih rodova u nastavku vokal *e* ili *i* (npr. G pl. *dobreh* ili *dobrih*, D pl. *dobrem* ili *dobrim* itd.).

644. Da li je u NAV pl. oblik za srednji rod izjednačen s oblikom za ženski rod (npr. *lěpe sela, male zrna, běle jaja*; ispor. *lěpe žene, male kuće, debele ruke, běle karte*, ako u ž. rodu imenica nije u N pl. nastavak *-i: ženi, ruki — ruci* itd.).

645. Da li je oblik A pl. u m. rodu jednak obliku N pl. ili ima završetak *-e*; bit će vjerojatno onakvo stanje kakvo je u imenica m. roda u tim padežima

(npr. *nosi žuti postoli* ili: *nosi žute postole*, ako je *posto* — *postol* m. u N sg., *ima novi očali* ili: *ima nove očale*, *vozi mali brodi* ili: *vozi male brode*).
646. Da li je u D pl. (svih rodova) stariji nastavak *-im* (*-in*, *-i*), odnosno *-em* (*-en*, *-e*) ili je oblik toga padeža izjednačen s oblikom za I pl.; bit će vjerojatno onakvo stanje kakvo je i u imenica u tom padežu (npr. *daj dobrim* — *dobrem* ili oblik I pl.).

647. Da li je i u L pl. stariji nastavak *-ih* (ili *-eh*) ili je oblik i toga padeža izjednačen s oblikom za I pl.; i tu će vjerojatno biti stanje kakvo je u imenica u tom padežu (npr. *o dobrih* — *dobreh* ili oblik I pl.).

648. Da li se u I pl. čuva stariji nastavak zamjeničke promjene *-imi* (ili *-emi*) (npr. *s dobrimi* ili *s dobremi*) ili je nastavak *-ima* (ili *-ema*) (npr. *s dobrima* — *s dobrema*).

649. Da li na nastavak *-imi* (*emi*) ili *-ima* (*-ema*) u I pl. (i u D i L pl., ako imaju takve nastavke) prirasta nazalni okluziv *n* (npr. *s dobrimin* — *dobremin*, *dobriman* — *dobreman*) koji se možda može s prethodnim samoglasnikom realizirati i kao nazalizirana varijanta toga samoglasnika (npr. *s dobrimī* — *dobremī*, *s dobrimā* — *dobremā*).

650. Da li se možda u I pl. m. i sr. roda čuva nastavak imenske promjene *-i* (*s dobri*); to će vjerojatno biti onda ako se takav nastavak čuva i u imenica.

II. Poređenje pridjeva

651. Da li se u pridjeva mogu utvrditi sva tri osnovna komparativna nastavka: *-iji* (*-ija*, *-ije*, *-ijo*), *-ji* (*-ja*, *-je*, *-jo*) i *-ši* (*-ša*, *-še*, *-šo*).

652. Da li je uvijek nastavak *-iji* naglašen ili se naglasak drži mjesta na kojemu je u pozitivu pridjeva (npr. *sitiiji* ili *sitiji* prema *sit*, *pametniji* ili *pāmetniji* prema *pāmetan*).

653. Da li se može utvrditi da je nastavak *-iji* karakterističan za sve višesložne pridjeve, upravo one kojima je osnova za tvorbu komparativa najmanje od dva sloga, računajući ovamo i pridjeve s nepostojanim *a* (npr. *pametan* — *pametniji*, *mokar* — *mokriji*).

654. Da li je nastavak *-ji* karakterističan za jednosložne pridjeve sa završetkom na *-d* (u m. r. neodređenog oblika), gdje se to *d* sa *j* iz komparativnog nastavka jotiralo ($d + j > \check{d}$), pa ili ostalo *d* ili po pravilu čakavske fonetike prešlo u *j* (npr. *mlad* — *mładi* — *młaji*, *bléd* — *blédi* — *bléji*, *grd* — *grđi* — *grji*).

655. Da li komparativ s nastavkom *-ji* mogu imati i neki dvosložni pridjevi (kao *velik*, *plítak*, *dugast*, *sladak*, *gladak*, *rédiak*), ako se komparativni nastavak nadovezuje na (jednosložnu) osnovu pozitivna, a ne na cijeli pozitiv; ako postoji takva tvorba komparativa, i tu će se vršiti jotovanje krajnjeg suglasnika iz osnove s glasom *j* iz komparativnog nastavka, i to: $t + j > \acute{c}$, $d + j > \check{d}$, $g + j > \acute{z}$ i sl. (npr. *plítak* — *plíci*, *sladak* — *sladi* > *slaji*, *dugast* — *duži*, ako nije *duži* ili možda *dugli*).

656. Da li pridjevi kojih se (jednosložna) osnova za tvorbu komparativa svršava na labijalne suglasnike, imaju u komparativu nastavak *-ji* (*-ja*, *-je*, *-jo*) ili imaju historijski opravdan komparativni nastavak *-lji* (npr. *dubok* — *dubji* ili *dublji*, *lěp* — *lěppi* ili *lěplji*, ako nije kako drukčije).

657. Da li se za takvim komparativnim tvorbama povode i neki drugi pridjevi; ima li komparativ: *lagji* — *laglji*, *mekji* — *meklji* i sl.

658. Da li nejednosložni pridjevi na *-ok*, *-ak*, *-ek* mogu imati komparativ i s nastavkom *-iji*, ako se komparativ tvori od cijelog pozitivna (*plitak*), a ne samo od korijena pridjeva (*plit-*) (npr. *plitkiji*, *visokiji*, *dalekiji*).

659. Ako se prave takvi komparativi, da li dolazi do alternacije suglasnika ispred nastavka *-iji* ili suglasnik ostaje nepromijenjen (npr. *plitak* — *plitkiji* ili *plitčiji*, *visok* — *visokiji* ili *visočiji*, *dalek* — *dalekiji* ili *dalečiji*).

660. Da li možda ima pravilo da suglasnik *k* iz nastavka *-ak* ne alternira ispred komparativnog nastavka (npr. *plitak* — *plitkiji*, *gladak* — *glatkiji*, *vitak* — *vitkiji*, *nizak* — *niskiji*), a suglasnik *k* iz nastavka *-ek* i *-ok* alternira (*visok* — *visočiji*, *dubok* — *dubočiji*, *širok* — *širočiji*, *dalek* — *dalečiji*).

661. Da li s nastavkom *-ji* tvore komparativ i jednosložni pridjevi i jednosložni pridjevski korijeni koji služe kao komparativna osnova, a završuju se na suglasnike: *k*, *g*, *z*, *s*, pa *r*, pri čemu će suglasnici *k*, *g*, *z*, *s* alternirati sa suglasnicima *č*, *ž*, *š*, (npr. *jak* — *jači*, *drag* — *draži*, *bliz* — *bliži*; *visok* — *viši*, pa *širok* — *širi*, *[zal]* — *gori*).

662. Ne dodaje li se na tako promijenjene osnove s konsonantskom alternacijom, odnosno na osnove sa *r* bez konsonantske alternacije, ponovo (novi) komparativni nastavak *-ji* (npr. *jak* — *jačji*, *drag* — *dražji*, *bliz* — *bližji*, *visok* — *višji*, *širok* — *širji*, *[zal]* — *gorji*).

663. Kako je moguće da neki pridjevi imaju obje komparativne tvorbe: na *-ji* i na *-iji* (npr. *visok*: *viši* — *višji* — *visočiji*, *rédak*: *rédi* — *rèji* i *rètkiji*), da li se može utvrditi kakva je tendencija; da li da prevladaju komparativi s kraćim ili s duljim nastavkom i da li među njima ima kakva razlika u upotrebi (npr. *rètkiji* može biti upotrijebljen u običnom značenju: *rètkija kaša*, a *rédi* — *rèji* u etičkom smislu: *sve su rédi* — *rèji dobri ljudi*).

664. Da li neki pridjevi (kao *lèp*, *mek*, *lak*) mogu imati komparativ i s nastavkom *-ši* (eventualno *-či* ili s kojom drugom realizacijom toga nastavka, npr. *lèp*: *lèpši* ili *lèpči* — *lèfči* ili kako drukčije, *mek*: *mekši* ili *mekči* — *mehči* — *mefči* ili kako drukčije, *lak*: *lakši* ili *lakči* — *lahči* — *lafči* ili kako drukčije).

665. Nije li moguće da osim toga komparativnog nastavka ti pridjevi imaju i komparativni nastavak *-ji* ili *-iji* kao i svi ostali pridjevi (npr. *lèpji*, *lèpji* ili *lèpji*, *me(h)kji* — *me(h)kji* ili *me(h)kiji*, *lagji* — *lagji* ili *la(h)kiji*).

666. Da li još koja kategorija jednosložnih pridjeva, koja ovdje nije izuzeta, ima u komparativu nastavak *-ji* (da li je npr. *crni* ili *crniji*, *žuci* ili *žutiji*, *slabji* — *slabji* ili *slabiji*) ili svi preostali jednosložni pridjevi imaju u komparativu nastavak *-iji* kao i višesložni pridjevi (npr. *sit* — *sitiji*, *nov* — *noviji*, *pun* — *puniji*, *zdrav* — *zdraviji* itd.).

667. Koji pridjevi imaju u komparativu drukčiju osnovu nego u pozitivu (npr. *dobar* — *boji* ili *boji*, *velik* — *veći*, *mal* — *manji*, *zal* — *gori* ili *gorji*).

668. Da li se pored komparativa *boji* ili *boji* (*gori* ili *gorji*) govori i komparativ *dobriji* (*goriji*).

669. Ako postoje oba ta oblika komparativa u istom govoru, mogu li se oni kadšto razlikovati prema upotrebi, tako da će se npr. oblik *dobriji* pretežno upotrebljavati u etičkom smislu (npr. *ti si dobriji od mene*), a oblik *boji* — *boji* u običnom poređenju (npr. *boje* — *boje je vino nego voda*).

670. Može li se oblik *boji* — *boji* kadšto upotrebljavati prema pozitivu *lèp* (npr. *ti si lèpa*, a *ona je još boja* — *boja*), pa i prema pozitivu *debel* (*tvaj pra-*

sac je debel, a moj je još boji — boji) i prema nekim drugim pozitivima koji znače bonitativna svojstva, kao što je moguće da i pozitiv *dobar* zamijeni druge pridjeve bonitativnih svojstva i kao što se oni mogu međusobno zamjenjivati (za seljaka može biti čvrsta, jaka, stasita, debela djevojka ili žena isto što lijepa, isto što dobra, ako se na nju gleda kao na upotrebljivu radnu snagu).

671. Da li se komparativ *veći* može upotrebljavati i prema pozitivu *visok* i, obrnuto, komparativ *viši* — *višji* — *višli*, možda *visočiji*, prema pozitivu *velik* (npr. *veći sin nego otac, viši sir nego pogača*).

672. Da li se komparativno značenje izriče i opisno, pomoću komparativnih priloga, obično: *boje* — *boje, gore* — *gorje, više* — *višeje, mañe* i pozitivna pridjeva (npr. *više bogat, mañe skup, boje obučen, gore mokar*), pa i nekih imenica kojima se pripisuju svojstva koja znače pridjevi (npr. *Mile je više čovjek nego Pere, mañe si žena nego se govori, više si hincut nego bi se reklo*).

673. Da li je u superlativu čestica *naj* naglašena ili može biti nenaglašena, tj. da li ostaje naglasak kakav je u komparativu (npr. *nājboji* — *nājboji* — *nājboji* ili *najbòji*).

Ako se osobito želi istaći superlativnost značenja, da li se čestica *naj* udvaja ili višestruko ponavlja (npr. *ti si naj, naj, najboji od svih*).

674. Ako se izriče relativno superlativno značenje, koje su najobičnije pomoćne riječi za takvu tvorbu, npr. *jako, puno, vrlo, sile, strašno, grozno* — *gladan*, ili koje druge.

C. Zamjenice

a) Lične i povratna zamjenica

675. Da li se čuva oblik lič. zamjenice 1. lica *az* — *jaz* ili *as* — *jas* (*jast*) ili je prevladalo *ja*.

676. Da li je u D i L sg. *mene* ili *meni*, *tebe* ili *tebi*, *sebe* ili *sebi*.

677. Da li je u I sg. lične zamjenice 1. lica na mjestu nekadašnjeg poluglasa (ispor. *stcsl. množq*) prevladao pun vokal (*a* ili *e*) ili je potpuna redukcija vokala (npr. *manom* — *menom* ili *mnom*).

678. Ako se u govoru vrši promjena *om* > *on* > *o* ili *om* > *un* > *u*, da li je tako i u I sg. zamjenica (npr. *tobom* — *tobon* — *tobq* ili *tobum* — *tobun* — *tobu*).

679. Ako u promjeni imenica i pridjeva ima u I sg. nastavak *-u* ili *-o*, da li je tako i u zamjenica (npr. *s mano* — *manu*, *s meno* — *menu*, *tobo* — *tobu*, *sobo* — *sobu*).

680. Ne dolazi li do prijelaza *m* > *v* u I sg. zamjenice 1. lica (npr. *sa vnom* — *vnon* — *vnoq*, uz taj ili koji drugi nastavak, koji dolazi u ispitivanom govoru).

681. Da li u I sg. zamjenice 1. lica dolazi do slogovnoga premetanja (npr. *namom* — *namon* mjesto *manom* — *manon*, odnosno s onom fonetskom varijantom koja je karakteristična za taj pađež u pojedinačnom mjesnom govoru).

682. Nije li možda I sg. zamjenica *ja* izjednačen po nastavku s oblicima I sg. kakvi su u ostalih zamjenica i pridjeva (npr. *s manim* — *manin* ili *namim* — *namin* ili sl.).

683. Ako je u I sg. oblik *menom* — *menon*, da li je i *tebom* — *tebon* i, možda, *sebom* — *sebon*, a ne *tobom* — *tobon*, *sobom* — *sobon*, uz varijantu nastavka koja dolazi u tom padežu u ispitivanom govoru.

684. Ako zamjenice *ja* i *ti* imaju u D sg. enklitične oblike *mi* i *ti*, da li i zamjenica *sebe* ima u D sg. enklitični oblik *si* (npr. *vazmi si ga* ili *vazmi ga sebi*).

685. Da li i enklitični oblici zamjenice mogu stajati u ortotoničkoj poziciji (npr. *mi ga je dal*, *te čeka* i sl.).

686. Da li na oblike ličnih i povratne zamjenice prirasta navezak za pojačavanje *-ka* ili koji drugi (npr. *meneka*, *tebeka sebek*a; *menika*, *tebika*, *sebika* itd.).

687. Da li je u D pl. *nam* (*nan* — *na*), *vam* (*van* — *va*) ili je oblik kakav je u I pl.; nije li možda *ni*, *vi*, osobito kao enklitični oblici (npr. *daj nam* — *nan* — *na vode* ili *daj ni vode*, ili oblik I pl.).

688. Da li se u A pl. pored *nas*, *vas* čuvaju i oblici *ni*, *vi* ili *ne*, *ve* (npr. *čuješ nas* ili *čuješ ni* ili *čuješ ne*).

689. Da li su u L pl. oblici *nas*, *vas* ili je prevladao oblik I pl. (npr. govori *o nas* ili oblik I pl.).

690. Da li je u I pl. nastavak *-ami* (*-amin*, *-amī*) ili *-ama* (*-aman*, *-amā*) (npr. *gre s nami* ili: *gre s nama*) ili je možda kakav je u D L pl: *nam* — *nan*, *vam* — *van*.

691. Da li lična zamjenica 3. lica dolazi i bez početnoga *o-* u sr. i ž. rodu u sg. i u pl. u svim rodovima (npr. *on* — *un*, ali: *no*, *na*; *ni*, *ne*, *na*).

692. Ako *o-* nestaje i u m. rodu, da li na suglasnik *n-* prirasta samoglasnik *i*, tako da je u N. sg.: *ni*, *na*, *no*.

Napomena XXIII

Nastavci u kosim padežima te zamjenice bit će isti kakvi su i u ostalih zamjenica i pridjeva poslije palatalnih suglasnika (ako ima razlike u promjeni zamjenica i pridjeva na palatalnu i na nepalatalnu osnovu) jer se dodaju na osnovu *n-* koje u pojedinim govorima može biti i depalatalizirano (dakle i *nega* i *nega*, itd.). Ipak ta zamjenica ima i neke posebnosti u promjeni, pa se na njih ovdje i posebno upozorava.

693. Da li se u G sg. ž. roda drži stariji (nestegnuti) lik *neje* (*jeje*) (ispor. stcsl. *jeje*), da li sam ili možda pored lika *ne* (*je*).

694. Ako postoje oba ta lika, da li ima među njima razlike u upotrebi, tako da će se npr. *neje* (*jeje*) odnositi na lice (npr. u *neje* |sestre| *su mi děca*), a *ne* (*je*) na stvar (npr. *bez ne* (*sěkire*) *se ne može sěći*).

695. Da li se u D sg. ž. roda javlja oblik *non* (< *nom*) — *non* mjesto *noj* (*noj*) (npr. *daj non* — *non mlěko*).

696. Da li na oblike zamjenice 3. lica prirasta navezak za pojačavanje *zi* ili koji drugi (npr. *nojzi*, *omizi* itd.).

697. Da li se osim enklitičnoga oblika *joj* u D sg. ž. roda javlja i oblik *jej* — *je* (ispor. stcsl. *jej*) (npr. *ponesi jej* — *je kruh*).

698. Da li je u A sg. ž. roda enklitični oblik *ju* (*jo*) ili *je* (npr. *nosi ju* — *jo* ili: *nosi je*, tj. *vrěću*).

699. Ako je u običaju oblik *je*, da li je tako i onda kad u rečenici ispred ili iza toga *je* dolazi još jedno *je* (pr. *pije je* ili: *pije ju* — *jo*, tj. vodu; *proda* — *prodal je je* ili: *prodal* — *proda ju* — *jo je*, tj. *bačvu*).

700. Da li se enklitični oblik *ih* A (G) pl. (za sva tri roda) može realizirati kao *hi* (npr. *nosi ih* ili: *nosi hi*, tj. masline).

701. Da li se u A pl. čuva stariji enklitični lik *je* (*ne*) (ispor. stcsl. *je*) (npr. *gleda je*, tj. *gleda ih*; *to je za ne*, tj. *to je za njih*).

Napomena XXIV

Ostale zamjenice mijenjaju se kao i pridjevi, pa se ovdje donose pitanja samo za njihove posebne osobine.

b) Prisvojne zamjenice

702. Da li u m. i sr. rodu dolaze samo stegnuti oblici prisvojnih zamjenica *moj*, *tvoj*, *svoj* (npr. *moga*, *tvoga*, *svoga*) ili samo nestegnuti (npr. *mojega*, *tvojega*, *svojega*) ili i jedni i drugi oblici, drugim riječima, da li je osnova za padežne oblike npr. *m-* ili *moj-* (*m-oga* ili *moj-ega*) itd.

703. Da li kad dolaze i u ž. r. u sg. i možda u svim rodovima u pl. stegnuti oblici ili uvijek samo nestegnuti (npr. *ma* ili *moja*, *me* ili *moje* itd.).

704. Da li se mjesto oblika *nen* ili *nezin* govori G sg. lične zamjenica *ona* (npr. *to je nen* — *nezin faco* — *facol* ili: *to je ne* — *neje faco* — *facol*).

705. Da li se na isti način pored ili mjesto prisvojne zamjenice u sg. *negov* i u pl. *nihov* upotrebljava prisvojni genitiv u sg. *nega* i u pl. *nih* (*To je negov brod*, pored ili mjesto: *To je nega brod*; *To je njihov brod*, pored ili mjesto: *To je nih brod*).

706. Ne govori li se možda oblik prisvojne zamjenice *negov*, *-a*, *-o* pored ili možda mjesto oblika *nen* — *nezin* (npr. *to je negov facol*, tj. njezin); može li mjesto *negov* u značenju njezin biti oblik *nev*, *-a*, *-o* (npr. *to je nev facol*).

c) Pokazne zamjenice

707. Ako ima *ovaj* (*ova*, *ovo*), *onaj* (*ona*, *ono*), da li ima i *otaj* (*ota*, *oto*) (tj. sa priraslim *o*, po uzoru na ostale zamjenice).

708. Ne govore li se možda sve te zamjenice bez početnog *o* (*vaj* — *va* — *vo*, *taj* — *ta* — *to*, *naj* — *na* — *no*).

709. Ne govore li se možda oblici tih zamjenica u m. rodu bez krajnjega *j*, tj. sa završetkom *-a*, koje će vjerojatno biti dugo (m. rod: *ovā* — *vā*, *otā* — *tā*, *onā* — *nā*).

710. Da li se možda govore oblici pokaznih zamjenica: *ov* (*of*), *ot*, *on* — *o* ili *-un* — *u* (npr. *ov mi je rekal*, *ki je ot čovĕk*, *ki je on* — *un čovĕk*).

711. Da li se pored dosada spomenutih oblika ili mjesto njih govore oblici pokaznih zamjenica: (*o*)*vi*, (*o*)*ti*, (*o*)*ni* (prema određenom obliku pridjeva).

712. Da li i pokazne zamjenice imaju nenaglašene (enklitične) oblike (vjerojatno samo za A. sg. i pl.) (npr. u sg.: *v*, *vu*, *vo*; *t*, *tu*, *to*; *n*, *nu*, *no*; u pl.: *vi*, *ve*, *va*; *ti*, *te*, *ta*; *ni*, *ne*, *na*; primjeri: *ne haje za_v — t — n hlĕb*; *ne haje za_{vu} — tu — nu pogaču*; *ne haje za_{vo} — to — no jaje*; *ne haje za_{vi} — ti — ni postoli*; *ne haje za_{ve} — te — ne mendule*; *ne haje za_{va} — ta — na sita*).

713. Da li se u govoru sačuvala pokazna zamjenica *s — se — si* (ispor. *stcsi. ss — se — si*); da li samo u primjeru: *u se vréme* ili samo u svezi s (vremenskim) priložima (npr. *sinoć, jutros* ili *možda segutros — segutra, večeras, danas, létos* i sl.).

714. Da li se govori (*o*)*vakov*, (*o*)*takov*, (*o*)*nakov*, (*o*)*vakovi*, (*o*)*takovi*, (*o*)*nakovi* ili (*o*)*vakav* itd.; nije li možda (*o*)*vaki*, (*o*)*taki*, (*o*)*naki*, eventualno (*o*)*vakvi*, (*o*)*takvi*, (*o*)*nakvi*) ili kako drukčije.

d) Upitno-odnosne zamjenice

715. Da li se govore oblici: *ki, ka, ko* ili *koji, koja, koje* (*kojo*).

716. Ako je *ki, ka, ko*, da li su i u kosim padežima kraći oblici (npr. G sg. m. i sr. roda *koga*, ž. roda *ke* itd.) ili je u kosim padežima osnova *koj-* (npr. G sg. m. i sr. roda *kojega*, ž. roda *koje* itd.).

717. Je li *ča — će* ili *što* ili *kaj — kej* (*ka — ke*).

718. Ne realizira li se možda *ča* čakavskim likom *ca*.

719. Ima li možda *što*, ali: *zač, poč, nač* itd.

720. Ima li možda *kaj* (*kej — ka — ke*), ali: *zač, poč, nač* itd.

721. Da li zamjenica *ki* (*ka, ko*) služi i za imensku (u štok. *tko*) i za pridjevsku službu (u štok. *koji*) (npr. *ki ti je rekal, ki si ti po redu*) ili za imensku službu ima koji poseban oblik, npr. *ko* (*ko ti je rekal*).

722. Da li je od *ča* G sg. *čega* ili *česa*.

723. Da li je u I sg. s prijedlogom *so čin* (< *čim*) ili *š čin* (< *čim*).

724. Da li mjesto *so čin* ili *š čin* može biti *so kin* ili *s kin* (npr. *so kin — s kin dělaš*, sc. nožem); nije li možda samo *čin* ili *kin* (bez prijedloga).

725. Da li se zamjenica *ča* upotrebljava i u neodređenom značenju (npr. *jesi* (*li*) *čā — čā kupil* (ispor. štok. *jesi li što kupio*)).

726. Da li je *čiji — čija — čije* (*čijo*) ili *čigov — čigova — čigovo* ili kako drukčije (eventualno *čugov — čugova — čugovo*).

727. Da li zamjenice *ki, ka, ko* i *ča* imaju u akuzativu i nenaglašene (enklitične) oblike: *k, ku, ko, č; ki, ke, ka* (npr. *po k maštel si došal, poč si to kupila*, itd.).

728. Da li se govori *kakov* (*kakovi*) ili *kakav* (*kakvi*); nije li možda *kaki* ili kako drukčije.

e) Neodređene zamjenice

729. Da li je *nič* ili *něšto* (štok. *nešto*) (npr. *nič — něšto ću ti reći*).

730. Da li je *nišće* (*niš*) ili *ništa* (npr. *nišće — niš — ništa ne čuje*); je li *svašta* (*sašta*) ili kako drukčije (*svašće — sašće?*).

731. Je li G sg. *ničega* i *svačega* ili *ničesa* i *svačesa*.

732. Da li zamjenica *niki — neki* služi i za imensku (štok. *netko*) i za pridjevsku (štok. *neki*) ili imenska ima poseban oblik (možda *niko — neko*) (npr. *niki — neki je došal*, nasuprot: *niki — neki čověk je došal*).

733. Je li u govoru razgraničena upotreba neodređenih zamjenica *ča* i *nič* ili *něšto* (npr. mogu li se razlikovati po značenju ovi izričaji: *Ako ča dobiješ donesi doma*, i: *Ako nič — něšto dobiješ donesi doma*).

734. Je li *vas — (v)sa — (v)se* ili *sav — sva — sve* ili je možda *svas — sva — sve* (*svo*).

735. Da li se neodređene zamjenice tvore od upitno-odnosnih dodavanjem čestica *koli — kol — kole* (npr. *kikoli, čakoli* i sl.).

736. Da li se neodređene zamjenice prave i sastavljanjem upitno-odnosnih zamjenica i pokazne zamjenice drugoga lica (npr. *ki-taj, ka-ta, ko-to* i *ča-to*).

737. Da li se može potvrditi pravilo da se mijenjaju oba ta dijela (npr. *koga toga, komu tomu, česa tesa* ili kako drukčije, itd.).

D. Brojevi

a) Glavni brojevi

738. Da li je *jedan — jedna — jedno* ili *jedan — jena — jeno* (i u kosim padežima *jednoga* ili *jenoga, jedne* ili *jene* itd.); ako je u ž. rodu *jena* i u sr. rodu *jeno*, bez *d*, nije li možda i u m. rodu *jan — jen*.

739. Da li je uz broj *dva, oba* u ž. rodu *dve* ili *dvi, obe* ili *obi* (*obadve* ili *obadvi, obedve — obedvi — obidvi*).

740. Da li je uz broj *tri* dual ili plural (npr. *svi tri brati* ili *sva tri brata*).

741. Kakav je oblik za broj 4 (*četiri — četire — četre — četri* ili kako drukčije).

742. Da li se osim brojeva *jedan* i eventualno *dva* mijenjaju i brojevi *tri* i *četiri*. Kako se mijenjaju prvi, a kako drugi?

743. Da li je uz broj *četiri* dual ili plural (npr. *četiri brata* ili *četiri brati*).

Napomena XXV

Promjena broja *jedan* bit će jednaka kao i promjena pridjeva u sg., a promjena *dva — četiri* bit će jednaka kao i promjena pridjeva u pl.; po pluralnom obrascu pridjevske promjene mijenjat će se i broj *jedan* kad znači »neki« i ima plural (*jedni — jeni, jedne — jene, jedna — jena*). Tako će se mijenjati i brojni pridjevi *dvoji — dvoja — dvoje, troji — troja — troje*, itd., ako ima i koliko ima takvih brojnih pridjeva.

744. Da li se brojevi od *pet* dalje (osim možda brojeva *sedam* i *osam*) govore i bez krajnjega suglasnika (npr. *pe, šes, dese*, itd.).

745. Da li se to događa samo u sandhyju zbog uprošćavanja suglasničke skupine (npr. *pe postolov, pe šes pari*, ali: *pet i po, šest i kvarat* itd.).

746. Mogu li se krnji oblici generalizirati bez obzira na položaj među glasovima, osobito u orih brojeva koji se svršavaju na dva ili više suglasnika (npr. *šes igal, jedanajs ovac* itd.).

747. Ako se krajnje *-t* u spomenutim uvjetima potpuno asimilira, da li se i prethodni suglasnik *-s* u nekih brojeva (npr. 6) u govoru asimilira sa spirantskim glasom u idućoj riječi (npr. *še žlic* ili *šez — šež žlic* i t. sl.).

748. Da li se u brojeva od 11 do 19 čuva starije stanje u kojem se razabira tvorba tih brojeva, kao npr. u broju *trinadeste* = tri + na + deste (dakle: *tdvanadeste — jednadeste* ili sl., *tdvanadeste — tdvanaste* ili sl., *trinadeste — trinaste* ili sl. itd.) ili je došlo do ispadanja suglasnika i kontrakcije vokala tako da je rezultat sličan kao u književnom jeziku (npr. *jedanaest — jedanajest — jedanajest — jedanajst*, itd.).

Napomena XXVI

Ako je u brojeva od 11 dalje na kraju suglasnički skup *-st*, taj će se skup u sandhyju ponašati isto kao i u broja *šest* (vidi tamo).

749. Da li se u brojeva 17 i 18 vrši suglasnička disimilacija *mm > vn* (npr. *sedamnajst* ili *sedavnajst*, *osamnajst* ili *osavnajst* ili kako drukčije).
750. Da li je *dvajset* — *dvadeset* ili drukčije, *treset* — *trideset* ili drukčije, *šezdeset* — *šerdeset* — *šrdeset* ili drukčije, itd.).
751. Da li se u broju 200 čuva stari dualni oblik *dvi sti* — *dve ste* ili je *dvi* — *dve sto*, pa dalje: *tri sto*, *četiri sto* itd. Ne govori li se možda i *dvi* — *dve stotine*, *tri stotine*, itd.
752. Je li *ilada* — *hilada*, *tisuća*, *miljar* — *mijar* ili kako drukčije.
753. Je li *mihjun* — *miĵun* — *mijun* — *milun* ili *iladu ilad* — *miljar miĵari* ili kako drukčije.
754. Da li se govore brojne imenice kao *dvoje*, *troje*; da li se te brojne imenice odnose na različite rodove ili na različitu dob ili se upotrebljavaju i u drugim prilikama.
755. Da li se govore brojne imenice na *-ica* (*dvojica*, *trojica* itd.); ne govori li se možda samo *trojica*, i to samo kao ime blagdana (*Trojica* = *Sancta Trinitas*); da li se te brojne imenice odnose samo na muški rod ili je oznaka roda nevažna.
756. Da li se govore brojne imenice na *-ka* (*dvojka*, *trojka* itd.).
757. Da li se govore brojni prilozi *jedanput*, *dvaput*, *triput* ili *jedan puta* (*puta*), *dva puta*, *tri puta* itd.
758. Da li se govore brojni prilozi *prvić* — *prvič*, *drugić* — *drugič* itd. i prema njima brojne imenice *prvićanin*, *drugićanin*, *trećićanin* (*trećićanin*) itd. (ispor. frazu: *De stanu prvićane, ne moru drugićane*).
759. Da li se govore brojni pridjevi *jednostruk*, *dvostruk*, *trostruk* itd. ili se možda mjesto njih govori *uĵul*, *dupal*, *trodupal* itd.
760. Da li se govore brojni pridjevi *samodrug*, *samotreć* (*samotret*), *samočetvrt*, *samopet* itd., u neodređenom obliku, ili *samodrugī*, *samotreći* (*samotreti*), *samočetvrti*, *samopeti* itd., u određenom obliku.

b) Redni brojevi

761. Da li se u nekih rednih brojeva, osobito manjih, može realizirati i neodređeni oblik (npr. *prv* — *prf*, *drug*, *treć* — *tret* itd.).
762. Da li je *treći* — *treća* — *treće* (*trećo*) ili *treti* — *treta* — *treto*.
763. Da li redni brojevi *četvrti* i *peti* u zajednici s pridjevima m. roda *veli* ili *veliki* označavaju ime blagdana »Veliki četvrtak« i »Veliki petak«, dakle: *Veli četvrti* i *Veli peti*.
764. Da li je sveza *Veli četvrti* i *Veli peti* singularna ili pluralna; da li je npr. od *Veloga četvrtoga*, od *Veloga petoga* ili je: *Velih četvrtih*, od *Velih petih* ili slično; nema li možda broj u tim svezama imensku promjenu (u pl.) tako da je: od *Velih četvrt*, od *Velih pet* ili slično, već prema tome kakav je oblik G pl. imenske promjene (može dakle biti i: od *Velih četvrtov*, od *Velih petov* ili kako drukčije).
765. Da li se možda svi ili barem neki dani u tjednu izriču rednim brojevima (npr. *prvi dan* ili *prvidan*, *drugi dan* — (*v*)*tori dan* ili *drugidan* — (*v*)*toridan* itd.).
766. Da li se i mjeseci, osim po svojim nazivima, također određuju i po rednom broju (npr. *prvi mēsec*, *drugi mēsec* ... *peti mēsec* itd.).

Redni brojevi imat će pridjevsku promjenu, pa se za njihovu promjenu upućuje na pridjeve.

E. Glagoli

a) Present

767. Da li se u 1. licu prezenta čuva i uolikoj se mjeri čuva nastavak *-u*; da li je npr. *ja mogu, hoću — oću, veļu* ili kako drukčije; ima li još glagola s takvim nastavkom u 1. licu prezenta.

768. Nije li općenito u 1. licu prezenta prevladao oblik sa završetkom *-m*, koji sa samoglasnikom iz osnove tvori današnja tri reda prezentskih ličnih nastavaka: *-am, -em (-jem), -im* upravo, poslije fonetske promjene *m > n*: *-an, -en (-jen), -in* (i možda daljom promjenom: *-a, -e (-je), -i*) (npr. *pitam, beren (kujen), radim, pa i možen — moren, hočen — očen i velim*).

769. Ako samoglasnik *e* u zatvorenom položaju ispred *n* (*m*) prelazi u *i*, da li je tako i u prezentu (npr. *pečen* ili *pečin, kujen* ili *kujin*).

770. Da li je u 3. licu pl. prevladao samo jedan završetak: ili samo *-u* ili samo *-e* (npr. *oni vide, govoru, mislu, nosu*, kao što je *pitaju, znaju, piju, krađu, beru, muzu* itd. ili *oni vide, govore, misle, nose*, pa možda i *pitaje, znaje, pije, krađe, bere, muze* itd.).

771. Nije li možda u 3. licu pl. prevladao dulji nastavak s karakterističnim likovima za konjugaciju kao i u ostalim licima (npr. *oni vidiju, govoriju, misliju, nosiju, bereju, muzeju, kupujeju, rečeju, pečeju, možeju — moreju, všiju* itd.).

772. Da li u takvim oblicima pored završetka *-ju* može biti i *-du* (npr. *oni vididu, govoridu, mislidu, beredu, rečedu* itd.).

773. Ne realizira li se nastavak *-ju* kao *-je* (npr. *oni pitaje, mislije* itd.).

774. Ako je u 3. licu pl. kraći završetak na *-u*, da li se u onih glagola koji u ostalim prezentskim nastavcima produktom prve palatalizacije od *k, g, h* imaju *č, ž, š* glasovi *č, ž, š* zadržavaju i u tom licu (npr. *oni reču* ili *reku, peču* ili *peku, možu* ili *mogu*, ako nije *moru, vrgu* ili *vržu, vršu* ili *vrhu* itd.).

775. Da li se za oblicima prezenta kakve ima konjugacija na: *-jem, -ješ, -je* itd. (npr. *kujem — kuješ — kuje*) povode i oblici prezenta prvotne konjugacije s oblicima prezenta na: *-im, -iš, -i* itd. (npr. *mislijem — misliješ — mislije; vidijem, — vidiješ — vidije* itd.).

776. Da li glagoli kao *živeti* imaju prezent npr. *živim, živiš* itd. ili *živem, živeš* itd., tj. kao da je infinitiv *živsti*, a ne *živēti* (ispor. *crpsti: crpen, crpeš* itd. *dupsti: duben, dubeš* itd., *zepsti: zeben, zebeš* itd., a *crpiti: crpin, crpiš* itd.).

777. Da li je prezent od glagola (*h*)*tēti*: (*h*)*oću, (h) oćeš, (h) oće* itd. ili (*h*)*oću, (h) oteš, (o) te* itd., sa *t*, a ne sa *č*.

778. Ako se vrši fonetska promjena *an (am) > un (um)* i fonetska promjena *n < m* u zatvorenom slogu (dakle i na kraju riječi ili oblika), da li je od glagola biti u 1. licu prezenta *jesan* ili *jesun*, odnosno *san* ili *sun* (npr. *ja sun ribar* ili *ja san ribar*), a isto tako i u ostalih glagola: *ja pitam* ili *pitun, gledan* ili *gledun, znan* ili *znun* itd. (npr. *ne znun ča govoriš, ja ga pitun* itd.).

779. Da li je naglašen oblik u 3. licu prezenta glagola biti *jest* ili *je* (npr. *Je* /li/ došla? *Jest-je.*).

780. Da li se enklitični oblici prezenta glagola (*h*)*těti* i *biti* upotrebljavaju i u ortotoničkoj poziciji (npr. *ćeš piti, si umoran* itd.).

781. Da li se mjesto 1. lica prezenta *jesan* ili (zanijekano) *nisan* kadšto upotrebljava *jes* i *nis* (npr. *Jesi* /li/ kupil muke? *Jes* — *nis.*).

782. Da li se 3. lice prezenta u sg. glagola biti: *je* (*jest*) ili (zanijekano) *ni* (*nije*) upotrebljava u funkciji potvrdne čestice *da* (*ne*) (npr. *Je* /li/ palo dašja? *Je* — *ni*; *Jesi* /li/ skopal vrtal? *Je* — *ni.*).

b) Imperativ

783. Da li se u imperativu osim 2. lica sg. i 1. i 2. lica pl. čuva i 3. lice sg. (i možda pl.) ili se 3. lice tvori opisno; ako se 3. lice tvori opisno, ne čuva li se možda ipak 3. lice imperativa od glagola *biti* (npr. *budi po tvoju, budi ti dobro*).

784. Da li se sačuvalo imperativnih oblika od nekadašnjih atematskih glagola (npr. *viděti: vid* — *vij, vidmo* — *vijmo, vidte* — *vijte; (j)ěsti: (j)id* — *(j)ij; pověděti: povid* — *povij* i dr.).

785. Da li se može utvrditi praktično pravilo da se imperativ od ostalih glagola pravi tako da se (kraći) nastavak u 3. licu pl. prezenta *-u* ili *-e* ako ispred njega nema glasa *j*, zamijeni u imperativu sa *i* (npr. 3. lice pl. prezenta: *oni radu* ili *oni rade*, imperativ: *radi; pletu* — *plete*, imperativ: *pleti; držu* — *drže*, imperativ: *drži*, itd.).

786. Da li se, nadalje, može utvrditi pravilo da se tako pravi imperativ i od onih glagola koji u 3. licu pl. prezenta ispred nastavka *-u* ili *-e* imaju glas *j*, ako je u prethodnom slogu (primarna) duljina (npr. 3. lice pl. prezenta: *oni daju*, imperativ: *daji; taju* — *taje*, imperativ: *taji; ziju* — *zije*, imperativ: *ziji* itd.).

787. Da li se napokon može utvrditi opće pravilo da imperativ bez *-i* (tj. samo sa završetkom *-j*) imaju oni glagoli koji u slogu ispred toga *-j* nemaju naglašene duljine (npr. *sijati: sij, dati: daj, znāti: znaj, dārovati: daruj, kŭpovati: kupuj, kopāti: kopaj* itd.).

788. Nema li ipak glagola koji ispred imperativnoga završetka nemaju slog s duljinom, a ipak imaju imperativni nastavak *-i* (*-ji*) kao i oni koji imaju takvu duljinu (npr. *šiti: šiji, sijati: siji, kŭvati: kuji, kupŭvati: kupuji, brojati: broji, glŭjati: gloji* itd.).

789. Ako ima glagola s dvostrukim nastavcima u imperativu (npr. *sij* i *siji, kupuj* i *kupuji, gloy* i *gloji* itd.), nije li možda među njima razlika u upotrebi, i to tako da će glagoli s imperativnim nastavkom — *ji*, ili možda sami takvi imperativi, označivati imperfektivnost glagolske radnje (npr. *šiji* mi to = imperfektivno značenje), a glagoli s imperativnim nastavkom *-j*, ili sami takvi imperativi, označivati perfektivnost glagolske radnje (npr. /u/šij mi to = perfektivno značenje).

790. Da li glagoli koji u prezentu ispred samoglasnika *-e* produktom prve palatalizacije od *k, g, h* imaju *č, ž, š* zadržavaju analogijom *č, ž, š* i u imperativu (npr. *reči, peči, striži, vrži, leži*) ili se u imperativu provodi druga palatalizacija (npr. *peci, reci, strizi, vrzi, lezi* itd.).

791. Da li se neki imperativi, osobito oni koji dobiju interjekcijsku funkciju, mogu deformirati, npr. gubljenjem krajnjega -i, pa i drugim fonetskim promjenama u završnom dijelu (npr. *běži* i *běž* — *běš*, *muči* — *muč* — *muš*, *reči* — *reci* i *reč* — *reš* i td.).

792. Da li, obrnuto, i neke interjekcije mogu poprimiti imperativnu funkciju (npr. *na!* = uzmi, *ne!* = nemoj, *aj!* = ajde, hodi; *ča!* = nosi se itd.).

793. Da li i neki prezentski oblici mogu zamijeniti imperativ, osobito u njegovoj željnoj ili blaže izrečenoj funkciji (npr. *znaš* = blaže rečeno: znaj, *čuješ* = blaže rečeno: čuj, *vidiš* = blaže rečeno: *vid* — *vij* ili *vidi*; već i samo *vidiš* može u imperativnoj funkciji biti deformirano u: *viš!*).

c) Imperfekt

794. Da li je u upotrebi imperfekt (npr. *zvoňah* — *zvonijah*, *plivah*, *kopah*).

795. Da li se imperfekt tvori samo od imperfektivnih glagola ili i od perfektivnih (npr. *kopah*, ali i: *došah*, *došaše* itd.).

796. Ne čuvaju li se možda imperfektivni oblici samo od nekih glagola, npr. od glagola *biti* (Kako glase njegovi oblici?).

797. Ako se čuva imperfekt samo od glagola *biti*, nisu li možda u nekim njegovim licima mogući lični prezentski nastavci, npr. *bějašen* — *běšen*, *bějašeš* — *běšeš*, *bějaše* — *běše*, *bějašemo* — *běšemo*, *bějašete* — *běšete*, *bějašeju* — *běšeju* ili *bějašu* — *běšu*.

798. Ako se čuva imperfekt i od ostalih glagola, kako glase pojedini oblici; da li su neki oblici (osobito u pl.) izjednačeni s oblicima aorista ili oblici aorista s oblicima imperfekta (primjere ispor. kod aorista).

799. Ne gubi li možda imperfekt vremensko značenje i ne poprima li neku specijalnu funkciju, npr. za izricanje želje, mogućnosti, načina (tj. neke modalnosti) i tome sl. (npr. *bijaše kupiti* sa značenjem: *trebalo je da kupi*, *mogao je kupiti*, ili sl.).

d) Aorist

800. Da li je u upotrebi aorist (npr. *padoh*, *ubih se*, *spekoh* — *spečoh* itd.).

801. Ako se čuva aorist u svim oblicima i od svih glagola koji ga mogu imati, kakvi su njegovi oblici; da li su nastavci nekih oblika (osobito u pl.) istovremeno i nastavci za imperfekt i obrnuto; je li npr. prema 3. licu pl. *spekoše* (aorist) također *zvoňашe* (imperfekt) ili obrnuto, je li npr. prema 3. licu pl. kao *zvoňahu* (imperfekt) također i *spekohu* (aorist) (s različitim samoglasnicima u imperfektu i aoristu: *a* : *o*).

802. Ne čuvaju li se možda oblici aorista samo od nekih glagola i samo u nekim petrefaktnim izričajima (npr. *reče mi*, *ču li*, *vidi li*, *prevari ga*, *rekoh mu*, *do-nesoh ti*, *pohvalih* — *pofalih* ga i t. sl.).

e) Perfekt

Napomena XXVIII

Tvorba perfekta odgovarat će tvorbi u književnom jeziku s karakterističnim realizacijama pojedinih oblika u svakom mjesnom govoru (npr. *ja san* — *sen* — *sun radil* — *radi* — *radijo* — *radijo*), pa se upućuje na te oblike. Ovdje se jedino upozorava na ovo:

803. Da li se u perfektu obično ili u određenim (kojim?) prilikama ispuštaju oblici pomoćnoga glagola biti (npr. *ja došal* — *doša iz grada*, *ti kupil* — *kupi mrežu* itd.).

f) *Pluskvamperfekt*

804. Da li se pluskvamperfekt tvori samo pomoću perfekta ili i pomoću imperfekta i aorista i glagolskoga pridjeva radnog, ako se u govoru čuvaju imperfekt i aorist (npr. *ja sam bil radil* ili *ja bějah radil* ili *ja běh radil* ili kako već glase pojedini od tih oblika).

g) *Glagolski participi*

805. Da li se čuva glagolski particip na *-ći* i da li samo od imperfektivnih glagola ili i od perfektivnih (npr. *radeći*, *kopajući*, *misleći*; *rekući*).

806. Nije li se možda taj glagolski oblik sačuvao samo od nekih glagola, i to u pravog pridjevskoj službi (npr. *vrući*, *kipući*, *noseći* i sl.).

807. Nije li se možda sačuvao koji trag toga glagolskoga participa bez nastavka *-ći*, dakako u priloškoj službi, dakle u nominativnom obliku nekadašnje palatalne ili nepalatalne osnove u neodređenom obliku (npr. *beri*, *vide* itd.).

808. Da li se od nekadašnjega glagolskoga participa sadašnjeg na *-om* sačuvao još koji primjer osim *pitom*, *lakom*, dakako u pridjevskoj službi (*lakom* — *lakoma* — *lakomo*); nije li se s ovim identificirao glagolski prilog *počam* i možda još koji.

809. Da li se čuva glagolski prilog prošli na *-(a)v* ili *-(a)vši* (npr. *rekav-ši*, *doznav-ši*, *pisav-ši*); nije li možda koji od tih glagolskih priloga poprimio pravu pridjevsku funkciju i oblik (npr. *bivši* — *bivša* — *bivše*).

810. Da li se općenito u glagolskom pridjevu radnom čuva na kraju *-l* (npr. *došal*, *kupil*, *čul*, *viděl*, *umrl*).

811. Nisu li možda glagolski pridjevi radni uopće bez krajnjega *-l* ili bilo koje njegove zamjene (npr. *doša*, *kupi*, *ču*, *vidě*, *umr-a*).

812. Da li se možda općenito krajnje *-l* u glagolskom pridjevu radnom realiziralo kao *-(j)a* (npr. *došaja*, *čuja*, *viděja*, *umrja* — *umrja*).

813. Nije li možda u onih glagolskih pridjeva, koji su ispred krajnjega *-(j)a* < *-l* imali *a*, kontrakcijom *a* — *(j)a* ili na koji drugi način nastao rezultat samo *a*, koje će pod naglaskom biti redovito dugo (npr. *propā* — *propā*), a izvan naglaska dugo ili kratko prema tome da li se u govoru čuva ili ne čuva zanaglasna duljina (npr. *dōšā* — *dōšā*) tako da bi bilo: *doša*, *zna*, *gleda*, ali: *kupija*, *čuja*, *viděja* itd.).

814. Ako je glagolski pridjev radni npr. *naša*, *gleda*, *propa* i dr., da li je i *zna*, *pa*, *da*, ili je *znaja*, *paja*, *daja* i dr., tj. da li se jednosložni glagolski pridjevi na *-a* (kao: *zna*, *da*, *pa*) proširuju nastavkom *.ja* (kao: *znaja*, *paja*, *daja*) tako da i oni postaju dvosložni.

815. Da li se možda krajnje *-(j)a* < *-l* realizira kao *-(j)e* — *(j)ə* npr. *kupije* — *kupijə*, *čuja* — *čujə*, *viděje* — *vidějə*).

816. Nije li možda mjesto krajnjega *-(j)a* — *(j)e* — *(j)ə* < *-l* nastavak *-(j)o* (npr. *vidějo*, *kupijo*, *čujo*).

817. Ako je *kupijo*, *vidějo*, nije li možda i *došo*, *pito*, *reko* (s dugim ili kratkim *-o*, i to tako da će *-o* pod naglaskom biti redovito dugo, a izvan naglaska dugo ili kratko prema tome, da li se čuvaju ili ne čuvaju zanaglasne duljine).

818. Ako je *kupijo, vidéjo*, nije li možda *došavo, pitavo, rekavo, čuvo, znavo*, što znači da se nekadašnje krajnje *-l* u svim primjerima realiziralo kao *-o* ali je između njega i prethodnih prednjih samoglasnika (*i, é*) hijatski glas *j* (*kupi-j-o, vidé-j-o*), a između njega i prethodnih stražnjih samoglasnika (*a, u*) hijatski glas *v* (*zna-v-o, ču-v-o*).

819. Nije li možda *došo, gledo*, pa *zno*, ali *kupi, vidé*, zatim *ču, obu, vaze — uze* itd., što znači da je u svim primjerima nekadašnje krajnje *-l* u glagolskom pridjevu radnom bez posebne vidljive realizacije, ali je u primjerima kao *doša < došal*, u kojima je ispred *-l* bilo *a* (primarno dugo zbog pozicije u zatvorenom položaju ispred *l* ili zbog kontrakcije *a + ono* u što se realizirao krajnji glas *-l*) to *a*, kao i svako drugo dugo *a*, prešlo u *-o* (ispor. npr. *moli < mali, stori < stari, norav < narav, nopast < napast* itd.).

820. Da li se možda krajnje *-l* u glagolskom pridjevu radnom s prethodnim samoglasnikom iz osnove realizira kao diftong kojemu je drugi elemenat *o* ili *u < l* (npr. *došao — došau, znao — znau, vidéo — vidéu, kupio — kupiu*; da li je *čuo — čuu* ili kako drukčije).

821. Da li su napokon koje od spomenutih realizacija nastavka glagolskog pridjeva radnog slobodne ili vezane varijacije (npr. *doša — došal — došo, kupi — kupil — kupija* i tome sl.).

822. Da li se može utvrditi pravilo kad glagolski pridjev pasivni ima završetak *-n* (*-en, -jen*), a kad *-t*.

823. Nije li možda opće pravilo da nastavak *-t* imaju ili mogu imati oni glagoli, odnosno oni glagolski pasivni pridjevi, koji ispred nastavka imaju samoglasnik *a, u* ili samoglasno *r*, a oni koji imaju suglasnik ili samoglasnik *e* da imaju nastavak *-n* (*-en* ili, prema poziciji, *-jen* ili *-ven*).

824. Da li će npr. glagoli prve (Maretićeve) vrste od 1 — 5. razreda imati nastavak *-n* (*-en*) (npr. *pletén, tresén, grebén, pečén*), glagoli 6. razreda *-n* (*-en*) ili možda *-t* (npr. *obujen — obuven* ili *obut, probijen — probiven* ili *probit, šijen — šiven* ili *šit*, ako nije *šven*), glagoli 7. razreda *-t* ili možda *-n* (*-en*) (npr. *odrt* ili *odrvén — odrjen*, ako nije *oderan — oderat*).

825. Da li glagoli druge vrste imaju *-t* ili *-n* (*-jen*) (npr. *maknut* ili *makñén, usahnut* ili *usahñén, skinut* ili *skinén, dignut* ili *dighén* itd.).

826. Da li glagoli 1. razreda 3. vrste imaju uvijek *-n* (*-en*) ili mogu imati i *-t* (npr. *vidén — vijén* ili *vidit, |z|goren* ili *zgorit*), a glagoli 2. razreda *-t* ili i *-n* (npr. *držat* ili *držán*).

827. Da li glagoli 4. vrste imaju uvijek *-n* (*-en*) ili i oni imaju ili mogu imati *-t* (npr. *nošen* ili *nosit, mlaćen* ili *mlatit, brañén* ili *branit*).

828. Da li glagoli 5. i 6. vrste imaju redovito *-t* ili imaju *-n* (npr. *čuvat* ili *čuvan, vezat* ili *vezan, brat* ili *bran, sijat* ili *sijan; kupovat* ili *kupovan, zadnivat* ili *zadnivan, milovat* ili *milovan*).

829. Ako isti glagoli mogu u glagolskom pridjevu pasivnom imati i jedne i druge završetke (*-t* i *-n*), da li su to slobodne varijacije ili je među njima u upotrebi kakva semantička ili stilistička razlika; da li npr. *dignut* označuje stalno svojstvo, a *dighén* privremeno, časovito pasivno stanje ili tome slično, možda i obrnuto (npr. *ić — iti dignute glave* ili *pognute glave*, ali: *jarbul je dignén u tren oka*).

830. Da li se optativ obično izriče glagolskim pridjevom radnim (npr. *crkal* — *crka od glada*) ili sa da + prezent (npr. *da crkneš od glada*) ili još kako drukčije.

h) Infinitiv

831. Da li se infinitiv svršava na *-ti*, *-ći* (npr. *loviti*, *raditi*, *musti*, *ležati*; *reći*, *peći*, *sěći*), da li samo na *-t*, *-ć* (npr. *lovit*, *radit*, *must*, *ležat*; *reć*, *peć*, *sěć*) ili možda uopće bez nastavka *-t(i)*, *-ć(i)*.

832. Da li se krajnje *-ti*, *-ći* može realizirati i u kojim se prilikama može realizirati kao *-tə*, *-ćə* (npr. *lovitə*, *raditə*, *mustə*, *ležatə*; *rećə*, *pećə*, *sěćə*).

833. Da li se infinitiv bez *-ti*, *-ći* realizira samo u sredini govorne jedinice (npr. *nemoj čini šćetu*, *nemoj re niš*), a na apsolutnom kraju završetkom *-ti*, *ći* (*-t, ć*) (npr. *ne vaļa grubo govoriti*, *niš nemoj reći*).

834. Da li se u infinitiva na *-ć* (bez krajnjega *-i*: *reć*, *peć*, *sěć*) to *-ć* u određenim uvjetima, koji su prikazani u fonetici, premeće u *j* (npr. *pej se ne more bez ognā*).

835. Da li se složenice od glagola *ići* govore u infinitivu s nastavkom *-ći* (*-ć*) ili *-ti* (*-t*) (npr. *doći*, *poći*, *naći*, *saći*, *ući*, *prići*, *zaći* itd. ili *dojti*, *pojti*, *najti*, *sajti*, *ujti*, *prijti*, *zajti* itd.).

836. Da li se uz glagole kretanja upotrebljava supin, koji se oblikom razlikuje od infinitiva (da li je npr. *ne vaļa spati puno vrēmena*, ali: *homo spat*).

837. Da li u infinitivu dolazi do reduplikacije nastavka *-ti*, što se može realizirati ili kao *-titi* ili kao *-tit* (*krastiti* ili *krastit*, *pastiti* ili *pastit*, ako, dakako, nije *pasti* — *past*, *krasti* — *krast*); ima li razlike u značenju između oblika infinitiva sa redupliciranim nastavkom ili bez njega.

838. Da li se infinitiv osim u službi glagolske imenice (npr. *dělati je teško*) može upotrijebiti i u službi predmetne imenice (*od piti ga glava boli*. *Donesi mi dobroga piti*).

i) Futur

839. Da li se u običnom redu u futuru ispušta infinitivni završetak *-ti* ili *-ći* (npr. *govoriću*, *nosiću*; *reću*, *peću* ili *govoriti ću*, *nositi ću*; *reći ću* *peći ću*).

840. Da li se u futuru oblici pomoćnog glagola biti mogu upotrebljavati i u ortotoničkoj poziciji (npr. *ćeš raditi*, *ćemo se vrniti doma*).

841. Da li postoji kategorija imperativnog futura od prezenta glagola *imati* (možda i još od kojega) i infinitiva (npr. *imaš kupiti*, *imate skopati*).

842. Da li se i pravim futurom može izreći zapovijed u blažem obliku (npr. *sutra ćeš skopati nivu!* *poći ćeš po drova!*).

843. Da li se za tvorbu futura drugog uvijek upotrebljavaju oblici trenutnog prezenta pomoćnoga glagola biti (*buden*, *budeš* ...) ili oblici glagolskoga pridjeva radnog (npr. *buden doša!* — *doša*, *budeš doša* — *doša!*) ili se mjesto glagolskog pridjeva radnog može upotrijebiti i oblik infinitiva (npr. *buden doći*, *budeš kupiti*).

844. Da li ima potvrda da se prezent svršenih glagola upotrebljava u službi futura (npr. *dođen* — *dojđen brzo*, *sutra prodan brava* itd.).

845. Da li se mjesto oblika futura drugog (ili trenutnoga prezenta) upotrebljavaju oblici futura prvog (npr. *kad ću doći, onda ću ti reći ča je novo; donesi mi vino kad ću biti doma*).

j) Kondicional

Napomena XXIX

U tvorbi kondicionala najvažnije je pitanje kakvi su oblici kondicionala glagola biti. Kako oni mogu znatno varirati u pojedinim govorima, treba upozoriti na sve pojedinosti:

846. Da li je prvo lice kondicionala glagola biti *bin* — *bim* ili *bih* (i možda odatle samo *bi*) (npr. *ja bin* ili *ja bih*).

847. Da li je u 2. licu sg. *bi* ili *biš* (*ti bi* ili *ti biš*).

848. Da li je u 1. licu pl. *bimo* ili *bismo* (*mi bimo* ili *mi bismo*).

849. Da li je u 2. licu pl. *bite* ili *biste* (*vi bite* ili *vi biste*).

850. Da li je u 3. licu pl. *bi* (*oni bi*) — *biju* (*oni biju*) ili kako drukčije (*bo? bu?*).

851. Nije li tendencija ili možda već gotova pojava da se za sva lica uniformirao samo jedan oblik, npr. *bi* (*ja bi, ti bi, on — un bi, mi bi, vi bi, oni bi*).

Napomena XXX

Tvorba kondicionala sadašnjeg i kondicionala prošlog od drugih glagola odgovarat će vjerojatno tvorbi u književnom jeziku s karakterističnim realizacijama pojedinih oblika u svakom mjesnom govoru (npr. *ja bin-bih-bi radil — radi — radija — radijo* i sl.).

k) Posebne napomene o glagolima

852. Da li je *spasti* (*spasem > spasen*), *dupsti* — *dusti* (*dubem > duben*), *živsti* — *žisti* — *žiti* (*živem > živlen*) itd., tj. po 1. vrsti ili je *spasiti* (*spasim > spasin*), *dubiti* (*dubim > dubin*), *živěti* (*živim > živin*) po 3. odnosno po 4. vrsti.

853. Da li je prema glagolima kao *spasti*, *krasti*, *dovesti*, *gristi*, *tresti* pasivni glagolski pridjev *spasen*, *kraden*, *donesen*, *grizen*, *tresen*, tj. s nastavkom *-en* ili je *spašen*, (*u*)*kraden*, *donešen*, *grižen*, *trešen*, tj. s nastavkom *-jen* (s jotovanjem u spomenutim likovima kao *spašen*).

854. Da li su glagolske imenice *spaseñe*, *treseñe*, *grizeñe*, tj. sa fonetskim stanjem kakvo je u infinitivu, ili *spašeñe*, *trešeñe*, *grižeñe*, prema fonetskom stanju pasivnoga glagolskoga pridjeva s nastavkom *-jen*,

855. Ako je *spaseñe* i sl., nije li možda i *noseñe*, *bruseñe*, *živeñe* i sl., tj. tako da se glagolska imenica i u tih glagola podešava prema fonetskom stanju u infinitivu.

856. Da li se od glagola kao *greststi*, *dupsti* pojednostavljuje suglasnički skup redukcijom olkuziva, npr. *gresti*, *dusti*.

857. Da li je *maknuti* ili *maći*, *taknuti* ili *taći*, *dignuti* ili *dići* itd.

858. Da li glagoli 2. vrste kao *maknuti* na mjestu infinitivnog infiksa *-nu-* imaju infiks *-ni-* (npr. *taknuti*, *maknuti*, *stisnuti*, *zamahnuti* itd.).

859. Da li se razlikuju glagoli po objektu, prema tome i po obliku, kao što mogu biti: *béliti* i *bélëti (se)*, *žutiti* i *žutëti (se)* i sl. (ispor. u štok. *žutiti koga* prema *žutjeti se*).

860. Da li je (*j*)*imati* ili (*j*)*imiti* i prema tome (*j*)*imal* ili (*j*)*imil* itd.

861. Koji se izrazi osjećanja upotrebljavaju samo uz 3. lice sg. glagola *biti*, kad je prvi dio izraza imenica u N sg. (npr. *zima mi je, zlo mi je, sramota mi je, strah me je, sila mi je, briga me je*, itd.).

862. Kako glasi prezent prema infinitivu kao *izbirati* — *izabirati (izabiram > izabiran ili izabirem > izabiren)*.

863. Kako glasi prezent prema infinitivu kao: *šetati, kupati, gibati* i sl., da li je *šetam > šetan, kupom > kupan, gibam > giban* po 1. razredu 5. vrste ili je *šećem > šećen, kuplem > kupljen, giblem > gibljen* po 2. razredu 5. vrste.

864. Nije li možda iz prezenta kao *šećem > šećen* i u infinitiv prodro palatalni glas, npr. *šećati*; ima li još takvih primjera.

865. Odrediti oblike još ovih i njima sličnih glagola:

a) *drhtati* — *drhćati* — *drščati* (prezent: *drhtin* — *drhćen* — *dršćen* ili kako drukčije, imperativ: *drhtaj* — *drhći* — *dršći* ili kako drukčije),

b) *kupati se* (prezent: *kupan se* — *kupljen se*, imperativ: *kupaj se* — *kupji se*),

c) *prodavati* (prezent: *prodavan* — *prodajen*, imperativ: *prodavaj* — *prodaji*),

d) *čitati* — *štiti* (prezent: *čitan* — *čitjen*, *štin* — *štijen*, imperativ: *čitaj* — *štij* ili kako drukčije),

e) *udriti* — *udariti* (prezent: *udren* — *udarin* — *udrijen*, imperativ: *udari* — *udri* — *udrij* ili kako drukčije),

f) *žeti* — *žati* (prezent: *žnen* — *žanjen* — *žnijjen*, imperativ: *žni* — *žnij* — *žani*, gl. pridj. radni: *žnel* — *žne* — *žal* — *ža*, gl. pridj. trpni: *žnet* — *žat* ili *žneven* ili kako drukčije),

g) *početi* — *počati* (prezent: *počmen* — *počnen*, imperativ: *počmi* — *počni* ili kako drukčije),

h) *trti* (prezent: *tren* — *taren* — *teren*, imperativ: *tari* — *tri* — *teri* ili kako drukčije),

i) *tkati* (prezent: *tkan* — *tkajen* — *tken* — *čen* ili kako drukčije).

866. Kakvo je značenje glagola *ćutëti*; ima li lik *ćutati* i kakvo je njegovo značenje; da li pored glagola *ćutëti (ćutati)* ima i glagol *šutëti*; ako ima, kakav je njihov semantički odnos.

867. Da li prema prezentu *kunem > kunen* itd. (od glagola *kleti*) može biti infinitiv *kuniti*.

868. Koja je živa forma za izvođenje oblika od infinitiva na *-ivati*, *-avati*; da li je npr. prezent *povisivan* ili *povisujen*.

869. Nije li možda mjesto *-ivati* ili *-avati* upravo *-jivati* ili *-javati*, npr. infinitiv: *povišivati* — *povišavati*, prezent: *povišujen* — *povišavan*.

870. Da li isto znače i da li se naporedo upotrebljavaju ovi glagoli: *plakati* i *plakati se*, *razgovarati* i *razgovarati se*, *sësti* i *sësti se*, *brinuti* i *brinuti se (briniti i briniti se)*, *učiti* i *učiti se*, *početi* i *početi se* (npr. *škola počine* ili *škola se počine*), *šetati* — *šećati* i *šetati se* — *šećati se*, *moliti* i *moliti se* (npr. *Bogu*), itd.

871. Da li se govori: *-tikati* (*potikati*, npr. o vatri: *vatra se potika* ili *potiče*), — *mikati* (*pomikati*), — *rikati* (*narikati*, *prorikati*), — *žigati* (*užigati*), — *dihati* (*zdihati*), itd. sa velarnim suglasnicima *k*, *g*, *h* ispred infinitivnoga završetka *-ati* ili se govori: — *ticati* (*poticati*), — *micati* (*pomicati*), — *ricati* (*naricati*, *proricati*), — *žizati* (*užizati*), — *disati* (*zdisati*) itd. s produktom 3. palatalizacije (muljiranje): *k > c*, *g > z*, *h > s*.

872. Da li glagol *voléti* ima samo komparativno značenje (*volén mater nego oca*, *voléli smo u grad nego iz grada*).

IV. NEPROMJENLJIVE RIJEČI

I. Prilozi

873. Da li neki prilozi dobivaju navezak *-ka* (npr. *vanka*, (*o*)*vamoka*, (*o*)*tamoka*, (*o*)*namoka*, *kadéka*, *ovdéka*, *tutéka*, *goréka*, *doléka* itd.).

874. Da li je u nekih priloga taj navezak *-reka* ili, reducirano, *-rka* (npr. *kudérka*, (*o*)*vudérka*, *svudérka* itd.).

875. Nije li navezak *-kare* ili *-kar* (npr. (*o*)*vamokare* — (*o*)*vamokar*, (*o*)*tamokare* — (*o*)*tamokar*, *kudérkare* — *kudérkar*, (*o*)*vudérkare* — (*o*)*vodérkar* itd.).

876. Da li se možda dodaje navezak *-zi* (npr. *tamoz*, (*o*)*vamoz*, (*o*)*namoz*, *kamoz* itd. ili koji drugi).

877. Da li se razlikuju prilozi za mjesto, cilj i smjer kretanja (npr. *kamo greš?* = cilj; *kuda* — *kuder* — *kuderka greš?* = smjer; *dé si bil* — *bi?* = mjesto); ako nema takva razlikovanja, kako se izriču ti odnosi.

878. Da li se prilog *doma* upotrebljava i za stanje i za kretanje (npr. *gren doma*, *bil* — *bi san doma*).

879. Da li se prilog *van* — *vanka* govori i na pitanje za cilj: *kamo?* i na pitanje za mjesto: *dé?* (npr. *kamo greš? van* — *vanka*; *dé si bi* — *bil?* *van* — *vanka*).

880. Da li se upotrebljavaju i kako se upotrebljavaju prilozi: *već*, *jur* — *jur(e)*, *pren*.

881. Da li se kao prilozi za »mnogo« upotrebljavaju: *puno* ili *sile* — *sila* — *silu* ili *čudo* ili *tuma* — *ima* ili koji drugi.

882. Da li se pored *jutros* — *jutroska*, *večeras* — *večeraska*, *dan* — *danaska* i sl. govore i prilozi *létos*, *prolétos*, *jesenas*, *zim* i sl.

883. Da li se za oznaku odmicanja od mjesta govori prilog *ća* (npr. *ajmo ća*).

884. Da li se govore prilozi *vazda*, *vavék* — *uvék* ili drukčije njihove fonetske realizacije.

885. Da li se upotrebljava prilog (*v*)*zajaće* — (*v*)*zajatje* — (*v*)*zajeće* — (*v*)*zajetje* ili koja drukčija njegova fonetska realizacija.

886. Da li se govori prilog *odmah* — *odma*; govori li se i *diše* — *dviše* ili možda tal. posuđenica *šubito* — *subito*.

887. Da li se neki prilozi kao *zada*, *spréda*, *prija* — *prije*, *poslé* i drugi mogu upotrebljavati i u funkciji prijedloga (npr. *zada kuće*, *prija vrémena* itd.).

II. Prijedlozi

888. Da li se govori stari prijedlog mjesta *u* uz *G* (npr. *u moje matere, u Kalafatovih, u nega, u nas* i sl.).
889. Da li uz prijedlog *proti* — *protiv* (*nasuprot* — *nasuproć* i sl.) dolazi oblik *G* ili *D* imenice (npr. *protiv* — *proti vëtra* ili *protiv* — *proti vëtru*).
890. Da li se upotrebljava prijedlog *od* i *G* imenice mjesto prisvojnoga genitiva ili prisvojnoga pridjeva (npr. *to je tovar od Mate* ili: *to je tovar Mate* ili: *To je tovar Matin*).
891. Da li se prijedlog *od* s *G* imenice upotrebljava mjesto same imenice kao apozicije u *N*, ponajviše za izricanje iste pejorativne mocije koju ima i prva imenica (npr. *majmun od čovëka, ona magarica od žene*).
892. Da li prijedlog *od* s *G* zamjenjuje prijedlog *o* s lokativom (npr. *govoriti od rata* mjesto: *govoriti o ratu*).
893. Da li prijedlog *od* s *G* imenice zamjenjuje poredbeni prilog *kao* (*ka, kako* i sl.) i *N* imenice (ili pridjev od imenice) (npr. *ima obraz od đevojke* mjesto: *ima obraz kao đevojka* — *ima obraz đevojački*).
894. Da li se razlikuje upotreba prijedloga *za* i *u*, kad s imenicom označuju cilj kretanja (npr. *ide za Indije* ili: *ide u Indije*).
895. Da li se govori: *bez* — *brez* — *prez* ili kako drukčije.
896. Da li se upotrebljava prijedlog *bez* (*brez* — *prez*) u negiranju čega; da li samo uz veznik *da* (npr. *pošla je bez da je reč rekla*) ili i samostalno uz infinitiv (npr. *pošla je bez reći reč*).
897. Da li se prijedlog *radi* upotrebljava i u namjernom (npr. *pošla je u konobu radi vina*) i u uzročnom značenju (npr. *ti se bojiš radi mene*); da li se mjesto prijedloga *radi* upotrebljava sveza kao *za volu, za vol* — *za vol* ili sl.
898. Da li se uz imenice koje označuju kakav vremenski termin, vezan uz neke blagdane, upotrebljava prijedlog *u* ili *o* (npr. *u Božiću, u Uskrsu, u Petrovi* — *Petrovu* ili *o Božiću, o Uskrsu, o Petrovi* — *Petrovu*).
899. Kakva je (osnovna) realizacija prijedloga »*iz*« : *z, zi* ili drukčije (npr. *z butige* — *zi butige* ili kako drukčije).
900. Kakva je (osnovna) realizacija prijedloga »*s*« : *z, zi, s* ili kako drukčije (npr. *mali je z voli na paši, — zi voli, — s voli; z Anton, zi Anton, s Anton* ili kako drukčije).
901. Da li se govore reduplikacije prijedloga »*s*« kao u ovim primjerima: *sa z bure, sa z juga, sa z japrika, sa z morca*.

III. Veznici

902. Da li se govori veznik *oli* (*ol*) ili veznik *ili* (*il*) (npr. *oli kupi oli pusti; ili kupi ili pusti*).
903. Da li se upotrebljavaju veznici *al* i *aš* u značenju »*jer*« (npr. *gre doma, al — aš mu se spi*).
904. Je li običan oblik veznika *pa* ili *pak* (*paki* — *pako*) (npr. *kupi pa se rugaj* ili: *kupi pak se rugaj*).
905. Je li običan oblik prijedloga *jer* ili je obično *jerbo* — *jebo*.
906. Da li je *dok* ili *dokle, pok* ili *pokle* (npr. *dok pada daš* ili: *dokle pada daš*).

907. Da li je *čim* > *čin* ili *netom* > *neton* (npr. *čin* *svršiš* ili: *neton* *svršiš*).
908. Da li se mjesto prijedloga *ali* govori *ma* (npr. *jesi pametan ma nisi dobar*).
909. Da li se govore veznici *anci* i *nanci*, pa *ňanke* — *n(i)janke* — *nanka*, *anke* — *anka* (npr. *anci ti si doma*, *nanci ti nisi dobar*).
910. Da li se razlikuju po upotrebi vremenski veznici *dok(le)* i *kad* (npr. *čekaj ga dok(le) svrši kopati*, ali: *kad svrši kopati*, *pokupi travu*).
911. Da li je oblik dopusnog veznika *ako*, *jako*, *ijako* ili kako drukčije (npr. *došla si jako te nisan zvala*).
912. Da li je u upotrebi veznik za pojačavanje *te* — *ter* — *tere* — *teže* (npr. *ne bilo te ter te ne bilo!*).

IV. Uzvici

913. Da li se govori uzvik bola *jo* — *joh* — *joj* ili *ajme* (ili kako drukčije).
914. Da li se govori uzvik: *aj* — *haj*, *ajde* — *hajde*.
915. Kakvi su uzvici za tjeranje ili dozivanje životinja:
- za tjeranje magarca: *čuš*, *va*, *ajde* ili koji drugi,
  - za tjeranje kokoši, možda i ostalih domaćih životinja: *uš*, *iš* ili možda koji drugi,
  - za tjeranje koza: *kic* ili koji drugi,
  - za tjeranje mačke: *mac*, *mic* ili koji drugi,
  - za tjeranje volova: *ajs* ili kako drukčije,
  - za tjeranje konja: *io* ili kako drukčije
  - za dozivanje kokoši: *pi-pi-pi* ili kako drukčije,
  - za pitanje kozlića i janjaca: *se-se-se* ili kako drukčije,
  - za vabljenje domaćih životinja: *na-na* ili kako drukčije,
  - za napajanje domaćih životinja: *pr-pr-prr* ili kako drukčije,
  - za vabljenje golubova: *tubi-tubi* ili kako drukčije,
  - za dozivanje pataka i gusaka: *li-li* ili kako drukčije.

Napomena XXXI

Moguće je da ima mnogo više različitih uzvika nego što je ovdje upozoreno. Osobito će biti više različitih uzvika za tegleću marvu, npr. da stane, da krene, da se požuri ili da uspori hod, da krene ulijevo ili udesno itd. Treba u svakom kraju zabilježiti sve specifične mogućnosti takve upotrebe uzvika.

916. Kakvi su onomatopejski uzvici oponašanja prirodnih zvukova:
- oponašanje brodske sirene: *tu-tu* ili kako drukčije,
  - oponašanje jake eksplozije: *bun* ili kako drukčije,
  - oponašanje zvuka što nastane pri prijelomu stakla: *cin* ili kako drukčije,
  - oponašanje pucnja (obično pušćanog): *pin* ili kako drukčije,
  - oponašanje zvuka motora: *rrr* ili kako drukčije,
  - oponašanje šuma ili vjetra: *ššš* ili kako drukčije,

- g) oponašanje zujanja: *zzz* ili kako drukčije,
- h) oponašanje oglašivanja ovce: *be* ili kako drukčije,
- i) oponašanje oglašivanja *koze*: *me* ili kako drukčije,
- j) oponašanje oglašivanja kukavica: *ku-ku* ili kako drukčije,
- k) oponašanje oglašivanja magarca: *io, ia, au* ili kako drukčije,
- l) oponašanje oglašivanja goveda: *mu* ili kako drukčije,
- m) oponašanje oglašivanja mačke: *mjau, mau* ili kako drukčije,
- n) oponašanje zvukom nagle kretnje: *op — oplā* ili kako drukčije.

Napomena XXXII

Ovdje, dakako, nisu donijete sve moguće onomatopeje. Treba zabilježiti sve što se govori u pojedinom kraju.

DIJALEKTOLOŠKA KARTA ČAKAVSKOG NARJEČJA

